

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Meld. St. 5

(2015–2016)

Melding til Stortinget

Sametingets virksomhet 2014

Innhold

1	Innledning	5	2.6	Kommunereformen og hensynet til samiske interesser	12
2	Regjeringens arbeid med samepolitiske spørsmål og oppfølgingen av Sametingets årsmelding	6	2.7	Konsultasjoner	13
2.1	Sametingets rolle, myndighet og utvalgte saksområder	6	2.7.1	Anvendelse av konsultasjonsprosedyrene	13
2.2	Samiske språk	7	2.7.2	Pågående og gjennomførte konsultasjoner med Sametinget ...	15
2.3	Samisk kultur og kulturminner	8	Vedlegg		
2.4	Næringsutvikling, miljø og areal ..	9	1	Sametingets årsmelding 2014	18
2.5	Tjenester til borgerne	11	2	Sametingets regnskap 2014	59
			3	Årsregnskap mot budsjett 2014	71

DET KONGELIGE KOMMUNAL-
OG MODERNISERINGSDEPARTEMENT

Meld. St. 5

(2015–2016)

Melding til Stortinget

Sametingets virksomhet 2014

*Tilråding fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet 2. oktober 2015,
godkjent i statsråd samme dag.
(Regjeringen Solberg)*

1 Innledning

Sametingets årsmelding for 2014 ble vedtatt av Sametingets plenum 5. mars 2015. I årsmeldingen gjør Sametinget rede for sitt politiske arbeid, de oppgavene som Sametinget forvalter og ulike økonomiske og administrative utfordringer. Årsmeldingen følger som vedlegg 1. Sametingets års-

regnskap 2014 som vedlegg 2 og Rapport Regnskap – revidert budsjett 2014 som vedlegg 3.

I denne meldingen til Stortinget er noen saker i Sametingets årsmelding løftet fram og kommentert. Det gis også en oversikt over konsultasjoner i 2014 og første halvdel av 2015.

2 Regjeringens arbeid med samepolitiske spørsmål og oppfølgingen av Sametingets årsmelding

Norge er et land med store variasjoner og rikt mangfold som det er viktig å ta vare på og videreutvikle. Grunnlaget for vår felles velferd er den verdiskapningen som skjer i alle deler av landet. Regjeringen vil derfor legge til rette for en politikk som bidrar til å skape et robust og mangfoldig næringsliv.

De siste årene har vi sett en utvikling med økende tilflytting fra små lokalsamfunn til byer og større tettsteder. I tillegg ser vi en nedgang i andelen ansatte i primærnæringene. For samisk kultur er denne utviklingen spesielt utfordrende, nettopp fordi språk og tradisjon er nært knyttet til samiske lokalsamfunn og primærnæringer.

Økt tilflytting av samer byr på nye utfordringer for bykommuner som får et større ansvar for å imøtekomme den samiske befolkningens behov. Sametinget har over flere år arbeidet målrettet med å inngå samarbeidsavtaler med regionale og statlige aktører samt bykommuner som Tromsø og Bodø. Det samiske perspektivet blir gjennom disse avtalene satt på den politiske dagsordenen på en tydelig måte. Avtalene bidrar positivt i samfunnsutviklingen og har stor betydning for enkeltindividens mulighet til å bevare og utvikle egen samiske identitet.

2.1 Sametingets rolle, myndighet og utvalgte saksområder

I 2014 var det 25 år siden det første Sametinget ble åpnet. Sametinget markerte 25-årsjubilet under Sametingets plenumsuke i oktober 2014.

Siden etableringen i 1989 har det skjedd en betydelig utvikling av rammevilkårene for Sametingets stilling og handlingsrom. Sametinget er gitt myndighet gjennom særlover og -forskrifter på flere områder. Forvaltningsoppgaver som tidligere lå under fagdepartementenes ansvarsområder er overført til Sametinget. Sametinget er også unntatt fra bruttobudsjetteringsprinsippet, og har dermed stor frihet og ansvar for selv å foreta egne prioriteringer. Videre er det etablert prosedyrer

for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget, jf. omtale under kap. 2.6.

Sametinget mottok i 2014 tildelinger over Helse- og omsorgsdepartementet, Klima- og miljødepartementet, Kommunal- og moderniseringsdepartementet, Kulturdepartementet, Kunnskapsdepartementet, Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet, Landbruks- og matdepartementet, Olje- og energidepartementet og Utenriksdepartementets budsjetter.

I 2014 fikk Sametinget tildelt 421,3 mill. kroner (inkl. Samefolkets fond) over fagdepartementenes budsjetter. Sametinget mottok også 5,7 mill. kroner fra Riksantikvaren, 158 908 kroner fra Troms fylkeskommune og 363 947 kroner fra Nordland fylkeskommune. Totalt forvaltet Sametinget 427,8 mill. kroner i 2014.

Det blir i denne meldingen til Stortinget gitt omtaler av Sametingets bruk av tildelte budsjettmidler i 2014 på utvalgte områder.

Sametinget har en bred oppgaveportefølje og virksomheten ved Sametinget har fellestrekk med arbeidet til både Storting, regjering, departement og direktorat. Sametingets plenum satte av totalt 135,7 mill. kroner til drift av Sametinget i 2014. Utgiftene til den politiske driften av Sametinget utgjorde 33,1 mill. kroner, hvorav de største utgiftspostene var plenum, plenumsledelsen og sametingsrådet. I Sametingets administrasjon var det 141 årsverk per 31. desember 2014. De administrative utgiftene utgjorde 102,6 mill. kroner i 2014.

Sametinget hadde i sitt regnskap for 2013 en negativ balanse på 6,97 mill. kroner. I Sametingets reviderte budsjett for 2014 ble det foretatt en inndekning av den negative balansen. Inndekningen ble gjort ved å redusere de søkerbaserte tilskuddsordningene, ordningene som hadde størst overforbruk, egeninitierte prosjekter som ikke var igangsatt og utviklingstilskudd til kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk. Ved å slå sammen komité- og plenumsukene i november/desember 2014 gjorde Sametinget også en innsparring av driftsutgiftene på politisk nivå.

Sametinget har i samtaler med Kommunal- og moderniseringsdepartementet vist til at dagens

budsjettordning, med tildelinger over flere departementers budsjetter, oppleves som både byråkratiske og politisk utfordrende. Regjeringen har på denne bakgrunn besluttet at Kommunal- og moderniseringsdepartementet, i samarbeid med berørte departementer og Sametinget, skal vurdere fordeler og ulemper ved å samle de fleste av eller alle bevilgningene til Sametinget på ett budsjettkapittel og én budsjettpost. Kommunal- og moderniseringsdepartementet tar sikte på å ferdigstille dette arbeidet i løpet av 2015.

Regjeringen viderefører forhandlingene med Sverige og Finland om en felles nordisk samekonvensjon. Det er i konsultasjoner oppnådd enighet med Sametinget om et mandat for forhandlingene.

Sametingets internasjonale arbeid var i 2014 konsentrert om prosessen fram mot FNs verdenskonferanse for urfolk, som ble avholdt 22. og 23. september 2014 i New York. Norske myndigheter, og de norske samenes representanter, spilte en sentral rolle både for å få avholdt konferansen og i forhandlingene om sluttdokumentet fra konferansen. I sluttdokumentet, som ble enstemmig vedtatt, bekreftet medlemsstatene sin støtte til FNs urfolkserklæring fra 2007 og forpliktet seg til ulike tiltak for å iverksette den. Sluttdokumentet gir imidlertid statene et handlingsrom med hensyn til oppfølgingen. Da urfolkserklæringen ble vedtatt, la Norge til grunn at erklæringen var i tråd med allerede gjeldende politikk. De politiske forpliktelsene i sluttdokumentet fra urfolkskonferansen anses for Norges del ikke å gå lengre enn FNs urfolkserklæring. Sametinget har i møter med Kommunal- og moderniseringsdepartementet signalisert ønske om en oppfølging av sluttdokumentet på nasjonalt nivå. Sametingets oppfølging av verdenskonferansen er redegjort for i Sametingets egen melding om solidaritet og internasjonalt arbeid. Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Utenriksdepartementet avventer en skriftlig vurdering fra Sametinget av hvilke utfordringer de mener gjenstår i den nasjonale gjennomføringen av målsettingene i FNs urfolkserklæring, og hvilke bestemmelser disse utfordringene knytter seg til.

2.2 Samiske språk

De samiske språkene er viktige kulturbærere og sørger for videreføring av samiske verdier og kunnskap mellom generasjoner. Språkene er små og sårbare, særlig sør- og lulesamisk. Regjeringen er derfor opptatt av å føre en politikk som sikrer de samiske språkenes framtid i Norge.

De samiske språkene blir ivaretatt gjennom internasjonale konvensjoner og nasjonale rettsregler. Flere offentlige virksomheter jobber aktivt med samiske språk, og de er mer synlig enn noen gang. Situasjonen for de samiske språkene er likevel alvorlig. Av de samiske språkene som er og har vært i bruk i Norge, har UNESCO i sin «røde liste» klassifisert østsamisk, pitesamisk og umesamisk som utdødde, lulesamisk og sørsamisk som alvorlig truede språk, mens nordsamisk er klassifisert som truet.

Sametingets to hovedmålsettinger for språkarbeidet er å øke bruken av samiske språk og øke antallet samiske språkbrukere. Totalt fordelte Sametinget 75,8 mill. kroner til ulike språktiltak i 2014. Av dette satte Sametinget av 68,2 mill. kroner til ulike tiltak som kan stimulere til økt bruk av samiske språk, hvorav 44,9 mill. kroner ble fordelt som tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner innenfor forvaltningsområdet for samisk språk. Sametinget tildeler tospråklighetstilskuddet på grunnlag av samarbeidsavtaler mellom kommunene og Sametinget, innsendte aktivitetsplaner og rapporter. Ordningen med samarbeidsavtaler mellom Sametinget og kommunene, og beregningskriteriene for tospråklighetstilskuddet, er under evaluering. Sametinget forventer at evalueringen blir ferdigstilt i løpet av 2015.

Sametinget er opptatt av å sikre gode rammevilkår for de samiske språksentrene. Språksentrene er viktige språkarenaer, og bidrar til å styrke kompetansen i samisk språk og kultur i sine virkeområder. I 2014 tildelte Sametinget 13,9 mill. kroner i 2014 i tilskudd til språksentrene.

Sametingets egen søkerbaserte tilskuddspost *Samiske språkprosjekter*, hadde i 2014 en ramme på 7,6 mill. kroner.

Sametinget satte av 7,6 mill. kroner til ulike tiltak som kan stimulere til å øke antallet språkbrukere, slik som for eksempel stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregående skole, talesynthese og Sámi Giellagáldu – Nordisk samisk fag- og ressurscenter.

Sámi Giellagáldu – Nordisk samisk fag- og ressurscenter, som ble etablert av sametingene i Norge, Sverige og Finland i 2013, er et felles nordisk språkgorgan med fokus på språkrøkt, språkutvikling og terminologit utvikling. Regjeringen sørget for å sikre den norske delen av finansieringen av senteret ved å øke Sametingets budsjett med 2 mill. kroner i statsbudsjettet for 2015. I tillegg finansieres senteret med Interreg-midler.

Sametinget har en svært sentral rolle i arbeidet med samiske språk. Samtidig har norske

myndigheter et overordnet ansvar. Det vil alltid være et statlig ansvar å sørge for at samiske språk vernes og videreutvikles. Alle offentlige virksomheter har et ansvar for å ivareta samiske språkbrukeres rettigheter innenfor sitt arbeidsområde. Kulturdepartementet er språkpolitisk ansvarlig fagdepartement, og har et overordnet og sektorovergripende ansvar for å utforme, tolke og fremme språkpolitiske mål i Norge. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har hovedansvar for forvaltningen av språkreglene i sameloven og samordningen av arbeidet med Den europeiske pakten om regions- eller minoritetsspråk (minoritetsspråkpakten).

Regjeringen satte 19. september 2014 ned et utvalg som skal se på lovverk, tiltak og ordninger for de samiske språkene i Norge. Mandatet slår fast at utvalget blant annet skal vurdere dagens ordning med et forvaltningsområde for samisk språk, prosedyrer for innlemmelse, og om det bør innføres et mer fleksibelt regelverk. Aktuelle løsninger skal vurderes i lys av arbeidet med kommunereformen. Det ble konsultert med Sametinget om mandatet. Sametinget foreslo også medlemmer til utvalget. Utvalget skal levere en delrapport om struktur og kommunenes forpliktelser knyttet til samelovens språkregler i februar 2016. Den endelige rapporten vil bli lagt fram i august 2016.

Handlingsplan for samiske språk har satt fokus på de samiske språkene på ulike samfunnsområder, særlig innenfor opplæring og utdanning, offentlig tjeneste- og omsorgsyting og bruk og synliggjøring av samiske språk i offentlig sammenheng. Handlingsplanens virketid er forlenget til ut 2016, og det vil bli laget en sluttrapport ved periodens utløp.

Sametinget har reist spørsmål om tidsperspektivet i arbeidet med å innføre samiske tegn i offentlig forvaltning. Elektronisk samhandling internt i en offentlig virksomhet, mellom virksomheter eller med innbyggere og næringsliv, forutsetter at IKT-løsningene kan «snakke sammen». Til dette trengs det felles standarder som sikrer at grensesnittene mellom systemene fungerer som de skal. Det er behov for ulike IKT-standarder. En av de viktigste grepene som har blitt tatt for å sikre felles standarder i offentlig sektor er forskriften om IT-standarder i forvaltningen. Denne forskriften setter krav til blant annet bruk av felles tegnsatt i kommunikasjon mellom virksomheter og i nye løsninger. En konsekvens av dette er at andelen fagsystemer som støtter samiske tegn vil øke på sikt.

2.3 Samisk kultur og kulturminner

Det er viktig og berikende for Norge å ta vare på samiske språk, kultur og tradisjoner. I samepolitikken som har vært ført de siste ti-årene, har norske myndigheter lagt til grunn at samene selv skal kunne ha reell innflytelse i spørsmål som angår dem.

Sametinget er en viktig premissgiver for utviklingen av samisk kultur. Samtidig har også nasjonale, regionale og lokale myndigheter et ansvar for å gi samisk kultur gode utviklingsmuligheter.

Kulturdepartementets midler til samiske kulturformål blir i hovedsak bevilget over statsbudsjettets kap. 320 Allmenne kulturformål, post 53 Sametinget. Formålet med bevilgningen er å bidra til Sametingets arbeid med å nå sine hovedmål på kunst- og kulturområdet. I 2014 utgjorde tildelingen over budsjettposten 77,2 mill. kroner. Sametinget disponerer bevilgningen etter egne prioriteringer.

Sametingets årsmelding 2014 viser at Sametinget prioriterer kulturformål høyt. I 2014 tildelte Sametinget 104,1 mill. kroner til ulike kulturformål. Av dette beløpet tildelte Sametinget 68,7 mill. kroner i tilskudd til ulike samiske kulturinstitusjoner, som kulturhus, kulturformidlingsinstitusjoner, teatre, festivaler og museer. Videre ble det tildelt 22,3 mill. kroner til tiltak som bidrar til at kunstnere har gode og forutsigbare rammevilkår for sin virksomhet, herunder samisk kunstneravtale og søknadsbaserte ordninger. Ved fordeling av overskuddet til Norsk Tipping AS for 2013 mottok Sametinget i 2014 750 000 kroner til tiltak for å opprettholde og videreutvikle særegne samiske idrettsaktiviteter. Sametinget tildelte 2,7 mill. kroner i tilskudd til tiltak som stimulerer til økt mangfold av idrettsaktiviteter. For Sametinget er det viktig å sikre den samiske befolkningen tilgang til et større mangfold av samiske medier som synliggjør samisk språk, kultur og samfunnsliv. I 2014 satte Sametinget av 3,8 mill. kroner til formålet. I tillegg til avsetningen til kulturformål ble det satt av 8,7 mill. kroner til bibliotekformål/samiske bokbusser.

Stortinget vedtok i 2014 å bevilge midler til oppstart av nytt, redusert forprosjekt for Saemien Sijte i statsbudsjettet for 2015 under kap 2445, post 31. På grunnlag av Stortingets vedtak og etter vurderinger i samråd med brukerne og Statsbygg, har Kulturdepartementet i 2015 gitt Statsbygg i oppdrag å utarbeide forprosjekt for et nytt, redusert bygg.

Samiske kulturminner er viktige kilder til kunnskap om samisk forhistorie og historie både for det samiske samfunnet og for samfunnet gene-

relt. De utgjør en vesentlig miljøressurs og har stor betydning for identitetsbygging, samfunnsbygging og verdiskaping i samiske lokalsamfunn. Vern, forvaltning og formidling av samiske kulturminner er derfor et viktig arbeidsfelt for Sametinget. Kulturminnene synliggjør samiske kulturmiljøer og samisk tilstedeværelse, og de formidler kunnskap om livsvilkår, overlevelsesstrategier, ressursbruk, trosforestillinger og tilpasninger til landskapet, og om samhandling og utveksling med nabofolk.

Sametinget har forvaltningsansvar for samiske kulturminner. Sametinget fikk i 2014 tildelt 3,3 mill. kroner til samisk kulturminnevernarbeid over Miljøverndepartementets budsjett.

Riksantikvaren har igangsatt et prosjekt med identifisering og registrering av alle automatisk fredete samiske bygninger. Målsetningen er at arbeidet skal være sluttført innen 2017. Sametinget er prosjektleder for bygningsregistreringen og fikk i 2014 tildelt 4 mill. kroner til formålet. Prosjektet må ses i sammenheng med det pågående prosjektet Kunnskapsløftet for kulturminner, hvor målet blant annet er å få en bedre oversikt over omfanget og tilstanden til de samiske fredete kulturminnene. I 2014 mottok Sametinget 2 mill. kroner til vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljøer. I tillegg mottok Sametinget 250 000 kroner til verdiskapingsprosjektet Krigsminner i Nord-Salten og 820 000 kroner til bevaringsprogram for utvalgte arkeologiske kulturminner og kulturmiljøer.

Det er anerkjent at den flytende 100-årsgrensen for automatisk fredning av samiske kulturminner, kan bli en utfordring i nær framtid. Det er derfor tatt initiativ til, i samarbeid med Sametinget, å se nærmere på et behov for lovendringer i dagens forvaltning.

Pilotprosjektet Árbiediehtu (som på nord-samisk betyr tradisjonell kunnskap) ble etablert ved Samisk Høgskole fra 2008. Prosjektperioden er forlenget ut 2016. Árbiediehtu-prosjektet har som mål å innhente, dokumentere, systematisere og formidle samisk tradisjonell kunnskap i Norge, særlig når det gjelder naturforståelse og naturbruk. Det er et langsiktig mål at tradisjonell kunnskap skal være dokumentert, slik at den blant annet kan inngå i grunnlaget for offentlige beslutningsprosesser. Et arbeidsmål i 2015 er å utvikle Samisk høgskoles samarbeid med både lokale aktører i Norge og relevante fagmiljøer. I arbeidet med prosjektet skal det tas hensyn til samiske tradisjonsbærere og samiske lokalsamfunn. Prosjektet finansieres av Kommunal- og moderniseringsdepartementet og Sametinget i fellesskap.

Sámi allaskuvla/Samisk høgskole har opprettet studiet Árbiediehtu/Tradisjonell kunnskap. Studiet er på 30 studiepoeng og gir utdanning i dokumentasjon og formidling av tradisjonell kunnskap. Sametinget har opprettet en tilskuddsordning for tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen. Målet er å sikre at tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk blir overført til de kommende generasjoner.

2.4 Næringsutvikling, miljø og areal

Norge er et land med store variasjoner og rikt mangfold. Ulike deler av landet står overfor ulike utfordringer og muligheter. Befolkningsgrunnlag, flyttetendenser, næringsstruktur og næringsutvikling påvirker den regionale utviklingen. Regjeringen er opptatt av å føre en politikk som legger til rette for verdiskaping og sysselsetting i alle deler av norsk økonomi. I Sundvolden-erklæringen har regjeringen sagt at den vil prioritere virkemidler som kan styrke innovasjon og nyetablering i alle deler av landet.

Gjennom sine virkemiddelordninger bidrar Sametinget til vekst og utvikling, blant annet innen primærnæringene, kulturnæringene og samisk reiseliv. I 2014 tildelte Sametinget totalt 34,2 mill. kroner til ulike næringsformål.

Analysen utført av Telemarksforskning på oppdrag fra Sametinget viser at antallet ansatte i primærnæringene, industrien og tekniske tjenester i Norge har sunket med 17 prosent siden år 2000. Marine næringer, reindrift og jordbruk er viktige kulturbærere og utgjør en sentral del av næringslivet i samiske områder. Sametinget er derfor spesielt bekymret for nedgangen innenfor primærnæringene. I 2014 tildelte Sametinget 10,8 mill. kroner til tiltak som bidrar til å bevare og utvikle primærnæringene.

De samiske kulturnæringene har, etter Sametingets vurdering, potensiale for å bli en av de viktigste næringsveiene i fremtiden. Sametinget har derfor i 2014 satset spesielt på kompetanseheving, nettverksbygging og lønnsomhet i utviklingen av kulturnæringene. Et eget bedriftsutviklingsprogram for kulturnæringsbransjen er også blitt igangsatt. I 2014 tildelte Sametinget 14,4 mill. kroner til ulike tiltak som kan stimulere til flere samiske kunst- og kulturbaserte arbeidsplasser. Av dette tildelte Sametinget totalt 9,4 mill. kroner til tiltak som skal bidra til å øke lønnsomheten, omsetningen og rekrutteringen til duodjinæringen.

Sametinget har over flere år arbeidet aktivt for å opparbeide et godt samarbeid med lokale og regionale myndigheter og utviklingsaktører. I 2014 tildelte Sametinget 4,3 mill. kroner til ulike regionale utviklingstiltak.

Sametinget er i plan- og bygningslovens § 5-4, tredje ledd, gitt myndighet til å fremme innsigelser i planforslag som er av vesentlig betydning for samisk kultur eller næringsutøvelse. I 2014 benyttet Sametinget sin innsigelsesrett i blant annet Kommuneplanens arealdel for Bodø kommune 2014–2026 og Kommuneplanen Byplan Sortland (Blåbyen) 2014–2026. Sametinget fremmet også innsigelser i kommuneplaner der nye bruksformer truer tradisjonelle fiskeplasser og gyteområder eller kan medføre irreversibel skade eller ødeleggelse av lokalt fiske. I tillegg fremmet Sametinget innsigelser mot søknader om småkraftverk i Fauske, Bodø og Balsfjord kommuner og i Vest-Finnmark. Sametinget mente at det i disse sakene ikke var blitt gjort en samlet vurdering av hvilke konsekvenser småkraftutbygging ville få for reindriftsnæringen.

Mineralnæringen er et viktig satsingsområde for regjeringen. I Sundvolden-erklæringen står det at regjeringen vil legge til rette for vekst i mineralnæringen, blant annet ved å sikre forutsigbare og kunnskapsbaserte planprosesser. Samtidig er det i Sundvolden-erklæringen gjort klart at regjeringen vil ta vare på samisk kultur og de tradisjonelle samiske næringene. Det vil derfor være behov for dialog med samiske interesser og Sametinget ved mineralvirksomhet i samiske områder. Konsultasjonsordningen vil gjelde enten det er snakk om konkrete saker om mineralvirksomhet eller det vurderes endringer i lovverket. I planprosesser etter plan- og bygningsloven oppfylles konsultasjonsplikten overfor Sametinget gjennom Sametingets medvirkning etter loven, og som innsigelsesmyndighet.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet godkjente i mars 2014 reguleringsplan for Nussir og Ulveryggen i Kvalsund kommune i Finnmark. Departementet mener det er viktig å utnytte gode mineralforekomster og at lokalsamfunn som Kvalsund får vekst og utvikling. Departementet legger til grunn at gruveselskapet i samråd med reindriftsnæringen kommer fram til avbøtende tiltak som legger grunnlaget for en videreføring av reindriften i området. Dette må skje før tiltaket iverksettes. Sametinget og Miljødirektoratet har påbegynt konsultasjoner om søknaden fra Nussir ASA om tillatelse til å deponere avgangsmasse fra kobbergruven i sjøen.

I FNs menneskerettighetsråds Universal Periodic Review of Norway i 2013 fikk Norge anbefalingen: «*Sustain its dialogue with indigenous groups affected by the intensified state's mining activities in the North and to reach an agreement that is acceptable for both sides*». Norge har gjennom Norges geologiske undersøkelse (NGU) siden 2011 gjennomført omfattende geofysisk kartlegging fra fly og helikopter i Nord-Norge. NGU har hatt dialog med berørte samiske interesser for å sikre at kartleggingen gjennomføres på en slik måte at den ikke medfører ulemper for reindriften. Norge aksepterte anbefalingen med det utgangspunkt at den statlige mineralaktiviteten i nordområdene – NGUs kartlegging – var gjennomført på en måte som også var akseptabel for samiske interesser.

Sametinget skriver i sin årsmelding at Sametinget i 2014 gjennom egne vedtak har bedt regjeringen raskt å ta initiativ til konsultasjoner med sikte på endringer av mineralloven. En eventuell endring av mineralloven vil bli vurdert i forbindelse med oppfølgingen av NOU 2007:13 *Den nye sameretten*.

I forbindelse med melding til Stortinget om evaluering av forvaltningen av kongekrabbe, bemerker Sametinget at det ble avholdt flere konsultasjoner på både politisk og administrativt nivå og at konsultasjonene ikke førte til enighet om alle tiltak i meldingen. Nærings- og fiskeridepartementet gjør oppmerksom på at konsultasjonene fortsatte i 2015, og det ble oppnådd enighet om de fleste tiltakene i meldingen. På noen viktige punkter ble det likevel ikke oppnådd enighet. Dette er nærmere omtalt i kapittel 6.4 i Meld. St. 17 (2014–2015) Evaluering av forvaltningen av kongekrabbe.

Sametinget bemerker også i sin årsrapport at de ønsket å konsultere om endringene i deltakerloven, uten å nå frem med det. Sametinget ytret i denne forbindelse bekymring for at endringene i deltakerloven skal gjøre det mulig for private aktører å inngå privatrettslige avtaler om omsetning av kvoter, og at en slik strukturering vil føre til ytterligere omsetning av fisketillatelser. Endringene i deltakerloven er et rent forenklingstiltak, og endringene har den konsekvens at man i et praktisk tilfelle går fra tre til en søknad. Disse prosessene har vært mest aktuelle i sør-norske områder i den større kystflåten, og ikke i like stor grad i den mindre kystflåten som er mest til stede i sjøsamiske områder. Endringene som ble foreslått i deltakerloven har etter Nærings- og fiskeridepartementets syn ikke spesielle konsekvenser for sjøsamiske områder. Departementet mente derfor at

det ikke var plikt til å konsultere i denne saken etter konsultasjonsavtalen.

Etter initiativ fra Norge ble det i 2012 igangsatt forhandlinger for å få på plass en ny avtale med Finland om fisket i Tanaelva. Målet var å få på plass en avtale som kunne redusere fiskepresset på laksebestandene i elva fra og med 2015. Etter det siste forhandlingsmøtet i november 2014 ble det klart at en ny avtale tidligst kan være på plass i 2017. Klima- og miljøministeren skrev i slutten av juni 2015 et brev til jord- og skogbruksministeren i Finland. I brevet ble det anmodet om en snarlig gjenopptakelse av forhandlingene med sikte på et mer bærekraftig laksefiske og gjenoppbygging av bestandene. Videre ble det i brevet anmodet om et møte på politisk nivå i løpet av august som en innledning til gjenopptakelse av forhandlingene. Et slikt møte ble avholdt 27. august 2015. Hovedkonklusjonen fra møtet er at forhandlingsdelegasjonene skal komme med et omforent forslag innen utgangen av året, slik at en ny avtale kan tre i kraft fra 2017.

Regjeringen vil sikre levedyktige bestander av de store rovviltartene i henholdt til rovdyrforliket og redusere konfliktnivået. Det søkes derfor etter en bredest mulig aksept for forvaltningen av rovvilt. For å oppnå den todelte målsettingen om både rovvilt og beitedyr i Norge skal områdene som settes av til henholdsvis prioriterte beite- og rovviltområder forvaltes tydeligere. Beredskapen i rovviltforvaltningen skal være høy for å sikre effektive uttak av rovvilt som utgjør et skadepotensial. Terskelen for uttak av rovvilt som utgjør et skadepotensial skal være lav i prioriterte beiteområder, og tilsvarende høy i prioriterte rovviltområder. Når det gjelder prioriterte rovviltområder som samtidig er kalvingsområder, skal det være en lavere terskel for uttak av rovvilt enn det normalt ville vært i slike områder, gitt at enkelte grunnleggende vilkår er oppfylt, i hovedsak at bestandsmålet er oppfylt.

Landbruks- og matdepartementet er i gang med å utarbeide en ny melding til Stortinget om reindriftspolitikken. Det er over 23 år siden sist det ble utarbeidet en slik melding. Meldingen vil være næringsrettet og den skal foreta en gjennomgang og vurdering av næringens utfordringer og politikken på området. Landbruks- og matdepartementet tar sikte på å fremme meldingen til Stortinget ved årsskiftet 2016/2017.

Landbruks- og matdepartementet fikk i august 2015 presentert reintallene for Finnmark. Disse viser at reintallet i hovedsak er redusert til fastsatt nivå. Reintallene per 1. april 2015 viser at siidaandelene i all hovedsak har fulgt opp gitte reduksjonsvedtak. Det innebærer at reintallet i Finn-

mark totalt sett er under fastsatt nivå. Etter departementets syn er det avgjørende for reindriftens framtid at reintallene holdes på et stabilt bærekraftig nivå. Det er gitt en nærmere redegjørelse for reintallsprosessen i Prop. 68 S (2014–2015) om reindrifftsavtalen 2015–2016.

I mars 2014 overleverte en arbeidsgruppe om norsk-svensk reinbeitekonvensjon sin rapport til Norges landbruks- og matminister og Sveriges landsbygdsminister. Landbruks- og matdepartementet har nå løpende kontakt med svenske myndigheter med sikte på å få ratifisert og satt i kraft en ny konvensjon.

I regjeringens nordområdestrategi har også de samiske interessene en viktig plass. Regjeringen mener det er viktig å minske konflikter, og legge til rette for en god dialog mellom industrielle næringsaktører, reindrifftsinteresser og myndighetene. Regjeringen har derfor i revidert statsbudsjett for 2015 satt av 1 mill. kroner i tilskuddsmidler til institusjoner og organisasjoner som skal styrke dialogen og bistå samiske interesser i saker om utnyttelse av naturressurser og andre inngrep i tradisjonelle samiske områder. Det vil være opp til Sametinget å fordele midlene.

2.5 Tjenester til borgerne

Trygghet for at man får hjelp og omsorg når man trenger det er en bærebjelke i vårt velferdssamfunn. Det er et offentlig ansvar å sikre gode tjenestetilbud til alle. Regjeringen er opptatt av å sikre et likeverdig tjenestetilbud for hele befolkningen, uavhengig av geografisk, språklig og kulturell bakgrunn.

Sametinget er en sentral dialogpartner for de statlige, regionale og lokale myndighetene som har ansvar for tjenesteutøvelsen overfor den samiske befolkningen.

Målsettingen for Sametingets helse- og sosialpolitikk er å sikre at også den samiske befolkningen får et tjenestetilbud som er tilpasset deres behov og rettigheter. Gjennom fordelingen av tilskuddsmidler til ulike helse- og sosialprosjekter bidrar Sametinget til gode helse- og omsorgstjenester til den samiske befolkningen.

Sametinget fikk i 2014 tildelt 5,4 mill. kroner over Helse- og omsorgsdepartementets budsjett. Deler av denne tildelingen brukte Sametinget til å dekke administrative utgifter ved Sametingets seksjon for helse og sosial. Sametinget tildelte også 2,8 mill. kroner til i alt 19 helse- og sosialprosjekter. De fleste prosjektene hadde, i tråd med Sametingets hovedmålsetning for helse- og sosial-

politikken, som mål å fremme kunnskap om samiske språk og kultur i eksisterende helse- og sosialtilbud. I tillegg fikk Várdobáiki samiske senter tildelt midler til et brukerrettet tiltak for samiske eldre. Samisk legeförening fikk også tildelt midler til blant annet informasjonsvirksomhet og rekruttering av samiskspråklig helsepersonell.

Det er foretatt endringer i prinsippene for endring av styrerepresentanter til regionale helseforetak og helseforetak. Den nye ordningen legger vekt på at styret settes sammen slik at det samlet har en kompetanse som står i forhold til de oppgavene styret har og de utfordringene de står overfor. Det enkelte styremedlem skal som styremedlem ikke representere geografiske områder, politiske organisasjoner eller andre interessegrupper. Prinsipielt vil Sametingets årlige konsultasjon med Helse- og omsorgsdepartementet om innspill til Oppdragsdokumentet være en viktigere arena for å bidra til å sikre kvalitet på samiske helsetjenester, framfor styrerepresentasjon.

Tolkeutvalget overleverte 24. september 2014 NOU 2014: 8 Tolking i offentlig sektor – et spørsmål om rettsikkerhet og likeverd til Barne-, likestillings- og inkluderingsministeren. Utredningen har deretter vært på offentlig høring. Regjeringen vil følge opp flere av de foreslåtte tiltakene i utredningen. Det mest sentrale tiltaket er å igangsette arbeid med ny tolkelov med plikt for offentlig forvaltning til å bruke kvalifisert tolk i saker som særlig berører rettsikkerheten. Regjeringen vil også iverksette ulike tiltak for å bidra til at offentlig sektor får tilgang på tilstrekkelig antall kvalifiserte tolker i ulike språk. I tillegg vil regjeringen arbeide for at offentlige etater innfører retningslinjer for bestilling av tolketjenester der dette er relevant, og starte et arbeid med å innføre ID-kort for tolker oppført i Nasjonalt tolkeregister. Et av medlemmene i utvalget ble utnevnt etter forslag fra Sametinget og Sametinget har også gitt innspill til utredningen i høringsrunden.

Et godt tilrettelagt opplæringstilbud for samiske elever er avgjørende for samiske språks framtid. Elevers rett til opplæring i og på samisk er en viktig forutsetning for at samiske språk skal utvikles og revitaliseres som talespråk og skriftspråk. I tillegg gir grunnopplæringen den samiske befolkningen forutsetninger for å velge høyere utdanning på sitt eget språk.

Sametingets myndighet på opplæringsområdet framkommer først og fremst av opplæringsloven § 6-4. Sametinget har blant annet ansvar for utarbeiding av læreplaner for opplæring i samiske språk i grunnskolen og i den videregående opplæringen.

Regjeringen merker seg at Sametingets hovedmål for oppvekst- og utdanningspolitikken er at den samiske befolkningen får kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å delta aktivt i det samiske, nasjonale og internasjonale samfunnet. Sametinget ble i 2014 tildelt 39 mill. kroner i tilskudd til samisk i grunnopplæringen og 15,1 mill. kroner i tilskudd til barnehagetilbud over Kunnskapsdepartementets budsjett. Sametinget fordelte 23,5 mill. kroner til ulike grunnopplæringstiltak, som for eksempel utvikling og produksjon av samiske læringsressurser. Til tiltak som kan bidra til at samiske barnehager holder høy kvalitet fordelte Sametinget i alt 10,3 mill. kroner. Til tiltak til høyere utdanning og forskning fordelte Sametinget i alt 3,7 mill. kroner.

Djupedalutvalget overleverte Kunnskapsdepartementet NOU 2015:2 *Å høre til* i mars 2015. Utredningen inneholder flere forslag til tiltak for å skape et godt psykososialt skolemiljø for elevene, og motvirke og håndtere mobbing i skolen. Noen av forslagene omhandler spesifikt samiske forhold og tiltak som involverer Sametinget. Utredningen har vært på høring og departementet vurderer nå de ulike forslagene til tiltak.

NOU 2015: 8 *Fremtidens skole*, utredning fra Ludvigsen-utvalget, er sendt på høring med høringsfrist 15. oktober 2015. Når høringen er avsluttet, vil Kunnskapsdepartementet gå grundig gjennom høringsuttalelsene og vurdere forslagene i NOUen.

Kunnskapsdepartementet er kjent med Sametingets ønsker knyttet til endringer i opplæringsloven og friskoleloven. De forespurte endringene er omfattende og i stor grad budsjettavhengige. Når det gjelder opplæring i og på samisk mv. i godkjente friskoler så omtales dette særskilt i Prop. 84 L (2014–2015), punkt 8.4.2.

2.6 Kommunereformen og hensynet til samiske interesser

Det er statens ansvar å sikre at hensynet til samene som urfolk og minoritet blir ivaretatt. Samtidig legger staten til grunn at kommuner og fylkeskommuner på eget initiativ også følger opp aktuelle forpliktelser overfor den samiske delen av innbyggerne.

Målet for kommunereformen er gode og likeverdige tjenester til innbyggerne, en helhetlig og samordnet samfunnsutvikling, bærekraftige og økonomisk robuste kommuner og et styrket lokaldemokrati. Regjeringen vil redusere den statlige detaljstyringen av kommunene. Kommunerefor-

men skal gi kommunestyrene økt innflytelse over forhold som er viktige for innbyggerne. Større kommuner kan få flere oppgaver og ta mer ansvar enn dagens kommuner, og vil i større grad kunne synliggjøre og styrke det samiske.

Regjeringen er opptatt av å ta vare på samiske språk. Det er viktig at samiske språkbrukere ikke skal komme dårligere ut som følge av endringer i kommuneinndelingen. Sametinget har fått tildelt 600 000 kroner for å bistå kommuner i og utenfor samisk forvaltningsområde i kommunereformen.

Regjeringen har i samråd med Sametinget satt ned et utvalg som skal se på lovverk, tiltak og ordninger for de samiske språkene i Norge (jf. omtale under kapittel 2.2 Samiske språk). Utvalget skal blant annet vurdere dagens ordning med et forvaltningsområde for samisk språk, prosedyrer for innlemmelse, samt om det bør innføres et mer fleksibelt regelverk. Aktuelle tiltak skal vurderes i lys av arbeidet med kommunereformen. Regjeringen vil ta stilling til spørsmål som gjelder regelverk og forvaltningsområdet for samisk språk etter at utvalget har lagt frem sin utredning. Det vil bli konsultert med Sametinget om aktuelle løsninger.

Arbeidet i språkutvalget skjer samtidig med regjeringens arbeid med kommunereformen. Departementet har derfor også utarbeidet et forslag til midlertidige løsninger for hvordan nye storkommuner, bestående av kommuner både fra forvaltningsområdet for samisk språk og kommuner utenfor, skal praktisere bestemmelsene som gjelder for forvaltningsområdet. Forslaget ligger i hovedsak innenfor gjeldende rett, og innebærer at det i en periode vil kunne gjelde ulike bestemmelser for den tidligere forvaltningskommunen og de øvrige delene av den nye storkommunen. De midlertidige løsningene er ment å skulle legges til grunn hvis det blir aktuelt å iverksette sammenlåingen av kommuner i forvaltningsområdet før det er tatt stilling til språkutvalgets forslag. Departementet har startet konsultasjoner med Sametinget om forslaget.

Regjeringen er opptatt av å legge til rette for gode kommunale prosesser, slik at samene blir involvert og får en reell mulighet til å påvirke beslutningene i kommunene. Som en del av oppfølgingen av utredningen fra Samerettsutvalget i NOU 2007: 13, vurderer nå departementet hvordan samiske interesser best kan ivaretas i kommunene. Arbeidet skjer i samarbeid med Sametinget og KS. Det ses blant annet på hvordan konsultasjoner kan gjennomføres på kommunalt nivå, og i hvilken grad eksisterende ordninger ivaretar samenes rett til å påvirke beslutningsprosesser,

for eksempel plan- og bygningslovens krav til medvirkning og Sametingets innsigelsesmyndighet etter loven.

2.7 Konsultasjoner

Prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget er et av de viktigste rammeverkene for å sikre samenes folkerettslige rett til deltakelse i saker som angår dem.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet deler Sametingets syn om at gjennomføringen av konsultasjonsprosedyrene har styrket samspillet og samarbeidet mellom statlige myndigheter og Sametinget.

2.7.1 Anvendelse av konsultasjonsprosedyrene

Avtalen om prosedyrer for konsultasjoner mellom statlige myndigheter og Sametinget ble inngått i mai 2005. Regjeringen har i sin politiske plattform «Sundvolden-erklæringen» slått fast at konsultasjonsordningen med Sametinget står fast. Konsultasjoner skal være reelle og gjennomføres med målsetting om å oppnå enighet. Hovedinntrykket er at konsultasjonene går stadig bedre. Både Sametinget og myndighetene er tjent med at man sammen prøver å oppnå enighet i saker som kan berøre samiske interesser. Regjeringen ser at konsultasjonsavtalen har bidratt til en økt forståelse for situasjonen og behovene i samiske samfunn.

Myndighetene har plikt til å konsultere Sametinget når det overveies å innføre lovgivning eller administrative tiltak som vil kunne påvirke samiske interesser direkte. For å avklare om og hvordan samiske interesser påvirkes, er det viktig med en god dialog mellom vedkommende myndighet og Sametinget. Myndighetene legger stor vekt på Sametingets vurdering av om saker vil kunne påvirke samene og samiske interesser direkte, slik at det oppstår konsultasjonsplikt.

Sametinget definerer arbeidsområdet sitt selv, og kan ta opp saker med statlige myndigheter på eget initiativ. Dersom myndighetene av ulike grunner ikke vil gå videre med Sametingets initiativ, følger det heller ingen plikt til å konsultere. Det vil imidlertid oppstå konsultasjonsplikt på det tidspunkt myndighetene går videre med Sametingets forslag.

Det er viktig med god dialog med Sametinget også i saker hvor det ikke er konsultasjonsplikt. Flere departementer har etablert møtepunkter med Sametinget. Slike faste møter gir både Same-

tinget og departementene nyttige innspill og er med på å styrke samarbeidet mellom departementene og Sametinget.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet har god dialog med øvrige departementer om gjennomføringen av konsultasjonsprosedyrene. I april 2015 arrangerte Kommunal- og moderniseringsdepartementet i samarbeid med Sametinget et seminar om konsultasjonsprosedyrene for ansatte i departementer og direktorater.

Samerettsutvalget har i NOU 2007: 13 foreslått nye konsultasjonsregler. Kommunal- og moderniseringsdepartementet har nå startet konsultasjoner med Sametinget om de delene av utvalgets forslag som omhandler konsultasjonsregler. I mellomtiden vil departementene fortsette samarbei-

det med Sametinget – både gjennom konsultasjoner og annen form for dialog.

Sametinget har tatt opp spørsmålet om det kan være mer åpenhet rundt konsultasjonene. Unntaksbestemmelsen i offentleglova § 19, som gjelder unntak for dokumenter som blir utvekslet under konsultasjoner med Sametinget m.m, har vært ansett som nødvendig for at det skal være mulig å konsultere åpent og utveksle foreløpige synspunkt. Myndighetene og Sametinget har imidlertid en plikt til å vurdere meroffentlighet. Det er naturlig å drøfte nærmere spørsmålet om åpenhet i forbindelse med oppfølgingen av Samerettsutvalgets forslag om nye konsultasjonsregler.

2.7.2 Pågående og gjennomførte konsultasjoner med Sametinget

Tabell 2.1

Dep./direktorat	Tema	Tidspunkt	Ferdig/ikke ferdig	Enighet/ikke enighet
KMD	Halvårlige politiske møter.	25. juni 2014, 8. desember 2014 og 23. juni 2015	Faste møter	Faste møter
KMD	Modernisering av budsjetteringen av Sametinget.	April 2015	Ikke ferdig	Ikke avsluttet
KMD	Samerettsutvalget utredning NOU 2007: 13 <i>Den nye sameretten</i> .	Juni 2015	Ikke ferdig	Ikke avsluttet
Statens vegvesen	Utbygging av E10, rv. 85 og rv. 83 Hålogalandsvegen. Reguleringsplan. Forholdet til reindriftsnæringen og kulturminner.	Høst 2014 – vår 2015	Ikke ferdig	Ikke avsluttet
HOD	Oppdragsdokument til de regionale helseforetakene for 2015.	22. oktober 2014 og 13. november 2014	Ferdig	Enighet
HOD	Møte om tekstlig innspill til Meld. St. 19 (2014–2015) Folkehelsemeldingen.	19. januar 2014	Ferdig	Enighet
KD	Femårig samisk grunnskolelærerutdanning.	19. juni 2015 og 19. august 2015	Ferdig	Enighet
KD	Oppnevningrett til styret for De samiske videregående skoler, Kautokeino og Karasjok.	November 2014	Ferdig	Ikke enighet
LMD	LMD har gjennomført konsultasjoner med Sametinget og NRL vedr. en eventuell lovendring med tanke på å få hjemmel i lov om reindrift til å fastsette reintall også på siidaandelsnivå.	Konsultasjonene startet opp 9. februar 2015.	Ikke ferdig	Ikke avsluttet
NFD	Strukturkvoteordning	14. mars 2014	Ferdig	Enighet
NFD	Årlig regulering av kongekrabbe.	25. juli 2014	Ferdig	Ikke enighet. Fulgt opp i senere konsultasjoner.
NFD	Møter om tiltak i melding til Stortinget om evaluering av forvaltning av kongekrabbe.	21. november 2014, 6. februar 2014 og 16. februar 2015	Ferdig	Ikke enighet om grense for nedre fartøyslengde og kvotefordeling stabell. For øvrig var det enighet om de fleste tiltak i meldingen.

Tabell 2.1

Dep./ direktorat	Tema	Tidspunkt	Ferdig/ ikke ferdig	Enighet/ ikke enighet
NFD	Årlig politisk møte.	12. desember 2014	Fast møte	Fast møte
Fiskeri- direktoratet	Regulering av jakt på sel langs norskekysten.	13.11.2014	Ferdig	Enighet
Fiskeri- direktoratet	Regulering av fisket etter torsk, hyse og sei nord for 62° N i 2015.	2.12.2014	Ferdig	Ikke enighet
UD	Halvårlig politisk møte.	13. august 2014	Fast møte	Fast møte
OED	420 kV Balsfjord - Skaidi	Januar 2015	Ferdig	Enighet
OED	Falesrassa og Hammerfest vindkraftverk	Februar 2015	Ferdig	Enighet
OED	Vannkraft i Ullsfjorden	Juni 2015	Ferdig	
NVE	Laksåga kraftverk (1)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Tverråmo kraftverk (1)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Kvannelva og Litj-Tverråga kraftverk (1)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Galbmejohka kraftverk (1)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Valffarjohka kraftverk (1)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Oterelva kraftverk (1)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Rognlia kraftverk(2)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Skredelva kraftverk(2)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Øvre Mølnelva kraftverk(2)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Leirelva kraftverk (3)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Markenesdalen kraftverk (3)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Indre Erdal kraftver (4)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Stjernevatn kraftverk (4)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Hammaelva kraftverk (4)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Tverrfjordelva kraftverk (4)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Korselva kraftverk (4)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet

Tabell 2.1

Dep./ direktorat	Tema	Tidspunkt	Ferdig/ ikke ferdig	Enighet/ ikke enighet
NVE	Kjerringelva kraftverk (4)	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Stikkelvika kraftverk	Desember 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Kopperaa vindkraftverk	September 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Hyllfjellet, Sognavola og Markavola vind- kraftverk	September 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Mosjøen og Øyfjellet vindkraftverk	Juni 2014 (5)	Ferdig	Ikke enighet
NVE	Krutåga kraftverk	August 2014	Ferdig	Ikke enighet

(1) Småkraftpakke Fauske, (2) Småkraftpakke Bodø, (3) Småkraftpakke Balsfjord, (4) Småkraftpakke Finnmark, (5) samtidig inn-
sigelsesmøte

Kommunal- og moderniseringsdepartementet

tilrår:

Tilråding fra Kommunal- og moderniserings-
departementet 2. oktober 2015 om Sametingets
virksomhet 2014 blir sendt Stortinget.

Vedlegg 1**Sametingets årsmelding 2014****1 Innledning**

2014 har vært et begivenhetsrikt år. Vi har feiret Sametingets 25-årsjubileum og vi har deltatt i markeringene i anledning 200-årsjubileet for Grunnloven.

I september var jeg en av innledderne under åpningen av FNs generalforsamlings verdenskonferanse om urfolks rettigheter. Verdenskonferansen vedtok et sluttokument der statene bekrefter vilje og ønske om å implementere FNs erklæring om urfolks rettigheter både på internasjonalt og nasjonalt nivå. Dette er et godt grunnlag for videre arbeid med urfolks rettigheter.

I mai møtte jeg HH Dalai Lama i Oslo. Tibetane og samene har felles sak i arbeidet med å styrke folkenes og menneskenes rett til frihet og beskyttelse for sin kultur og sitt samfunnsliv. Det var også hovedtema for samtalen med HH Dalai Lama.

De samiske språkene er en av de viktigste bærebjelkene i det samiske samfunnet. I 2014 ble det nedsatt et offentlig utvalg som skal gå gjennom gjeldende ordninger, tiltak og regelverk for de samiske språkene i Norge. Vi har store forventninger til dette utvalget.

Vern og forvaltning av samiske kulturminner utgjør en stor del av vår virksomhet. Våre fagfolk på området gjennomfører årlig befaringer og registreringer over et område som strekker seg over 134 kommuner fra Hedmark i sør til Finnmark i nord. Bygningsvernprosjektet inngår i dette arbeidet. I samarbeid med Riksantikvaren registrerer vi samiske bygninger fra før 1925. Dette er et unikt prosjekt som gir oss viktig kunnskap.

Dette er bare noen smakebiter på Sametingets omfattende virksomhet. I denne årsmeldinga presenterer vi vår aktivitet i 2014. Her vil du finne oppfølgingen av hovedmålene og delmålene for de enkelte fagområdene og bruken av virkemidlene i budsjettet for 2014.

Aili Keskitalo
Sametingspresident

2 Sametingets rammebetingelser

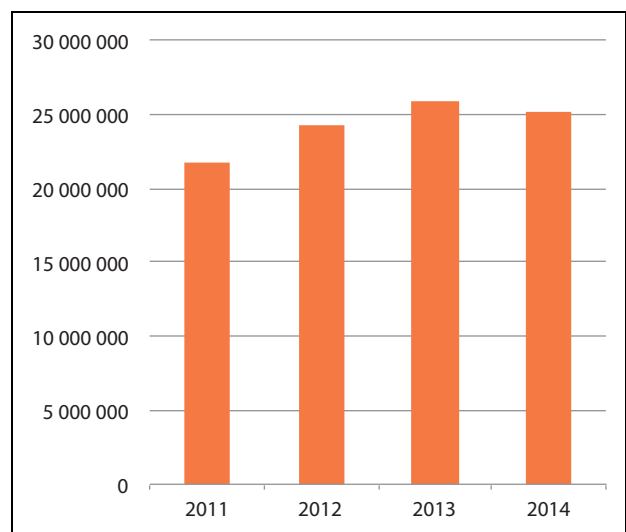
I Sametingets reviderte budsjett 2014 ble det foretatt en inndekning på totalt kr 6 969 773.

I denne sammenheng prioriterte Sametinget å redusere

- de største søkerbaserte tilskuddsordningene.
- de ordningene som hadde det største overforbruket i 2013.
- prosjekter i egen regi som ikke var igangsatt.
- utviklingstilskuddet til kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk.

På drift politisk nivå valgte Sametinget å slå komité- og plenumsukene i november og desember sammen til en uke, istedenfor som planlagt over to uker. Videre ble midler til komitéreiser og deltakelse på seminarer og konferanser for fagkomitéene stoppet. Totalt viser driftskostnader på politisk nivå for 2014 en reduksjon på ca. 700 000 i forhold til 2013.

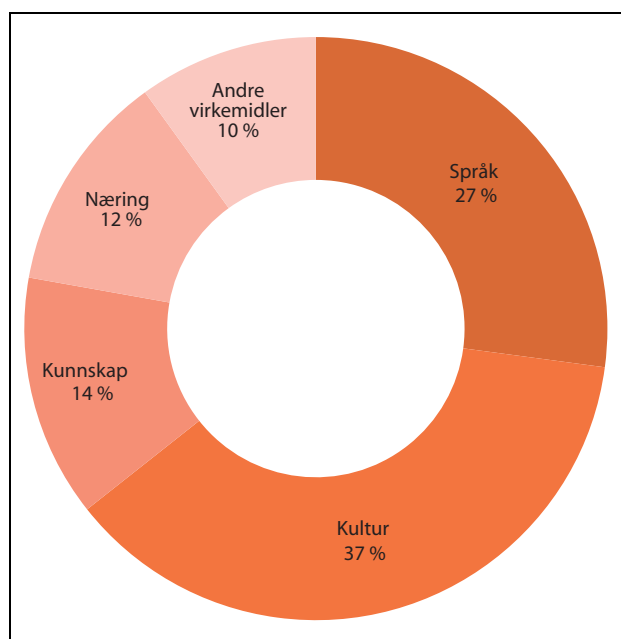
Driftsutgifter administrativt nivå ble i revidert budsjett 2014 redusert med kr 1 000 000.

Figur 1.1 Driftskostnader politisk ledelse

	2013	2014	Avvik	i %
Fornyings-, administrasjons- og kirkedepartementet	260 560 000	266 540 000	5 980 000	2,3 %
Kunnskapsdepartementet	38 723 000	39 043 000	320 000	0,8 %
Kunnskapsdepartementet	14 647 000	15 160 000	513 000	3,5 %
Miljøverndepartementet	3 195 000	3 307 000	112 000	3,5 %
Kulturdepartementet	73 402 000	77 952 000	4 550 000	6,2 %
Helse- og omsorgsdepartementet	6 036 000	5 247 000	-789 000	-13,1 %
Barne-, likestillings- og inkluderingsdepartementet	1 000 000	1 000 000	0	0,0 %
Landbruks- og matdepartementet	6 000 000	6 000 000	0	0,0 %
Olje- og energidepartementet	331 000	1 019 000	688 000	207,9 %
Utenriksdepartementet	6 000 000	1 000 000	-5 000 000	-83,3 %
Sum	409 894 000	416 268 000	6 374 000	1,6 %
Samefolkets fond	0	5 000 000	-5 000 000	-
Sum	409 894 000	421 268 000	11 374 000	2,8 %

	2013	2014	Avvik	i %
Kultur	94 370 852	104 115 013	9 744 161	10,3 %
Språk	73 326 708	75 823 916	2 497 207	3,4 %
Kunnskap	45 509 304	37 603 803	-7 905 501	-17,4 %
Næring	35 663 118	34 194 270	-1 468 849	-4,1 %
Andre virkemidler	45 959 946	27 867 863	-18 092 083	-39,4 %
	294 829 929	279 604 864	-15 225 064	-5,2 %

Figur 1.2 Forbruk – fordelingen av virkemidlene i 2014

Administrasjonen valgte å prioritere disse kostnadsreducerende tiltakene:

- Det ble ikke arrangert personalseminar i 2014.
- Vi reduserte utgiftene til tolking/oversettelse.
- Mindre investeringer.

Bokførte bevilgninger til Sametinget for 2014 er på kr 421 268 000. I forhold til foregående år gir dette en økning på kr 11 374 000 eller 2,8 %. Fordelingen av bevilgningen fra de ulike departementene er som følger:

Forbruket av virkemidlene fordelte seg på følgende områder:

Det er bevilget kr 279 604 864 i virkemidler i 2014. I forhold til den totale bevilgningen fra departementene til Sametinget på kr 421 268 000 utgjør Sametingets bevilgning av virkemidler 64 %.

2.1 Sametinget som arbeidsgiver

Per 31.12.2014 var det 141 årsverk i Sametingets administrasjon. Tabellen nedenfor viser utviklingen i antall ansatte fordelt mellom kvinner og menn.

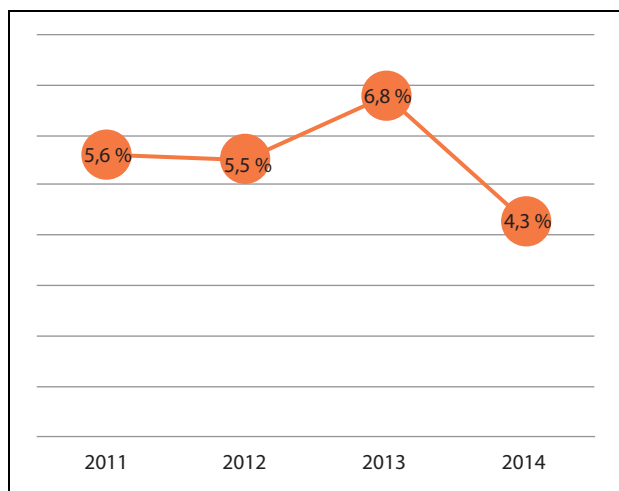
Sametinget gjennomførte en arbeidsmiljøundersøkelse i slutten av 2013. Undersøkelsen konkluderer med at jobbtilfredsheten i Sametinget er relativt høy. Sametinget scorer høyere på stolthet, ambassadørvilje og lojalitet i forhold til med sammenlignbare organisasjoner. Undersøkelsen viser både områder som vi skal bevare og områder som vi må forbedre. I 2014 har vi fulgt opp resultatene fra undersøkelsen. Det er utarbeidet handlingsplaner for å følge opp resultatene fra undersøkelsen.

Partene i Sametinget, arbeidsgiver og tjenestemannsorganisasjonene, har i fellesskap utarbeidet en ny og revidert utgave av Sametingets overord-

nede personalpolitikk. Her fastlegger Sametinget de mål, prinsipper og verdier som skal gjelde i forholdet mellom de ansatte og virksomheten.

Sametingets personalreglement ble revidert i 2014. I den reviderte versjonen er det foretatt mindre justeringer opp mot sentrale bestemmelser. Sametinget har også i 2014 endret forretningsorden, der myndighet til å tilsette direktør ble flyttet fra Sametinget i plenum til et utvalg på 5 representanter utgått av plenum. Samtidig ble stadfestelsesmyndighet for personalreglementet delegert fra plenum til sametingsrådet. Disse endringene er nå tatt inn i personalreglementet.

Det legemeldte sykefraværet for 2014 er på 4,3 % og Sametinget har som mål at denne ikke skal overstige 5,6 %. Nedenfor vises utviklingen av legemeldt sykefravær for årene 2011–2014.

Figur 1.3 Sykefravær i %, legemeldt

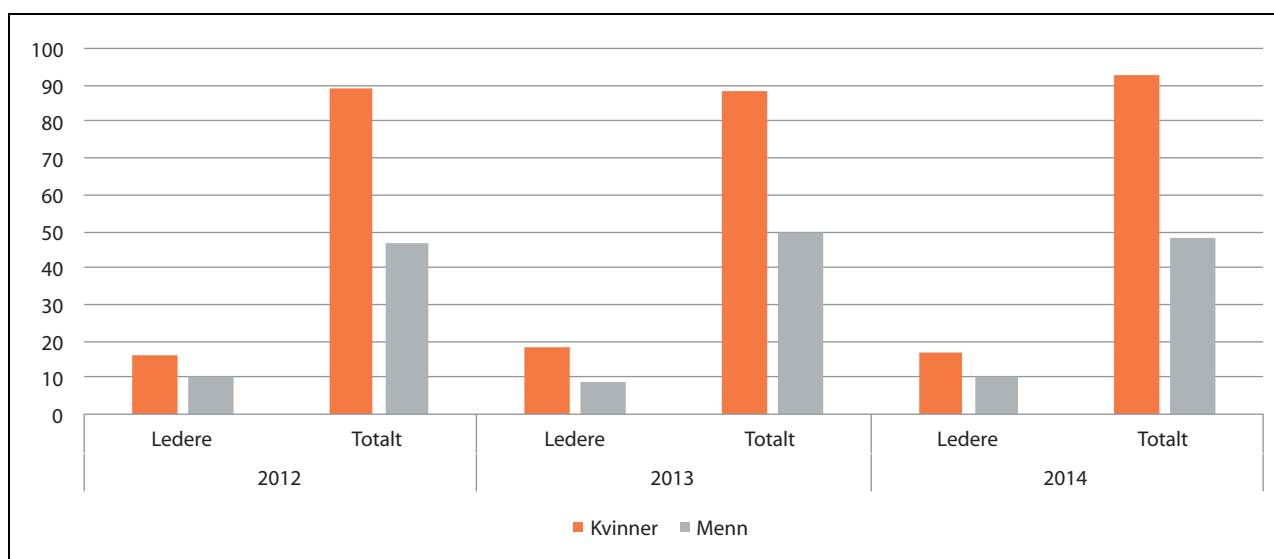
2.2 Dokumentflyt

Figur 1.5 viser utviklingen i antall inngående og utgående dokumenter i Sametingets arkivsystem. Årene 2001, 2005, 2009 og 2013 er valgår, dette forklarer den store økningen i disse årene.

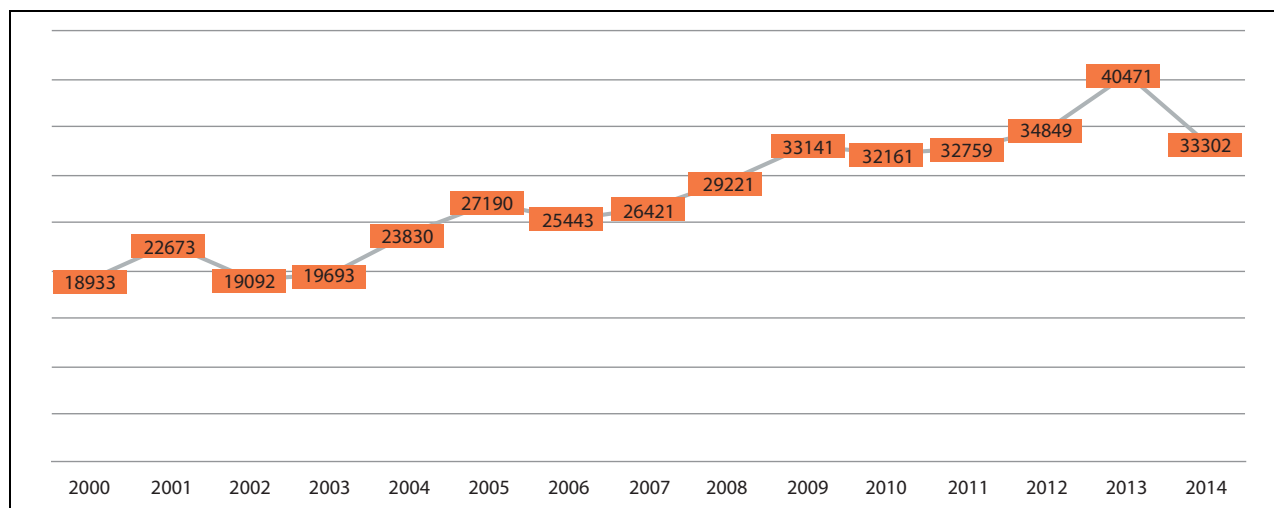
Sametinget har de siste femten årene hatt gjennomsnittlig vekst på mellom 5 og 10 prosent. Dette gir et bilde av de økte forventningene til Sametinget. Det er et stadig økende behov og interesse for Sametingets tjenester og arbeid.

2.3 Besøkende i Sametinget

Sametinget hadde en rekke besøkende i anledning markeringene av Grunnlovens 200-års jubileum og Sametingets 25-års jubileum. Blant disse var Stortingspresident Olemic Thommessen.

Figur 1.4 Antall årsverk

Figur 1.5 Utviklingen i antall inngående og utgående dokumenter i Sametingets arkivsystem

Disse statsrådene har besøkt Sametinget:

- Kommunal- og samordningsminister Jan Tore Sanner,
- Landbruksminister Sylvi Listhaug
- Fiskeriminister Elisabeth Aspaker.
- Olje- og energiminister Tord Lien.

Stortingets familie- og kulturkomite besøkte Sametinget i januar 2014.

Sametinget er en institusjon som får oppmerksomhet langt utenfor Norges grenser. Mange offisielle representanter fra ulike stater og internasjonale organisasjoner besøker Sametinget.

Flere ambassader, med særlig interesse for urfolk og arktisk politikk, sender sine ambassadører til Sametinget. I 2014 har Australias ambassadør til Norge vært på besøk. En delegasjon fra parlamentet i Grønland besøkte Karasjok i september 2014. I tillegg hadde Sametinget besøk av en urfolksdelegasjon fra Peru og UNPFII-medlem Oliver Loode.

I underkant av 5000 personer besøkte Sametinget i 2014, mange av disse som turister.

2.4 Konsultasjonsavtalen mellom statlige myndigheter og Sametinget

Sametinget opplever at gjennomføringen av konsultasjonsprosedyrene har styrket samspillet og samarbeidet mellom regjeringen og Sametinget om samepolitikken. Det er Sametingets erfaring at gode konsultasjoner senker konfliktnivået og bidrar til en større legitimitet i det samiske samfunn for beslutninger fattet av statlige myndigheter. Sametinget er glad for at regjeringen i sin politiske plattform så klart har gitt uttrykk for at konsultasjonsordningen skal bevares. Det er imid-

lertid viktig at konsultasjonsavtalen overholdes av begge parter, og at partene har en felles forståelse av hvordan konsultasjonsavtalen skal utføres i praksis. Det er på dette området vi ser de største utfordringene i samhandlingen mellom Sametinget og statlige myndigheter.

Konsultasjoner er et godt og viktig verktøy som norske myndigheter har høstet internasjonal anerkjennelse for. Det er viktig å understreke at selve plikten til å konsultere har eksistert siden Norge som første stat ratifiserte ILO konvensjon 169 i 1990.

Etter en innkjøringsfase de første årene der vi til tider var uenige i fortolkningen av konsultasjonsprosedyrene har vi etter hvert fått en etablert praksis med de fleste departementer. Vi har i dag mange eksempler på gode og konstruktive konsultasjoner med ulike deler av regjeringsapparatet der Kommunal- og moderniseringsdepartementet spiller en viktig rolle som samordningsdepartement.

Som vist til i Sametingets siste rapport til ILOs ekspertkomite har man imidlertid ikke lyktes med å finne gode nok konsultasjonsprosedyrer innenfor ansvarsområdet til Landbruks- og matdepartementet og med NVE. Dette er fortsatt et problem.

På de fleste områder har det vært en etablert praksis og en gjensidig forståelse av at det er Sametingets forståelse av når det skal konsulteres som skal legges til grunn. Flere saker i den senere tid har imidlertid gitt Sametinget grunn til bekymring, der ulike departementer og statsråder ensidig har nektet Sametinget konsultasjoner i saker som helt klart berører samiske interesser. Dette er klare brudd på både konsultasjonsavtalen og forpliktelsene Norge har etter folkeretten.

Videre har det også vært tilfeller der Sametingets politiske ledelse eller administrasjon har fått muntlige henvendelse om tiltak som allerede er satt i verk i regjeringsapparatet samtidig som disse tiltak har blitt offentliggjort, noe som klart strider mot punktet i konsultasjonsavtalen om full informasjon på alle stadier av saken. En slik praksis bryter både med konsultasjonsavtalen og folkeretten. Sametinget understreker at konsultasjonsavtalen fremhever et partnerskapsperspektiv og dette underbygges ikke ved ensidige disposisjoner fra regjeringen.

Det er Sametingets erfaring at i de saker det ikke oppnås enighet om eller der det ikke gis et på forhånd fritt informerte samtykke fra Sametinget, har konsultasjonsprosessen vært preget av mangelfull informasjon og sein involvering av Sametinget. I disse sakene har myndighetene fattet en beslutning, eller inntatt et offentlig standpunkt, før konsultasjonene startet eller mens de pågikk. Sametinget mener dette er alvorlige brudd på forpliktelsene som følger av ILO-169 artikkel 6 og 7.

Konsultasjonsplikten etter folkeretten omfatter også Stortinget. Stortinget har tidligere i liten grad praktisert dette. Det er Sametingets vurdering at praktiseringen av samarbeidet mellom Stortinget og Sametinget må videreutvikles for å ivareta folkerettens konsultasjonsplikt i behandlingen av saker som berører samene direkte.

Sametinget håper vi kan enes om at vi i tiden fremover tilstreber god konsultasjonspraksis mellom Sametinget og statlige myndigheter på alle områder som berører samene direkte.

2.5 Budsjettprosedyrer

Sametinget har i møte med finansministeren og kommunal- og moderniseringsministeren i februar 2014 foreslått at alle statens bevilgninger til Sametinget overføres fra dagens ulike fagdepartementer, over i én budsjettpost under Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Dialog og prosess knyttet til Sametingets budsjett reduseres dermed til en prosess mellom Sametinget og ansvarlig departement.

Sametinget tok igjen opp saken i det halvårige møtet med statsråd Jan Tore Sanner i desember 2014.

I innstillingen fra kommunal- og forvaltningskomiteen om Sametingets virksomhet 2013 går det fram at Kommunal- og moderniseringsdepartementet vil vurdere spørsmålet i samarbeid med Sametinget og aktuelle fagdepartementer. Komiteens flertall, alle unntatt medlemmene fra Høyre og Fremskrittspartiet, ber om at oppfølging av

dette arbeidet blir omtalt i stortingsmeldingen om Sametingets virksomhet for inneværende år.

3 Språk

Hovedmål:

- Flere språkbrukere og økt bruk av språket.

3.1 Ansvar og rammebetingelser

3.1.1 Sametinget har ansvar for utvikling av samisk språk

3.1.1.1 Utredning om samisk språk

Endringer av demografien, organiseringsendringer av offentlige myndigheter og internasjonal rettsutvikling stiller oss overfor behov og krav om bedring av rammebetingelser når det gjelder samisk språk. For å kunne imøtekomme dette, så Sametinget behov for å foreta en utredning som ser på lovverk, tiltak og ordninger for de samiske språkene. Sametinget tok dette opp med regjeringen, noe som resulterte i at regjeringen besluttet å sette ned et offentlig utvalg for utredning om samisk språk. Sametinget og regjeringen har i konsultasjoner blitt enige om et mandat for utvalget. Sametinget har også kommet med forslag til medlemmer til utvalget. Utvalget ble nedsatt i september 2014 og skal levere sin rapport innen 15. februar 2016.

3.1.1.2 Språkpakten

I forbindelse med at regjeringen har sendt sin 6. rapport til Europarådet om statusen for de samiske språkene i henhold til Den europeiske pakten for minoritets- eller regionspråk (språkpakten), har Sametinget sendt en skyggerapport til Europarådet. Det er første gang Sametinget har valgt å sende en slik rapport. Skyggerapporten tar opp at Sametinget mener det er en del uklarheter om statusen til lule- og sørsamisk språk i språkpakten. Disse språkene er ikke beskrevet slik at de har samme status som nordsamisk. Østsamisk er heller ikke nevnt. Dessuten kom Sametinget med en tilrådning om at kvensk språk burde bli omtalt i språkpakten.

3.2 Språkbrukere

3.2.1 Stipend for elever i videregående skole

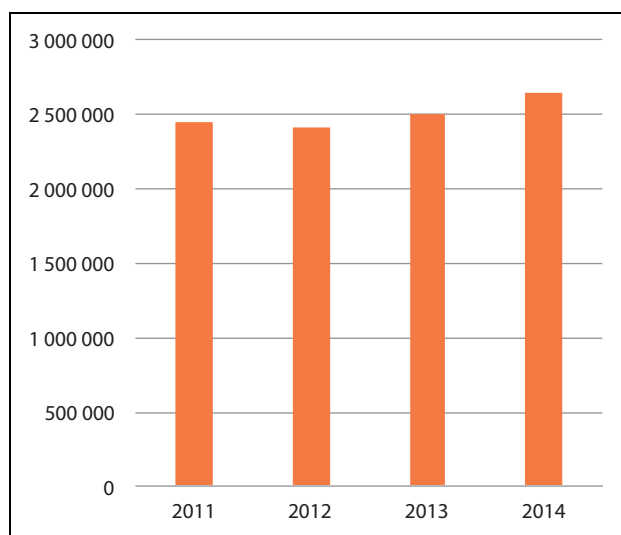
Det har vært en liten nedgang i antall søkere til stipend til første- og fremmedspråk i samisk. Det er imidlertid en liten økning av antall søkere til samisk som andrespråk.

3.2.2 Språkfaglig utvikling

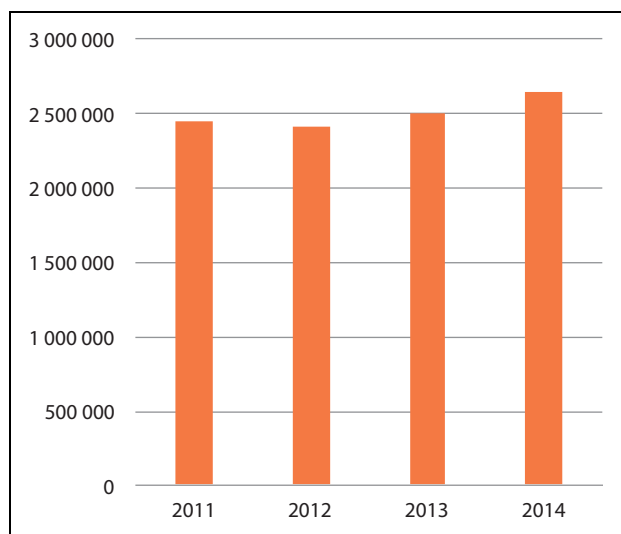
3.2.2.1 Nordisk samisk språksamarbeid

Sámi Giellagáldus sørsamiske språkseksjon har i 2014 godkjent til sammen 10 nye termlister, totalt 899 nye termer og 144 nye landnavn er godkjent. Lulesamisk språkseksjon har godkjent 392 nye termer. Sáme Giellagáldo har ved hjelp av en språkforsker, kartlagt og utredet lulesamiske substantiver lånt fra svensk/norsk – med spesiell fokus på vokaler. De har arrangert lulesamisk språkseminar hvor tema var om lånord, sammensatte ord og stedsnavn.

Nordsamisk språkseksjon har i 2014 godkjent 29 nye termer og normert 193 navn på stater.

Figur 1.6 Forbruk – stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregående skole

Figur 1.7 Antall søkere fra skoleåret 2012/2013 til 2013/2014

Østsamisk språkseksjon har normert 229 finske låneords skrivemåte og 107 forkortelser. Enaresamisk språkseksjon har godkjent 221 nye termer, de har normert finske navns bøyingsmønstre, fornyet enaresamisk alfabetisk ordning, normert låneord og noen bøyninger i ord som ender på -is/-es.

Det ble i 2014 utarbeidet nye nettsider for Sámi Giellagáldu, www.giella.org. Menytekstene er på sør-, lule-, nord-, enare- og skoltesamisk, finsk, svensk og norsk. Alle nye termer, normeringer og møteprotokoller er kunngjort på disse nettsidene. I tillegg har Sámi Giellagáldu hatt aktiv språkrøkt og språkrådgivning på sosiale medier: www.facebook.com/SamiGiellagaldu. Denne siden hadde 1190 følgere («likes») i slutten av 2014.

Prosjektperioden for Sámi Giellagáldu gikk ut 30.6.2014, men Samisk parlamentarisk råd (SPR) vedtok å forlenge arbeidet ut 2014. Samtidig har SPR i 2014 vedtatt å sikre varig finansiering, slik at Sámi Giellagáldu kan bli permanent. Finansieringen er imidlertid ikke på plass enda, men det arbeides videre med dette.

3.2.2.2 Samisk terminologi- og språkutviklingsarbeid

Sametinget har sammen med Divvun og Sámi Giellatekno ved Universitetet i Tromsø lansert en ny digital ordbok, sátni.org – báhko.org – baakoe.org. Denne ordboka erstatter risten.no.

Sametinget holder på med å revidere boka Čál-linrávagirji. Boka er et hjelpemiddel for de som skriver på nordsamisk. Den inneholder blant annet råd om rettskriving i nordsamisk. Det skal utgis tre hefter, et som gir råd om skriftlig språk, et som omhandler språkrøkt og et hefte for samiske stedsnavn.

Sametingets arbeid med talesyntese for nordsamisk språk, som ble igangsatt i 2013, går mot slutten, og det ferdige produktet skal presenteres i starten av 2015. Dette er et språkteknologisk hjelpemiddel for alle som har skrive- og lesevaner, eller som av en eller annen grunn trenger hjelp til å lese tekst.

3.2.2.3 Samiske stedsnavn

Sametinget har med hjelp av Sámi Giellagáldu kommet med tilråding for det skoltesamiske navnet på Skoltebyen. Sør-Varanger kommune har vedtatt grendenavnet Sää'msijdd som det skoltesamiske navnet på Skoltebyen. Videre er det gitt tilråding om skrivemåte blant annet på offisielle vei- og områdeadresser i Storfjord, Karasjok, Tana

og Målselv kommuner. I tillegg har Sametinget kommet med tilrådinger for både naturnavn og bygdenavn i Kåfjord og Fauske kommuner. Sametinget har startet nye navnesaker i Alta kommune, som omfatter navn som er samlet inn ved stedsnavnprosjekter kommunen. Fauske kommune har også vedtatt det lulesamiske parallellnavnet for Fauske – Fuosko.

Sametinget har deltatt på årlig samrådsmøte med Statens kartverk og andre stedsnavnkonsulenter over hele Norge. Temaet for møtet var blant annet endringer av Lov om stadnamn. Sametinget tok blant annet opp saken om skoltesamiske navn, der vi vil at skoltesamisk også skal bli nevnt og få vern gjennom stedsnavnloven.

Sametinget har deltatt på den 28. sesjonen av UNGEGN (United Nations Group of Experts on Geographical Names). Sametinget rapporterte om situasjonen omkring samiske stedsnavn og holdt en presentasjon om manglende implementering av lover som angår samiske stedsnavn.

3.3 Bruken av samisk språk

3.3.1 Bevisstgjøring om samisk språk

Språkkampanjen, «Snakk samisk te'mæ», har gjennom hele 2014 vakt stor oppmerksomhet både på norsk side, men også i Sverige og Finland. Det er stor etterspørsel etter kampanjeproduktene, og kampanjesiden på internett har hatt besøkende fra hele Sápmi.

Kampanjen foregår på sosiale media og finnes både på Facebook og Instagram. Det er også opprettet en egen kampanjeblogg, hvor ungdom selv skriver tekster. De 24 språkambassadørene som Sametinget utnevnte i 2013, har vært kampanjens ansikt utad, og de har bidratt både med utvikling av kampanjen og med kampanjeinfo. Ambassadørene bidrar frivillig i arbeidet med kampanjen og har gjennom hele perioden vist et stort engasjement.

Statistikk viser at kampanjens facebookside har nådd ut i størst grad til personer mellom 18–44 år og til størst andel kvinner.

3.3.2 Forvaltningsområdet for samisk språk

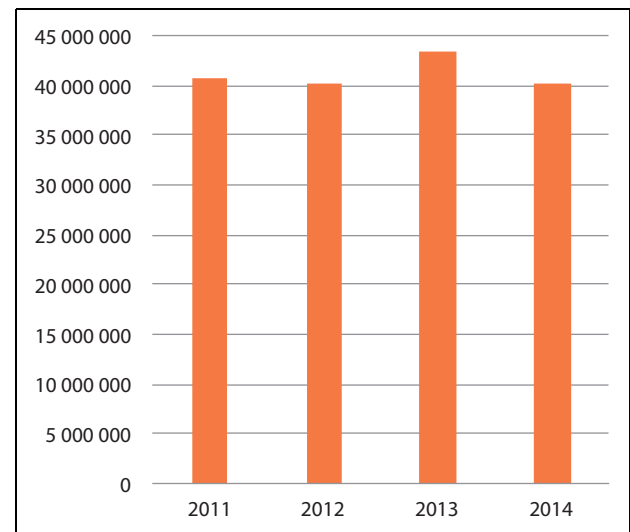
3.3.2.1 Tospråklighetstilskudd til kommuner i forvaltningsområdet for samisk språk

I 2014 fikk 10 kommuner og 4 fylkeskommuner tospråklighetstilskudd fra Sametinget, som til sammen utgjorde 48 429 000 kroner. Tildelingene er gjort på bakgrunn av samarbeidsavtaler inngått

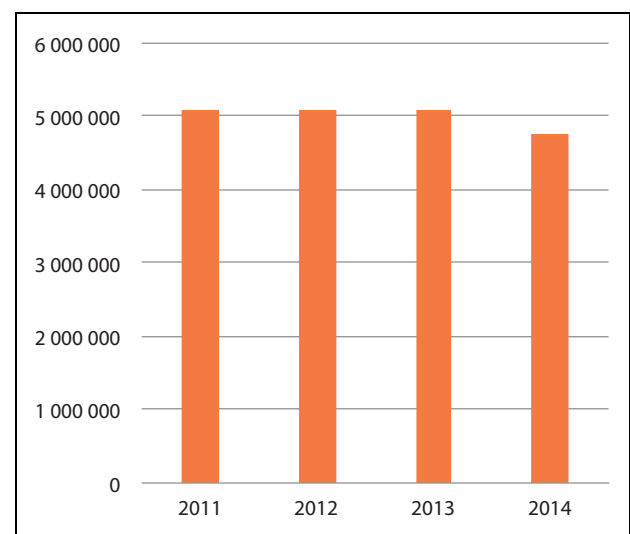
i 2012, innsendte aktivitetsplaner og rapporterte resultater for 2013.

Fordelingen av utviklingsmidlene viser at kommuner og fylkeskommuner som er aktive innen utvikling av samisk språk, oppnår større andel av utviklingstilskuddet enn kommuner og fylkeskommuner med mindre aktivitet. Dette er i overensstemmelse med Sametingets ambisjoner om å synliggjøre og øke bruken av samisk språk i forvaltningsområdet for samisk språk.

Samarbeidsavtalene med kommunene og fylkeskommunene gjaldt ut 2014. Sametinget har, i forståelse med kommunene, forlenget avtalenes virkeperiode til utgangen av 2015, i påvente av at ordningen med samarbeidsavtaler og de nye beregningsreglene blir evaluert i løpet av 2015.

Figur 1.8 Forbruk – tospråklighetstilskudd til kommuner

Figur 1.9 Forbruk – tospråklighetstilskudd til fylkeskommuner

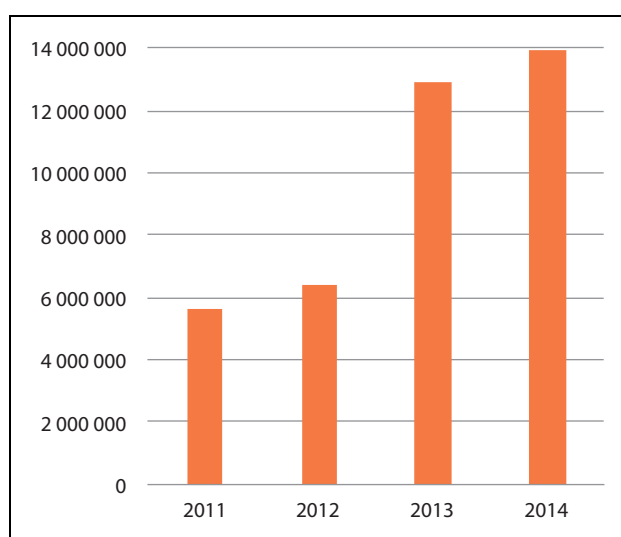
3.3.2.2 Skrive- og lesehjelp for eldre

Sametinget og Kautokeino kommune har i 2014 evaluert det 3-årige pilotprosjektet, «Lese- og skrivehjelp for eldre».

Det er åpnet for at kommunene kan søke om midler over tilskudd til samiske språkprosjekter.

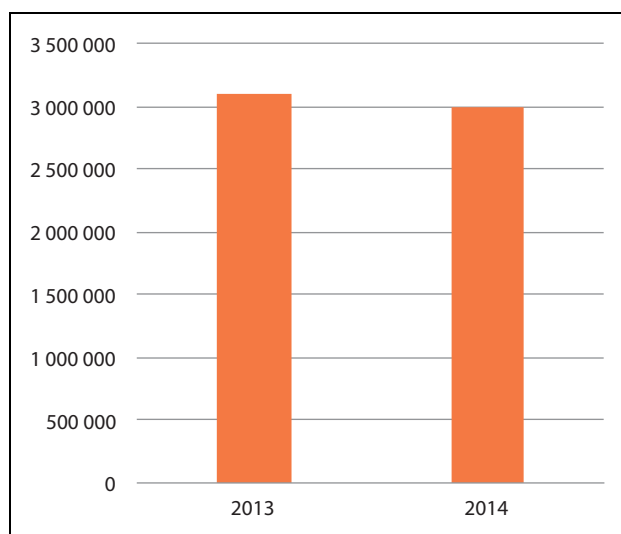
3.3.3 Samiske språksentre

Etter evalueringen av de samiske språksentrene i 2012, har sentrene ytret ønske om mer forutsigbare rammebetingelser. Sametinget hør økt direktetilskuddet til hvert språksenter med 100 000 kr i

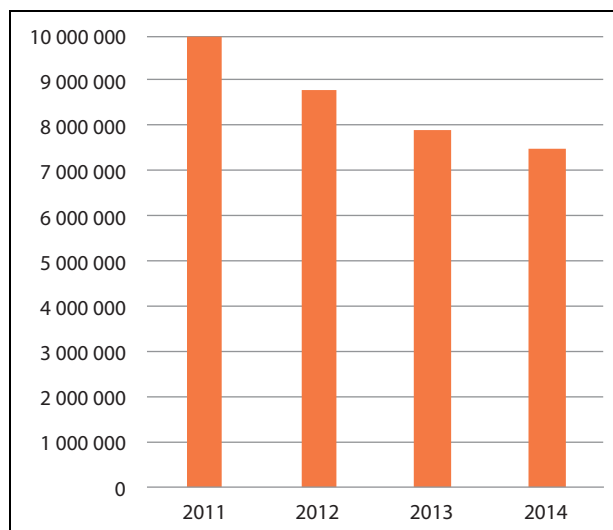

Figur 1.10 Forbruk – tilskudd til samiske språksentre

Den største delen av økningen fra 2012 til 2013 skyldes utviklingstilskudd

Figur 1.11 Forbruk – utviklingstilskudd til samiske språksentre

Figur 1.12 Forbruk – tilskudd til samiske språkprosjekter

2014, slik at de nå mottar 852 000 hver. I tillegg til dette ble det avsatt 3 millioner kroner som har blitt fordelt til språksentrene på grunnlag av innsendte aktivitetsplaner.

I 2014 var det totalt 13 språksentre som fikk direktetilskudd fra Sametinget. Språksentrenes aktivitet gjennom språkkurs, språkarenaer og ulike materiell viser at de arbeider aktivt med språkutvikling i sine virkeområder.

3.3.4 Samiske språkprosjekter

Sametinget hadde i 2014 satt av 7,9 millioner kroner i tilskudd til språkprosjekter. Tilskuddene skal bidra til at bruken av samisk språk økes, at flere lærer seg samisk og at det utvikles flere arenaer for bruk av samisk språk.

For 2014 kom det ca. 80 søknader fra hele landet. En ny trend var at det kom mange søknader om midler til utvikling av applikasjoner til smarttelefoner og nettbrett. På grunn av begrensede midler kunne ikke Sametinget innfri alle disse søknadene. Det ble også innvilget tilskudd til prosjekter for å styrke samisk språk både i byer og tettbygde strøk. I tillegg ble det gitt støtte til språkleirer og språkarenaer rundt omkring i landet. Dette er noe som Sametinget har bidratt med gjennom flere år.

4 Kultur

Hovedmål:

- Et levende og mangfoldig samisk kunst- og kulturliv av god kvalitet som er tilgjengelig for alle.

4.1 Et tydeligere ansvar for samisk kultur

4.1.1 *Samisk kultur har en naturlig og viktig plass i regjeringens generelle og overordnede kulturpolitikk*

Sametinget har hatt halvårige administrative kontaktmøter med Kulturdepartementet, med gjensidig informasjonsdeling og der aktuelle saker tas opp til drøfting. Etter initiativ fra Sametinget ble det avholdt et møte med kulturminister Thorhild Widvey i 2014. Det ble enighet om å etablere en fast ordning for møter på politisk nivå med Kulturdepartementet.

I dialogen med sentrale myndigheter om kultursaker har Sametinget tatt opp utbyggingen ved Saemien Sijte, utviklingsplanene for Beaivváš Sámi Našunal teahter, rammebetingelsene for samiske museer kontra de norske og tilbakeføringsprosjektet Bååstede.

Sametinget har vært tydelig på at kultursatsingen vår er konsentrert om å gi:

- samiske kunstnere utviklingsmuligheter gjennom kunstneravtalen og søkerbaserte ordninger
- samiske kulturinstitusjoner gode rammebetingelser.

4.1.1.1 *Samefolkets jubileum 2017*

Den 6. februar 2017 er det 100 år siden samefolkets første landsmøte ble avholdt i Trondheim. Dette er en viktig begivenhet, som Sametinget vil markere, både som et felles samisk jubileum og en nasjonal feiring. Jubileets målsetting vil være å formidle kunnskap om samisk kultur og historie og vise betydningen av den historiske utviklingen for samene som urfolk.

Sametinget har presentert planene for jubileet overfor Stortingets presidentskap, samt for Kommunal- og moderniseringsdepartementet. Med bakgrunn i disse presentasjonene har Sametinget søkt midler fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet for årene 2015–17 til administrasjon og planlegging av markeringen.

Det er etablert en styringsgruppe med deltakere fra Trondheim kommune, Sør-Trøndelag fylkeskommune og Sametinget, samt prosjektet Samisk Rom. Sametinget har vært opptatt av å sikre lokal og regional samisk forankring i prosjektet.

4.1.2 *Regionale og lokale myndigheter bidrar til felles utvikling av samisk kunst, kulturliv og samiske kulturinstitusjoner*

Sametinget har også i 2014 hatt et godt samarbeid med Norsk kulturråd, noe som bidrar til å styrke

samisk kultur, herunder immateriell samisk kulturarv.

4.2 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

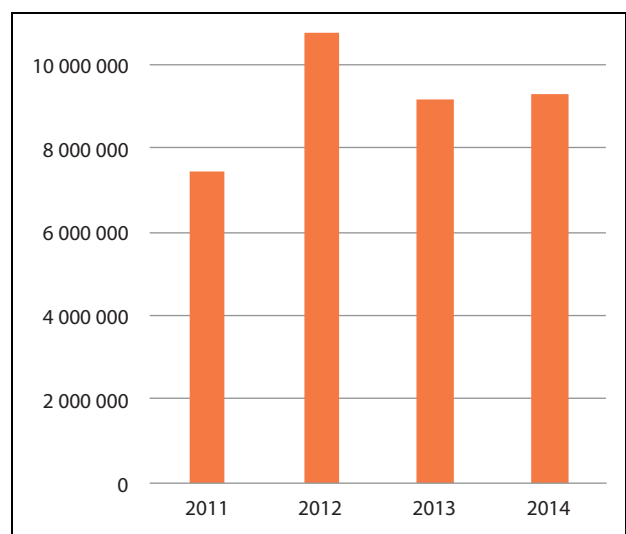
4.2.1 *Sterke og aktive samiske kunstnerorganisasjoner*

Sametinget har over flere år arbeidet systematisk med å styrke samarbeidet med Samisk kunstnerråd (SDR) og legge til rette for at SDR og deres underliggende råd kan utvikle seg. Kunstneravtalen har vært et sentralt verktøy i arbeidet og også i 2014 var det gode forhandlinger med et godt resultat som partene var fornøyde med.

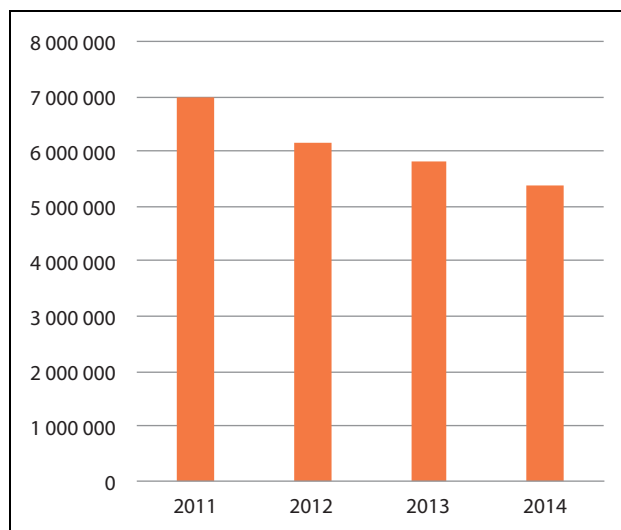
Samisk kunstnerråd og Sametinget arrangerer en felles kunstnerkonferanse annet hvert år. I 2014 ble kunstnerkonferansen arrangert i Kautokeino, med bred deltakelse fra samiske kunstnere. Tema for konferansen var joik, visuell kunst og samisk film. De samiske kunstnerne var opptatt av sine rettigheter innen disse kunstgenrene, både i forhold til nasjonal og internasjonal rett og samisk rettsoppfatning.

4.2.2 *Fremme kvalitativt god litteratur som er tilgjengelig på samisk*

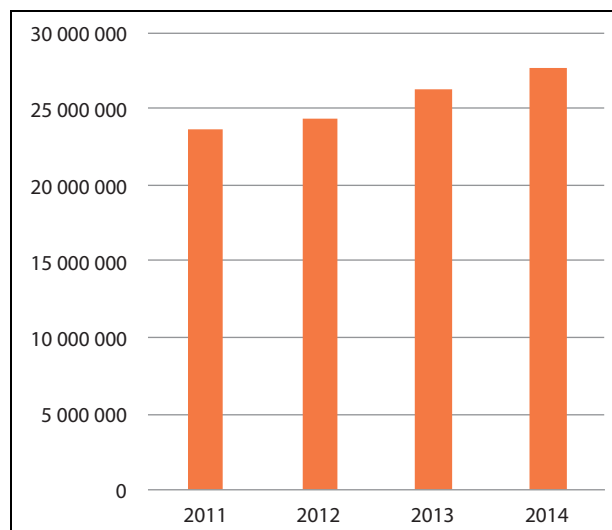
Sametinget har i 2014 igangsatt planlegging av et forfatterprosjekt. Formålet med prosjektet er å stimulere til flere skjønnlitterære samiske bokutgivelser ved å rekruttere forfattere som skriver på samisk. Prosjektet skal bidra til at yngre forfattere får en reell mulighet til manusutvikling gjennom

Figur 1.13 Forbruk – tilskudd til musikk og litteratur

Figur 1.14 Forbruk – tilskudd til kulturtiltak

Figur 1.15 Forbruk – tilskudd til samiske museer

veiledning, kompetanseutvikling og nettverks-samlinger. Sametinget har inngått et samarbeid med Samisk kunstnerråd om gjennomføring og administrering av prosjektet.

4.3 Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelse av samisk kultur

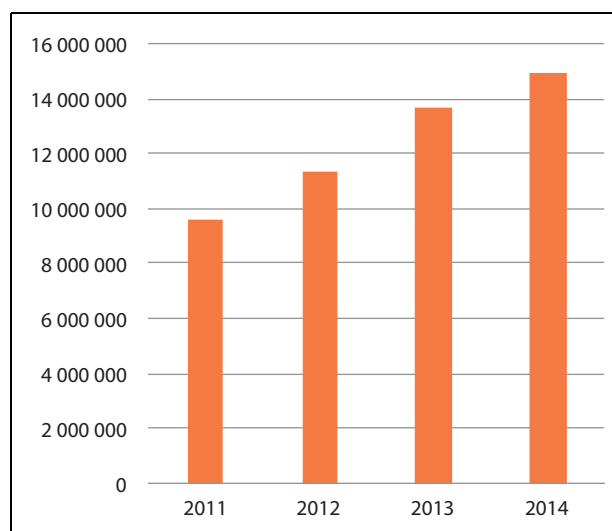
Samarbeidet og dialogen med samiske kulturinstitusjoner har vært videreført i 2014, og Sametinget har hatt dialogmøter med flere av institusjonene. Sametinget har påbegynt arbeidet med en samsingsmelding om samiske kulturinstitusjoner, som skal ferdigstilles i 2015. I den forbindelse har Sametingets plenum i juni behandlet en redegjørelse om samiske kulturinstitusjoner og Sametinget har holdt et innspillsmøte med de samiske kulturinstitusjonene.

4.3.1 Faglig sterke samiske kulturinstitusjoner

4.3.1.1 Saemien sijte

Det er et stort behov for et nytt bygg for Saemien Sijte i Snåsa, med muligheter for å formidle sørsamisk kultur og historie, men også bidra til økt satsing på reiseliv og sysselsetting i regionen.

Et nytt bygg, finansiert gjennom husleieordningen, ble ikke prioritert i statsbudsjettet for 2015. Sametinget har bedt Stortinget om å få regjeringen til å avklare status for nye Saemien Sijte og at det kommer en orientering om framdriftsplan for nye alternativer til dagens utbyggingssplan i løpet av 2015.

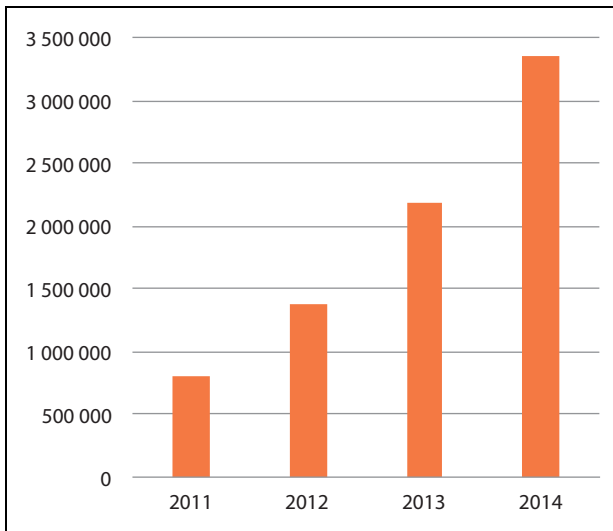
Figur 1.16 Forbruk – Samiske kulturhus og kulturformidlingsinst.

4.3.1.2 RiddoDuottarMuseat

Sametinget har også i 2014 arbeidet aktivt med å bedre samarbeidsforholdene ved RiddoDuottarMuseat (RDM). På bakgrunn av det fikk Sametinget utarbeidet en rapport om RiddoDuottarMuseat i 2014. Rapporten anbefaler blant annet at

- det etableres et råd i stiftelsen
- styret utvides slik at alle eiere er representerte
- museenes lokale tilknytning styrkes
- det sørges for et velfungerende styringsorgan

Et nytt styre er valgt. De arbeider nå med å gjennomføre disse anbefalingene, samt bedre samarbeidsforholdene ved RDM og fokusere på utvikling av museet.

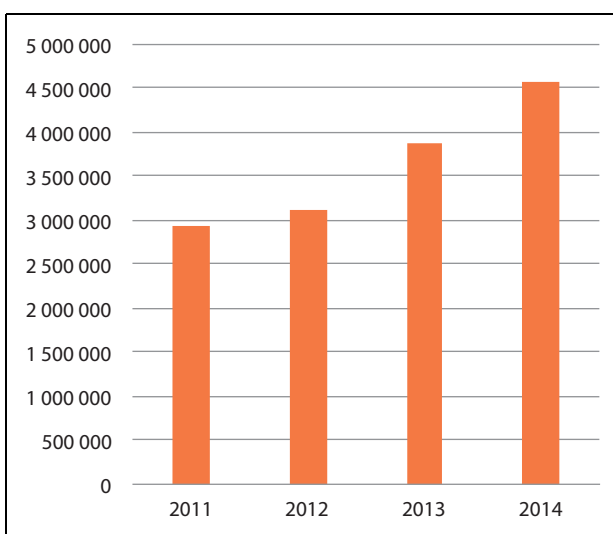

Figur 1.17 Forbruk – Arenaer for kunst- og kulturformidling

Sametingets innkjøpsordning for kunst administreres av RDM og innkjøpskomiteen har også i 2014 kjøpt inn verdifull kunst til samlingen. Utfordringen er at den verdifulle kunstsamlingen verken har gode nok eller store nok lagringsmuligheter ved de Samiske samlinger i Karasjok i dag. Sametinget og RDM begynte i 2014 en prosess med sikte på å leie andre lokaler til kunstsamlingen. Det begynner å bli presserende med å få løftet prosjektet Samisk kunstmuseum igjen.

4.3.1.3 Østsamisk museum

Sametinget har en god og tett dialog med Tana og Varangermuseums Siida (TVMS) som Østsamisk museum er en del av. TVMS har også i 2014 lagt ned mye ressurser for å få ferdigstilt Østsamisk

Figur 1.18 Forbruk – tilskudd til festivaler

museum. Stadig nye tekniske utfordringer ved museet har gjort at ferdigstillelsen er utsatt. Sametinget og TVMS har overfor Statsbygg, som er ansvarlig for ferdigstillelse av bygget, vært tydelig på at vi ikke er fornøyd med framdriften. På slutten av 2014 gjorde Statsbygg grep i den forbindelse som Sametinget og TVMS er fornøyd med.

4.3.1.4 Bååstede – tilbakeføring av samisk kulturarv

Sametinget har inngått en avtale om at samiske gjenstander ved Norsk folkemuseum og Kulturhistorisk museum skal tilbakeføres til de samiske museene. En medarbeider er ansatt for å forberede dette arbeidet, men finansieringen av kostnader knyttet til konservering og magasinering er ikke løst. Sametinget kan ikke løse dette alene og har bedt sentrale myndigheter være med på å finne en løsning.

4.3.1.5 Prosjektering av Beavivváš Sámi Našunálateáhter

Sametingets plenum har behandlet byggeprogrammet til prosjekt nytt teaterbygg til Beavivváš Sámi Našunálateáhter. Sametinget ga sin tilslutning til at byggeprosjektet videreføres som forprosjekt, innenfor rammene til byggeprogrammet av 25.oktober 2011.

Sametinget er innstilt på å utøve forvaltningsansvaret for Beavivváš Sámi Našunálateáhter ved å legge til rette for en forpliktende styrking og utvikling av driftsbudsjett når nytt teaterbygg realiseres. Målet er å få avsatt midler på Statsbudsjettet til oppstart av forprosjektering, basert på søknaden som er oversendt Kulturdepartementet.

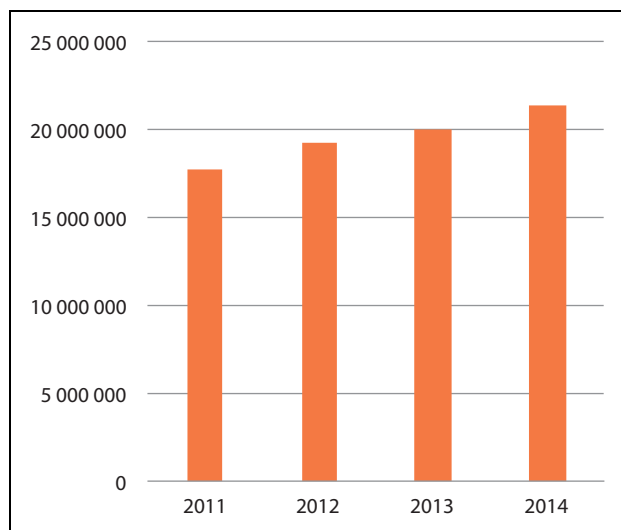
4.3.1.6 Várdobáiki Sámi guovddáš

Várdobáiki Sámi guovddáš i det markasamiske området har i løpet av året vært gjennom en omorganisings- og utviklingsprosess med mål å utruste sentret for utbygging. Omorganiseringa til Aksjeselskap har vært gjennomført med finansiering fra Sametinget.

4.3.2 De samiske institusjonene er viktige formidlere av samisk kunst og kultur

4.3.2.1 De samiske teatrene

Sametinget har etter et felles initiativ fra Høgskolen i Nord-Trøndelag og Beavivváš Sámi Našunálateáhter gjort vedtak om å starte et prosjekt for

Figur 1.19 Forbruk – tilskudd til teater

samiskspråklig skuespillerutdanning. Prosjektet har som mål å bøte på den prekære mangel på skuespillere som behersker samisk som arbeidsspråk.

4.3.2.2 Samisk film

Samisk film er inne i en positiv utvikling med gode produksjoner i 2014 og hvor det er mange unge samiske produsenter som står bak. Sametinget støtter arbeidet med å utvikle nordisk samisk filmproduksjon ved å ha eierandeler i det nye Internasjonalt samisk filminstitut.

4.4 Samisk idrett

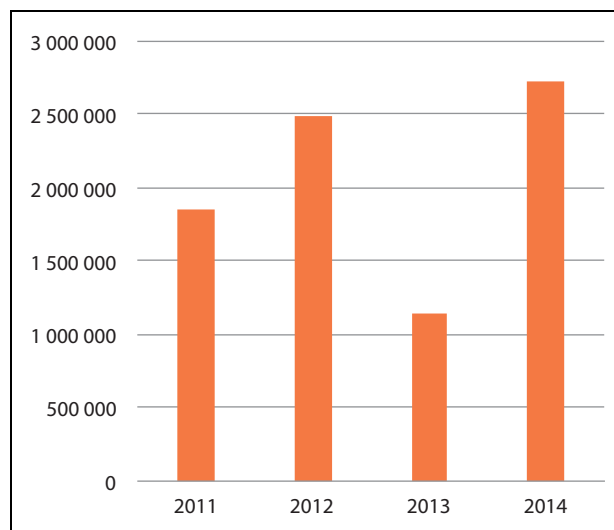
4.4.1 Et bredt og godt idrettsstilbud for den samiske befolkningen

Det var i 2014 mange gode søkere til Sametingets kultur- og idrettsstipend. Av disse ble fem kunstnere og idrettsutøvere valgt ut og de fikk et stipend på kr 25 000 hver.

4.4.1.1 Arctic Winter Games

Arctic Winter Games (AWG) ble arrangert i mars 2014 i Fairbanks i Alaska. Sámiid valáštallanlihttu/Samenes idrettsforbund (SVL) deltok der med skiløpere, fotballspillere og kunstutøvere fra både norsk, svensk og finsk side av Sápmi. De samiske deltakerne tok mange medaljer og representerte det samiske folk på en flott måte.

Sametingspresidenten var til stede på arrangementet og fikk møte representanter for arrangø-

Figur 1.20 Forbruk – tilskudd til samisk idrett

rene og representanter for de deltagende områdene.

4.4.1.2 Fotball

I 2014 ble et nytt samisk fotballforbund stiftet, FA Sápmi. Dette forbundet organiserer samiske fotballaktiviteter både på bredde- og toppnivå. FA Sápmi er medlem i CONIFA, som organiserer fotball for land og områder som ikke er medlemmer i UEFA/FIFA. I 2014 ble Conifa World cup arrangert i Østersund i Sverige, og FA Sápmi deltok i dette arrangementet med ett herrelag.

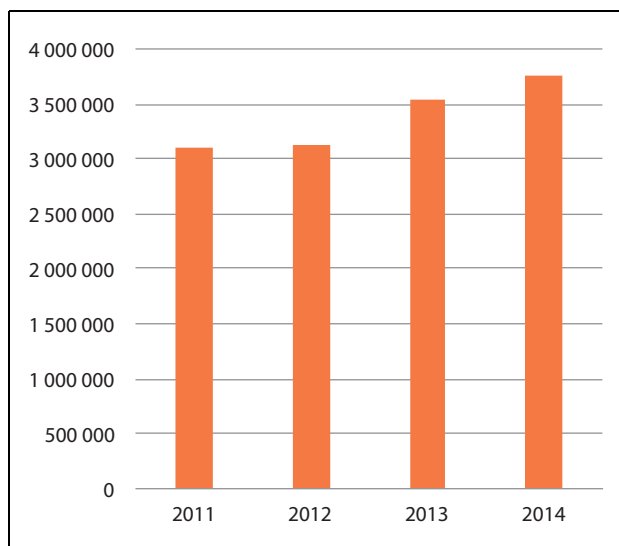
4.5 Samiske medier

Sametinget har i 2014 videreført de fleste satsingene på samiske medier og i tillegg gått inn med prosjektstøtte til blant annet Kautokeino nærradio og Salangen nyheter. Begge de nevnte er gode eksempler på viktige nisjer i den samiske medie-verden.

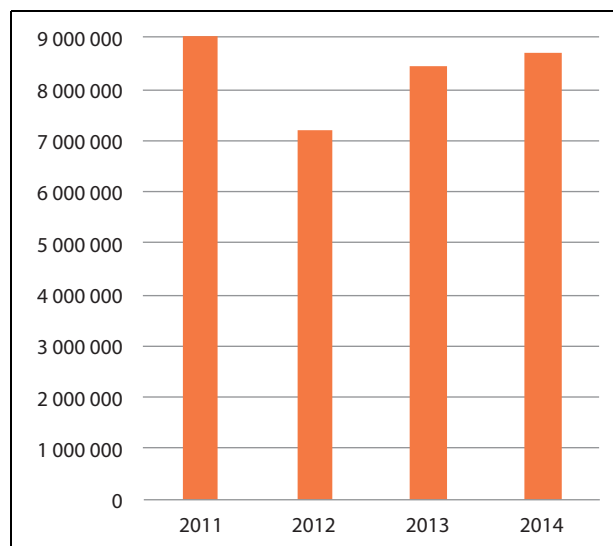
4.5.1 Bygge opp og utvikle samiske medier som bidrag til samfunnsengasjement

4.5.1.1 Høringssvar angående NRK-plakaten

Sametinget har gitt høringssvar til Kulturdepartementet om NRK-plakaten. Sametinget tok spesielt for seg plakaten innhold i sitt høringssvar og la vekt på de prinsipielle rettighetene og kravene det samiske folk har når det gjelder et fullverdig medietilbud.

Figur 1.21 Forbruk – tilskudd til samiske medietilbud

Figur 1.22 Forbruk – tilskudd til samiske bokbuss-er

5 Bibliotek

Hovedmål:

- Et godt samisk bibliotektilbud.

5.1 Formidlingsvirksomhet

5.1.1 Bokbuss-er

Sametinget har gitt direkte tilskudd til åtte samiske bokbuss-er i 2014. Totalt var dette tilskuddet på kr 8 711 000.

Sametinget har i 2014 hatt et kontaktmøte med bokbusslederne og eiere. Noen av bokbussene fungerer som kulturbuss-er, med større fokus på utstillinger og ulike arrangement på bussen i tillegg til utlån. De tradisjonelle bokbussene har mindre plass til utstillinger og arrangement, så der er hovedaktiviteten utlån. De fleste bussene har personale med samisk kompetanse, eller et samarbeid med en samisk institusjon for å få nødvendig samisk kompetanse.

Sametinget endret tildelingskriteriene for bokbussene i 2012. Etter de nye kriteriene så skal bokbussene levere statistikk over utlån og bestand av samiske medier. Det viser seg å være vanskelig for bokbussene å levere statistikk over innkjøp og utlån av samisk materiale fordi biblioteksystemet ikke skiller ut dette. Sametinget vil jobbe videre med å få inn statistikk over samisk litteratur og andre medier.

5.1.2 Sametingets bibliotek

Sametingets bibliotek skal styrke og utvikle bibliotektilbudet til det samiske folket. Biblioteket er et kompetansesenter for samisk litteratur og samisk bibliotek-tjeneste, og et forvaltningsbibliotek for Sametingets politikere og ansatte.

Største del av samlingen består av litteratur, musikk, lydbøker og filmer på samisk og litteratur om samiske forhold på andre språk.

En del av utlånet er gjennom bestillinger fra andre fag- og folkebibliotek. Sametingets bibliotek låner ut bokpakker til bokbussene og andre bibliotek.

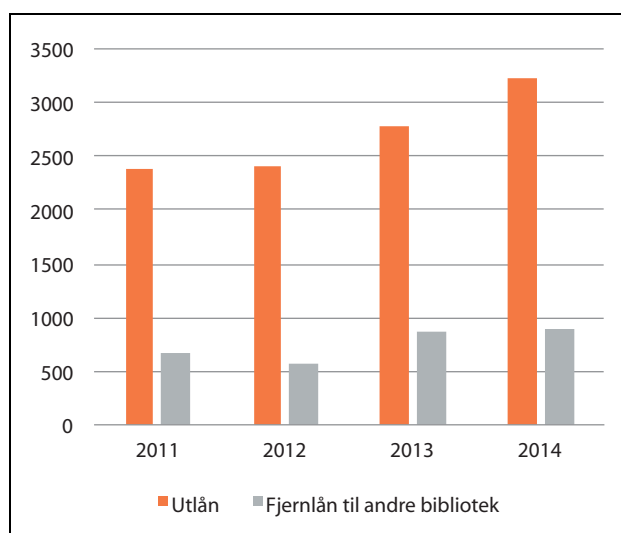
I samarbeid med det flerspråklige bibliotek på Deichmann i Oslo sender Sametingets bibliotek ut bokpakker med samisk litteratur til bibliotek i hele landet for å markere morsmåldagen i februar 2015.

Biblioteket har i 2014 ferdigstilt registreringen av eldre, verdifulle bøker som er i spesialsamlingen. Disse er nå gjenfinnbar i biblioteksystemet.

5.2 Bibliotekutvikling

Sametinget arrangerte Samiske litteraturdager i september på Sametingets bibliotek. For Sametinget er det viktig at bibliotekene selv tar ansvar for å fremme og formidle samisk litteratur. Sametingets bibliotek bidrar til dette ved å arrangere faglige seminarer for å øke kompetansen om samisk litteratur og kultur blant bibliotekarere og andre.

Flere av våre samiske forfattere som har vært nominert til Nordisk råds litteraturpris, var invitert til seminaret. De var svært takknemlige for at

Figur 1.23 Utlån på Sametingets bibliotek

de fikk presentere sine bøker, og deltakerne var godt fornøyd med programmet.

Sametingets bibliotek har gitt innspill til samiske innslag på Finnmark internasjonale litteraturfestival. Festivalen ble holdt i Alta i november, og hadde et godt og variert program med forfattere fra hele Norden.

6 Kunnskap

Hovedmål:

- Den samiske befolkningen har kunnskap, kompetanse og ferdigheter som kreves for å verne om og utvikle samiske samfunn, og for å delta aktivt i det samiske, nasjonale og internasjonale samfunnet.

6.1 Barnehage

Gjennom våre søkerbaserte tilskuddsordninger kan barnehagene som gir et samisktilbud søke om støtte. Tilbakemeldingene fra barnehagene viser at tilskuddsordningene er til god hjelp for barnehagene for å synliggjøre det samiske perspektivet i barnehagene. Tilskuddsordningene er under evaluering, og Nordlandsforskning har fått oppdraget.

Som en oppfølging av sametingsmelding om samisk barnehagetilbud, er Sametinget nå i prosessen med å utarbeide en handlingsplan. Handlingsplanen skal sette fokus på konkrete tiltak som skal settes i verk i løpet av de neste fire årene. For å kunne nå målet om å skape gode oppvekstvilkår gjennom samisk barnehagetilbud, blir det sentralt å kunne arbeide strukturert slik at tiltakene blir iverksatt.

6.1.1 Innholdet i barnehagen

Et av de viktigste virkemidlene på barnehageområdet er tilskuddsordningene til samiske barnehager og barnehager med samiske avdelinger. Tilbakemeldingene gjennom rapportene fra barnehagene viser at midlene brukes til å gi lønn til kulturbærere som kan videreformidle samisk kultur, men også til å visualisere den samiske kulturen gjennom synlige objekter og markører.

Sametingets informasjonsfolder om samisk barnehagetilbud er revidert, og folderen er nyttig i arbeidet med å spre informasjon om samiske barns rett til samisktilbud i barnehagen. Sametinget har samarbeid med fylkesmennene i Trøndelag, Nordland, Troms og Finnmark om en videre kartlegging av alle kommuner som har samiske barn som ønsker et samisktilbud.

Sametingets nettsider om barnehager er oppdaterte og gir nyttig informasjon til aktuelle parter. Barnehagetidsskriftet «Stullan» er dermed erstattet med digitale nettsider.

Sametinget har i 2014 arrangert to barnehage-seminar for ansatte i barnehager. Vi har arrangert et sørsamisk seminar i samarbeid med fylkesmennene i Nord- og Sør-Trøndelag og Nordland, som samlet om lag 30 deltakere. Tema for seminaret var kultursensitivitet og språkrøkt i barnehagen. Sametingets språkkampanje «Snakk samisk te mæ» ble også presentert på seminaret av språkambassadørene for sørsamisk område.

Det andre barnehageseminaret ble arrangert i Alta og hadde ca. 100 deltakere. Tema var språk, kulturforståelse i et flerkulturelt samfunn og digitale læringsressurser. Det har aldri tidligere vært så stor oppslutning om et barnehageseminar. Dette viser at barnehageansatte som arbeider med samisk barnehagetilbud har behov for å ha en felles arena å møtes på. Vi fikk positive tilbakemeldinger fra begge seminarene om at de hadde bra innhold og at det samtidig var en konstruktiv møteplass for erfaringsutveksling, kompetanseheving og kvalitetsutvikling.

6.1.2 Språkstimulering i barnehagen

Sametinget har arrangert et språkmotiveringsseminar i Tromsø i november, i samarbeid med Fylkesmannen i Finnmark, Fylkesmannen i Troms og Senter for samisk i opplæringen. Tema for seminaret var språkarbeid i barnehagen og innblikk i noen barnehagers språkarbeid. Seminaret samlet om lag 40 deltakere.

Et av de viktigste virkemidlene til at barn får styrket sin språkstimulering på nord-, lule- og sør-

samisk er tilskuddsordningen for samisk språkopplæring. I 2014 var det 127 barn som fikk samisk språkopplæringstilbud i norske barnehager. 106 av disse fikk tilbud om nordsamisk språkopplæring, 9 fikk tilbud om lulesamisk språkopplæring og 12 fikk tilbud om sørsamisk språkopplæring. Antall barnehager med tilbud om samisk språkopplæring varierer fra år til år.

Av tall fra 2013 og 2014 ser Sametinget at antall barnehager har gått noe ned i Finnmark, mens det har økt i Troms, Nordland og Sør-Trøndelag. Totalt var det 26 barnehager som ble tildelt støtte til samisk språkopplæring i 2014 mot 22 barnehager i 2013.

Tilbakemeldingene gjennom rapportene fra barnehagene viser at midlene brukes først og fremst til dekning av lønnsutgifter til språkmedarbeidere.

6.1.3 Språkbadmodeller

Sametinget arbeider med å utvikle gode utviklingsmodeller for språkinnlæring i barnehager med samisktilbud. Disse skal kunne knyttes til den enkeltes språksituasjon og til lokale forhold.

I 2014 ble det tildelt prosjektmidler til lokale utviklingsprosjekter på til sammen nærmere kr 1 000 000,-. Dette indikerer at barnehager med samisktilbud har behov for utviklingsprosjekter der de kan ta utgangspunkt i de forutsetninger barnehagene har. Et fellestrekk for disse prosjektene er at det satses på samisk språkarbeid.

6.1.4 Pedagogisk materiell og leker

Sametinget har i 2014 laget en oversikt over pedagogisk materiell, leker og læringsressurser for barnehager. Denne oversikten omfatter ca. 350 titler. Titlene er blitt kategorisert etter fagområdene i rammeplan for barnehagen. Kartleggingen viser at det finnes rundt 150 temahefter, ca. 140 eventyrbøker, ca. 20 esker med kort/samtalekort, mindre enn ti spill og lydbøker og rundt ti pekebøker.

Tilskudd til pedagogisk materiell og leker ble tildelt med kr 1 289 000 fordelt på 3 prosjekter. Dette var konkretiseringsmateriell og applikasjoner med fokus på samisk språk. Det kom inn søknader på henholdsvis kr 1,5 og 1,7 millioner om støtte til oversetting og tilpassing av digitale verktøy til samiske språk, noe Sametinget ikke kunne finne midler til.

6.1.5 Samarbeid og sammenheng mellom hjem, barnehage og skole

Sametinget vil sikre sammenheng og progresjon i læringsinnholdet fra barnehage til skole, slik at det blir kontinuitet i arbeidet med samisk språk og kultur. Sametinget arbeider med å gå mer konkret inn i denne prosessen og har i den forbindelse hatt dialog med blant annet fylkesmennene i Troms og Finnmark. Videre har Sametinget en samisk representant i foreldreutvalget for barnehager nasjonalt. Det er viktig for Sametinget å sikre «den samiske foreldrestemmen» i aktuelle barnehagepolitiske saker.

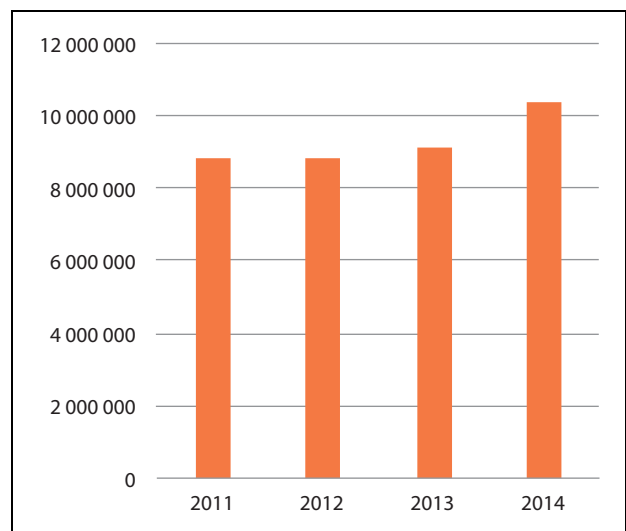
6.2 Grunnopplæring

6.2.1 Den samiske skolens innhold og verdigrunnlag

6.2.1.1 Tilskudd til samiske læringsressurser

Hovedsatsningen for ordinære læremidler for grunnopplæring har vært heldekkende læremidler i samisk som andrespråk, da det er dette faget hvor læreplanen er mest endret etter læreplanrevideringen fra 2012 og 2013. Det har også vært en større prosentvis nedgang i antallet elever som har samisk som andrespråk etter innføringen av Kunnskapsløftet.

Innenfor særskilt tilrettelagte læremidler har Sametinget prioritert læringsressurser ut fra innrapporterte behov for alternativ og supplerende kommunikasjon. Det ble gitt tilskudd for å komplettere kartleggingsmateriell for språkutvikling og for å komplettere serie for lettlestbøker. I tillegg er det gitt tilskudd til digitale læremidler

Figur 1.24 Forbruk – tilskudd til samisk barnehagetilbud

innen områdene lese/skrivevansker og matematikk.

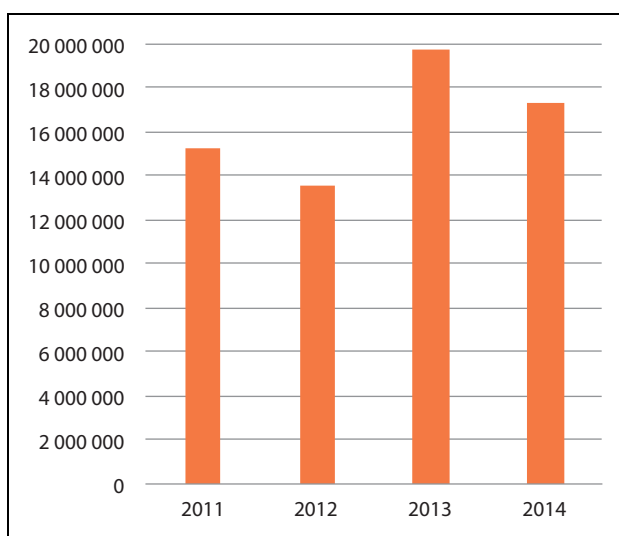
Det var avsatt kr 3 323 000 til videreføring av arbeidet med oversetting av matematikkverket Multi for grunnskolen. I løpet av 2014 har Multi for 1.-7. årstrinn på nordsamisk blitt fullført.

Oversetting av matematikkverket, Sirkel, for 8–10. årstrinn er nå fullført. Arbeidet som gjenstår er oversettelse av Multiverket for 1.- 7. årstrinn til lulesamisk og sørsamisk. Dette arbeidet har tatt lenger tid enn planlagt på grunn av utfordringene med manglende terminologi.

6.2.1.2 *Handlingsplan for utvikling av læremidler 2015–2018*

Sametingets plenum vedtok i oktober 2014 Sametingets handlingsplan for utvikling av læremidler 2015–2018. Handlingsplanen omfatter visjoner, tiltak og fokusområder for utvikling av samiske læremidler etter gjeldende planverk for grunnopplæringen og legger dermed føringer for Sametingets arbeid med utvikling av nye samiske læremidler.

Sametinget har i 2014 påpekt situasjonen med manglende samiske læremidler overfor finansministeren, kunnskapsministeren, kommunal- og moderniseringsministeren og Stortingets kommunal- og forvaltningskomité, uten at dette ga uttelling for overføringene til utvikling av læremidler. I tillegg er dette tatt opp i møter med familie- og kulturkomiteén.

Figur 1.25 Forbruk – tilskudd til samiske læringsressurser

6.2.1.3 *Samisk læremiddelportal – Ovtta-Aktan-Aktesne*

Sametinget har også i 2014 samarbeidet med Sámi allaskuvla om læremiddelportalen. Læremidler som i portalen er tilgjengelig for utlån, finnes på Sametingets læremiddelsentral, hvor alle innkomne låneforespørsler administreres.

6.2.1.4 *Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen*

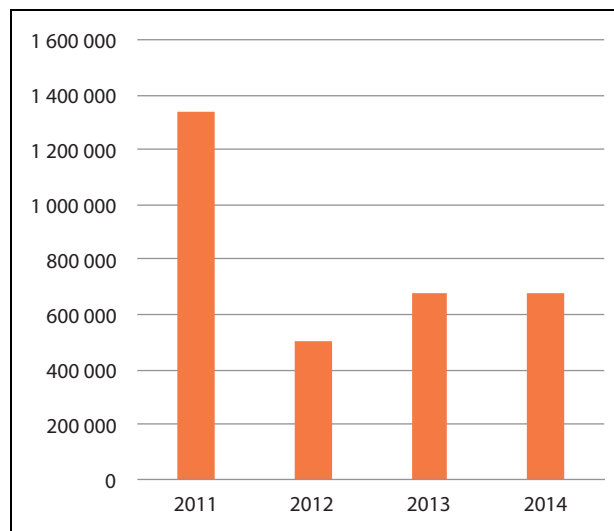
Sametinget har i 2014 bidratt med støtte til:

- Billefjord sjøsamiske oppvekstsenter
- Deanu Sámeskuvla
- Kautokeino barneskole
- Tårnet skole
- Máze lagasbirasguovddáš

Blant annet har Billefjord sjøsamiske oppvekstsenter fått støtte til et prosjekt som skal øke skolens, elevens og lærerens kompetanse i å nyttiggjøre seg matressurser i nærmiljøet. Alt dette skal gi skolen større mulighet til å bruke lokale ressurser og lokal kunnskap, som er et av målene i Kunnskapsløftet – samisk.

6.2.1.5 *Sørsamisk terminologi- og læremiddelutviklingsarbeid*

Sametinget har i avtaleperioden gitt 2 millioner kroner til dette samarbeidet. Avtalens virketid er 2013–2015. Sametinget har som mål å bidra til at avtalen blir fornyet i 2015.

Figur 1.26 Forbruk – tilskudd til tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen

6.2.1.6 *Senter for samisk i opplæringa*

Sametinget har i møte med Kommunal- og moderniseringsdepartementet fremmet vårt syn på Senter for samisk i opplæringa sin rolle og status. Med tanke på senterets omfattende mandat og situasjonen de samiske språkene befinner seg i, er det vanskelig å forstå hvorfor grunntildelingen til senteret skal være langt over 4 millioner kroner mindre enn til de andre nasjonale sentrene.

Sametinget har derfor bedt om at senteret må få samme status og rammer som de øvrige nasjonale sentrer.

6.2.1.7 *Fjernundervisning*

Fylkesmannsembetene i Nordland og Finnmark arbeider med saken om samisk fjernundervisning. Sametinget har bedt om å bli orientert om arbeidet og kommer til å be om konsultasjon om rammeverket for samisk fjernundervisning, før det endelig vedtas.

6.2.2 *Den samiske elevens rettigheter og læringsmiljø*

Sametinget har i 2014 arbeidet for at alle barn og unge skal ha rett til oppvekst- og læringsmiljøer fri for mobbing og trakassering.

6.2.2.1 *Sametingets arbeid for et godt og trygt læringsmiljø*

Sametinget har i 2014 gjennomført en konkurranse, der skoler og skoleklasser ble oppfordret til å lage en plakat om antimobbearbeid. Vinnerne ble klasse 2A ved Karasjok barneskole og klasse 6B ved Gyllenborg skole i Tromsø kommune og de delte en premie på kr 10 000. Vinnerplakatene vil bli brukt i Sametingets arbeid mot mobbing både nasjonalt og lokalt.

Sametinget har hatt møte med Djupedalutvalget. Utvalget skal se på hva som må til for å bedre skolemiljøet og redusere mobbingen. Tema for møtet var elevenes psykososiale miljø og digital mobbing. Sametinget ga innspill til utvalget angående utfordringer i forhold til mobbing i en samisk skolehverdag, og kom med forslag på hvordan forebygge og hindre mobbing. Sametinget deltok også da Djupedalutvalget hadde åpen debatt om emnet på Litteraturhuset i Oslo.

Sametinget har gitt skriftlig innspill til Ludvigsenutvalgets arbeid, og vært med på dialogkonfe-

ransen i regi av utvalget. Ludvigsenutvalget skal vurdere grunnopplæringens fag opp mot krav til kompetanse i fremtidig samfunns- og arbeidsliv. Sametinget er opptatt av en skolestruktur som ivaretar samiske elevers rett til opplæring i språk og kulturverdier, samisk samarbeid over riksgrensene, klima og miljø, tradisjonell kunnskap, areal- og kulturforvaltning, selvbestemmelse, urfolkpolitikk og bevisst språkopplæring og -forvaltning.

6.2.2.2 *Nettverk for samiskopplæring, NetSam*

Nettverk for samiskopplæring, NetSam, som ble opprettet i 2013, er landsdekkende og skal komme til nytte for lærere og andre som jobber med undervisning i og på samisk. Det har vært stor interesse for nettverket, og nå har over 80 lærere og andre som jobber med samiskundervisning meldt seg på som medlemmer.

Senter for samisk i opplæring ved Sámi allaskuvla er sekretariat og koordinerer nettverket. Sametinget bevilget 300 000 kr i 2014 til nettverket. Det er skrevet avtale med Sámi allaskuvla om hvordan midlene skal brukes.

6.2.3 *De lovmessige og strukturelle rammene for opplæring*

6.2.3.1 *Revidering av lover og forskrifter*

Sametinget har gitt høringsuttalelser og hatt dialog med regjeringen ved endringer av lov- og forskrifter innen opplæring.

I Sametingets plenums møte i mai 2014 ble en saken om opplæringsloven og privatskoleloven – samiske elevers rettigheter behandlet. I vedtaket sier Sametinget at samiske barn- og unges rettigheter som er nedfelt i grunnloven og internasjonale konvensjoner og erklæringer, gjenspeiler seg ikke i tilstrekkelig grad i gjeldende opplærings- og privatskolelov. Sametinget krever en helhetlig gjennomgang og revidering av opplæringsloven og privatskoleloven, der målet er å sikre og styrke samiske elevers rett til opplæring i og på samisk og på grunnlag av samiske kulturverdier.

For å følge opp plenumsvedtaket, har Sametinget hatt møte med kunnskapsministeren i 2014, hvor denne saken ble presentert og hvor ministeren ble anmodet om å revidere opplæringsloven og privatskoleloven med hensyn til samiske barns rettigheter. Sametinget vil følge opp saken i 2015.

6.2.3.2 Kjennetegn på måloppnåelse i læreplaner

Sametinget har utarbeidet kjennetegn på måloppnåelse etter 10. årstrinn i samisk som førstespråk og etter nivå 3 og nivå 6 i samisk som andrespråk. Kjennetegnene beskriver kvaliteten på det eleven mestrer når det gjelder de samlede kompetansemålene og skal være en hjelp for læreren i vurderingsarbeidet.

6.2.4 Sametingets rolle og myndighet

6.2.4.1 Instruks for styret for de samiske videregående skolene

Sametinget og Kunnskapsdepartementet har i 2014 hatt konsultasjon om «Instruks for styret for de samiske videregående skolene». Sametinget er opptatt av at Sametinget skal oppnevne medlemmer til styret.

6.3 Høyere utdanning og forskning

Sametinget har i 2014 avholdt oppstartsseminar i forbindelse med utarbeiding av sametingsmelding om samisk høyere utdanning og forskning.

6.3.1 Rekruttering til høyere utdanning og forskning

Sametinget er observatør i Samarbeidsorganet for samisk lærerutdanningsregion, SAK 7 – både i arbeidsgruppen for rekruttering og i styringsgruppa som har det overordnede ansvaret. SAK 7 har hatt ansvaret for «Nasjonal rekrutteringsstrategi for samisk høyere utdanning, 2011–2014».

SAK 7 har i 2014 avholdt en evalueringskonferanse for rekrutteringsstrategien, der Sametinget appellerte til et fortsatt samarbeid for å nå målet om flere studenter til samisk høyere utdanning.

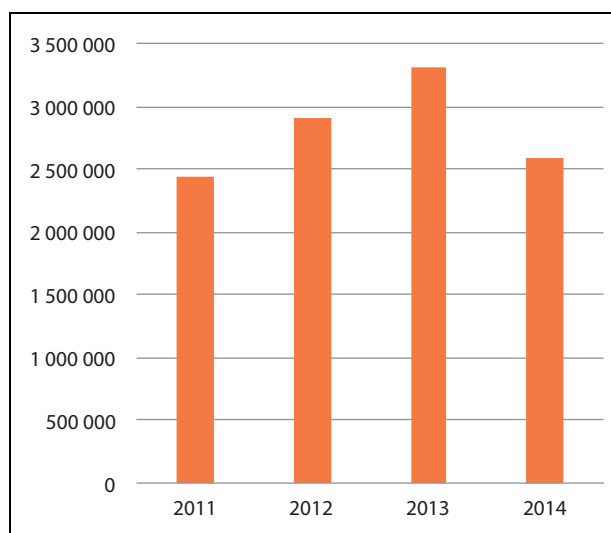
6.3.1.1 Stipend høyere utdanning

Figur 1.27 og 1.28 viser hvilke studier det er gitt stipend til, og hvor mye som er gitt i stipend totalt.

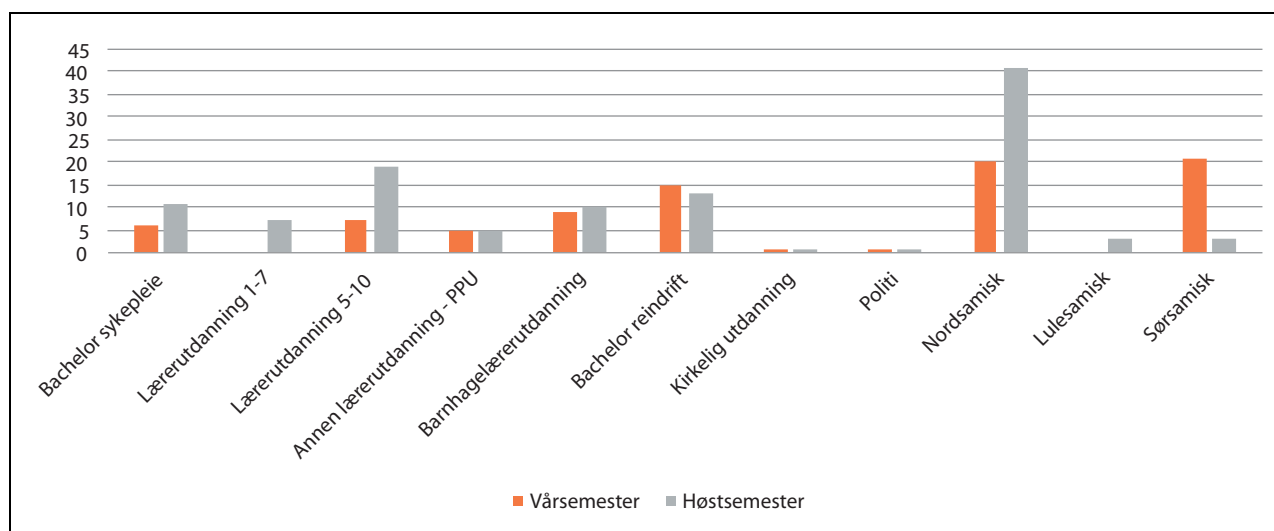
6.3.2 Samisk høyere utdanning

6.3.2.1 Samarbeid med utdanningsinstitusjoner

Sametinget har hatt møter med rektoratene ved Sámi allaskuvla og UiT, Norges arktiske universitet, samt rektor ved Universitetet i Nordland.

Figur 1.27 Forbruk – stipend til høyere utdanning

Figur 1.28 Oversikt over studier det er gitt stipend til

Tema på møtene har blant annet vært institusjonenes satsning på samiske språk og emner, muligheten for utdanning av jordskiftedommere, samisk lærerutdanning og oppfølging av det samiske innholdet i ny rammeplan for lærerutdanning og barnehagelærerutdanning. Sametinget har også formidlet forventninger om at urfolksperspektivet gjenspeiler seg i institusjonenes faglige satsing.

6.3.2.2 *Følgegruppa for den nye barnehagelærerutdanningen*

Sametinget har en representant i følgegruppa for den nye barnehagelærerutdanningen (FG-BLU).

Følgegruppa har avholdt en konferanse for alle utdanningsinstitusjonene i Norge, der siste rapport ble lagt frem. Sametinget holdt et innlegg om det samiske perspektivet i barnehagelærerutdanningen på konferansen.

6.3.2.3 *Nasjonalt råd for lærerutdanning (NRLU)*

Sametinget er observatør i Nasjonalt råd for lærerutdanning, NRLU. Et sentralt tema for NRLU i 2014 har vært utfordringene utdanningsinstitusjonene står overfor i prosessen fram til omgjøring av de 4-årige grunnskolelærerutdanningene til 5-årige masterutdanninger. Dette vil også bli en utfordring for samiske lærerutdanninger som Sámi allaskuvla per i dag er eneste tilbyder av.

6.3.2.4 *Oppfølging av Butenschøn-utvalgets utredning*

Som en oppfølging av Butenschøn-utvalgets utredning, har Kunnskapsdepartementet i revidert budsjett for 2014 bevilget kr 250 000 for å opprette en fagstrategisk enhet for samisk høyere utdanning og forskning under Universitets- og høgskolerådet (UHR).

I forbindelse med opprettelsen av den fagstrategiske enheten, har Sametinget hatt møte med Kunnskapsdepartementet og UHR og har også drøftet opprettelsen i møter med Sámi allaskuvla. Sametinget har, sammen med Kunnskapsdepartementet og Kommunal- og moderniseringsdepartementet, deltatt som observatør på oppstartsmøtet for den fagstrategiske enheten. Deltakere på møtet var universitetene i Tromsø og Nordland, Høgskolen i Nord-Trøndelag og Sámi allaskuvla. Opprettelsen av den fagstrategiske enheten for samisk høyere utdanning og forskning i UHR er det eneste av Butenschønutvalgets forslag som til nå er fulgt opp.

Sametinget har vært i dialog med Kunnskapsdepartementet om oppfølging av de andre tiltakene i Butenschønutvalgets utredning. Kunnskapsdepartementet har vist liten vilje til å følge opp utredningens forslag. Departementet er av den oppfatning at noen av forslagene fra utvalget kan betraktes som særordninger og derfor ikke er departementets ansvarsområde.

6.3.2.5 *Strukturmelding for høyere utdanning*

I forbindelse med at Kunnskapsdepartementet utarbeider en strukturmelding for høyere utdanning, har Sametinget hatt møte med Kunnskapsdepartementets politiske ledelse og ulike interesseorganisasjoner. Statssekretæren understreket at Sámi allaskuvla ikke vil bli direkte berørt av de foreslåtte strukturendringene.

6.3.2.6 *Kvalifiserings- og rekrutteringsprogrammet i samisk språk for høyere utdanning*

Kvalifiserings- og rekrutteringsprogrammet ble ferdigstilt i 2014. Programmet må sies å ha vært meget vellykket. Sámi allaskuvla har gjennomført programmet, og sluttrapporten ble lagt fram i desember 2014. Rapporten forteller at 491 studenter har deltatt i programmet i årene 2009–2014. Av disse har 360 fullført og bestått eksamen. Sámi allaskuvla har i programperioden samarbeidet med 10 samiske språk- og kultursentre.

6.3.3 *Samisk forskning*

6.3.3.1 *Akkreditering av PhD-studie i samisk språk og litteratur*

Sametinget har gjennom dialog med Kunnskapsdepartementet arbeidet for at Sámi allaskuvla skal få dispensasjon fra Nasjonalt organ for kvalitet i utdanningens (NOKUT) krav om antall mastergradsstudenter ved institusjonen. NOKUTs sakkyndige komite konkluderte med at PhD-programmet er faglig eksepsjonelt godt. Siden Sámi allaskuvla ikke kan tilfredsstille et krav om minst 15 PhD-studenter over 5 år, kan akkreditering ikke anbefales. Samtidig anbefalte komiteen at et unntak fra de kvantitative kravene gjøres for Sámi allaskuvla.

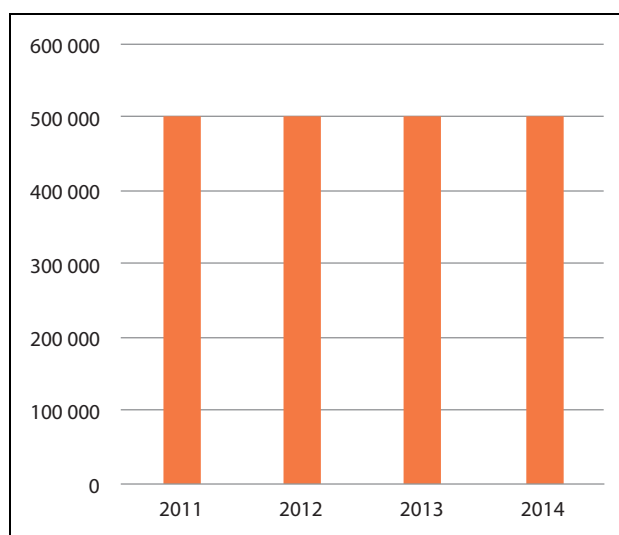
Sametinget har i 2014 uttrykt støtte for søknaden og anmodet Kunnskapsdepartementet om å følge opp saken i henhold til forskrift om kvalitets sikring og kvalitetsutvikling i høyere utdanning og fagskoleutdanning.

6.3.3.2 Dialog med Sametingets styrer og råd

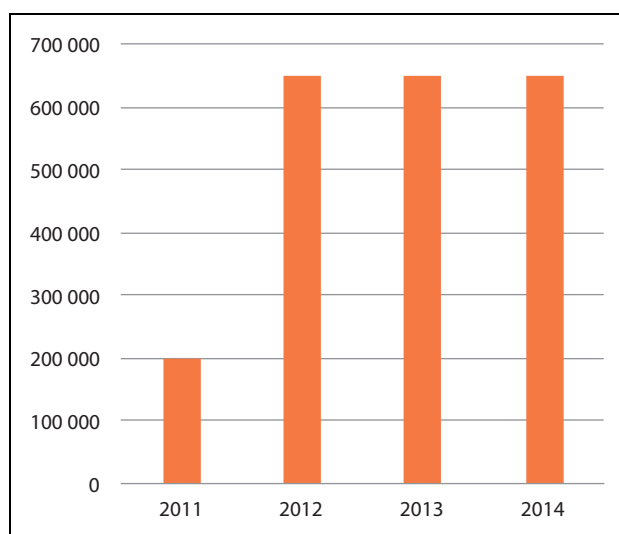
Det er gjennomført et møte med styrerepresentanter og varamedlemmer oppnevnt av sametingsrådet, i styrene for regionale forskningsfond i Midt- og Nord-Norge. Sametinget har etablert faste kontaktmøter med representanter for Forskningsrådets stedlige representant i Finnmark, VRI Finnmark (Virkemidler for regional FoU og innovasjon), og Regionale forskningsfond Nord-Norge i Finnmark.

6.3.3.3 Kartlegging av tradisjonell kunnskap

Sametinget har bevilget midler til Sámi allaskuvla for å dokumentere og formidle samisk tradisjonell kunnskap.

Figur 1.29 Forbruk – Kompetansesenter for samisk naturbruk

Figur 1.30 Forbruk – systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap

Årbediehtu-prosjektene har ført til at det er bygget opp unik kompetanse ved Sámi allaskuvla, noe som har gjort at de nå tilbyr studie i tradisjonell kunnskap. Studiet skal gi en formell utdanning i dokumentasjon og formidling av tradisjonell kunnskap og gir 30 studiepoeng. Målgruppen for studiet er forvaltere, lærere og andre med interesse for tradisjonell kunnskap. Et nytt kull på 22 studenter startet høsten 2014.

Prosjektet går nå inn i sin avslutningsfase, og det er nødvendig å vurdere framtiden for prosjektet.

6.3.3.4 Beskyttelse av tradisjonell kunnskap

Sametinget deltok i Norges delegasjon på møte i Verdensorganisasjonen for immaterialrett (WIPO) om tradisjonell kunnskap den 24.-28. mars 2014.

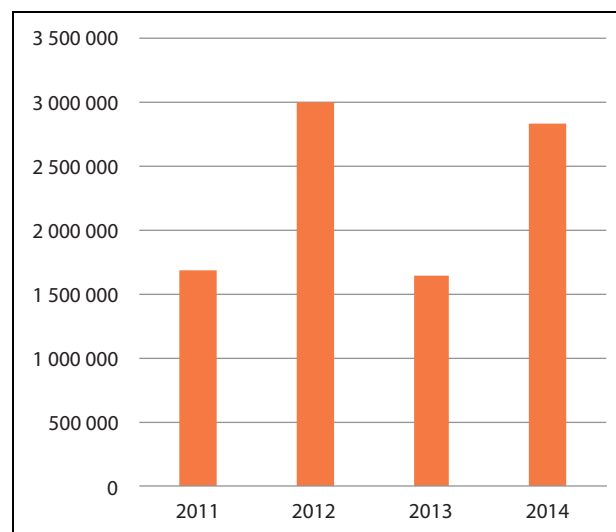
7 Helse og sosial

Hovedmål:

- Likeverdige helse- og sosialtjenester til det samiske folk, som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur. Tjenestene skal være tilpasset det samiske folks rettigheter og behov.

7.1 Økonomiske virkemidler i 2014

Sametinget har mottatt 27 søknader om støtte til helse- og sosialprosjekter, med en samlet søknadssum på kr 6 808 300. Det ble innvilget kr 2 883 500 til 19 prosjekter. Ved årets tildeling har de fleste prosjektene som mål å fremme kunnskap

Figur 1.31 Forbruk – tilskudd til helse- og sosialprosjekter

om samisk språk og kultur i eksisterende helse- og sosialtilbud. Dette er i tråd med hovedmålet for tilskuddsordningen, og vil bidra til å sikre et likeverdig helse-, og sosialtilbud til den samiske befolkningen.

Sametinget har videre gitt kr 547 000 i direkte tilskudd til Várdobáiki samisk senter i Evenes kommune til brukerrettede tiltak for samiske eldre, og kr 150 000 til Samisk legeförening for å rekruttere samiskspråklig helsepersonell.

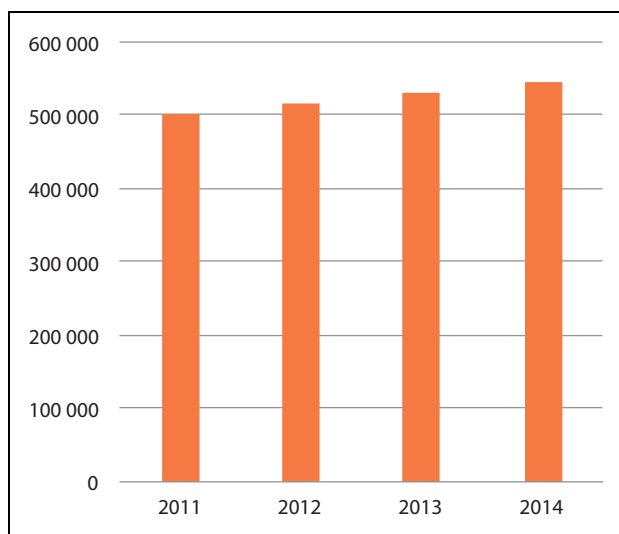
7.2 En likeverdig helse- og sosialtjeneste

7.2.1 Samiske pasienters rettigheter og behov til en likeverdig helse og sosialtjeneste blir ivarettatt

Sametinget må gis en reell mulighet til å påvirke utviklingen av helse- og sosialtilbudene til samiske befolkningen. Sametinget har derfor tatt opp med helseministeren at styrene i regionale og underliggende helseforetak må ha samisk representasjon, utnevnt av Sametinget.

Sametinget har bedt om å bli involvert i arbeidet så tidlig som mulig når regjeringen skal legge frem en nasjonal helse og sykehusplan som skal analysere status og utfordringer i spesialisthelsetjenesten i 2015. Sametinget har også bedt om samiske representasjon i regjeringens ekspertgruppe for planen, men har dessverre ikke motatt tilbakemelding på dette.

Sametinget er informert om at regjeringen vil legge frem en melding om primærhelsetjenesten og har i den sammenheng gjort et plenumsvedtak. Vedtaket peker på behovet for en ny og helhetlig

Figur 1.32 Forbruk – tilskudd til brukerrettede tilbud til eldre samer

satsing på primærhelsetjeneste også for det samiske folk. Sametinget har bedt om at en ny handlingsplan for helsetjenester til den samiske befolkning utarbeides, da den forrige planen (Mangfold og likeverd) gikk ut i 2005.

7.2.2 Økt kunnskap om samiske pasienters behov innen helse- og sosialtjenester på alle nivå.

Sametinget mener at det er nødvendig å øke kunnskapen om samiske pasienters behov innenfor helsetjenestene. Sametinget har derfor deltatt på Nordisk folkehelsekonferanse, hvor vi, i samarbeid med Senter for samisk helseforskning og Samisk nasjonalt kompetansesenter for psykisk helse (SANKS), arrangerte et seminar om folkehelse og folkehelseforskning blant samisk befolkning.

Sametinget har også deltatt på seminar i regi av Arktisk råd, der psykisk helse og selvmordsforebygging i cirkumpolare områder var satt på dagsorden. For Sametinget var det viktig å ha fokus på hvordan rasisme, stigmatisering og utfordringer innen tradisjonelle næringer påvirker psykisk helse hos samiske barn og ungdom.

Sametinget mener også at det er viktig at kunnskap om samiske pasienter og andre tjenestemottakeres behov ivaretas i de ulike utdanningene. Et kvalitativt godt tjenestetilbud til samiske pasienter og brukere er avhengig av at vi har fagpersonell som har kunnskap i samiske språk og samisk kultur. Det er i dag en stor mangel på samiskspråklige fagpersonell både innenfor helse- og omsorg og andre tjenestetilbud. Blant annet vil en egen samisk sykepleieutdanning kunne bidra til et mer språklig og kulturelt tilpasset pleie- og omsorgstilbud til samiske pasienter. Sametinget har derfor valgt å bidra på strategiseminarer og fagutviklingsprosjekter ved ulike profesjonsutdanninger, for å løfte denne utfordringen inn i utdanningsmiljøene. Samiske kommuner har utfordringer som blant annet mangel på kartleggingsverktøy som er tilpasset samiske demente, mangel på samisktalende personell og kompetanseoppbygging.

7.2.3 Spesialisthelsetjenestetilbud til samiske pasienter

Sametinget mener at Samisk nasjonalt kompetansesenter – psykisk helsevern og rus (SANKS) har en nøkkelrolle i utvikling av behandlingstilbud til samiske pasienter innen psykisk helse og rus. Sametinget er derfor fornøyd med at vi gjennom

konsultasjoner har fått formalisert SANKS sin status som nasjonalt kompetansesenter innenfor rus og psykiatri, og at andre regionale helseforetak forpliktes til å inngå samarbeid med Helse Nord/SANKS, slik at SANKS sitt tilbud gjøres tilgjengelig for alle samiske pasienter.

Sametinget har i møte med sentrale myndigheter og Helse Nord RHF pekt på at somatiske spesialisttilbud til samiske pasienter må vies større oppmerksomhet. Spesielt er det behov for bedre tilbud innen områder som geriatri og utredning av demens, hjerneslag eller andre sykdommer som gir kognitive konsekvenser, rehabilitering og mestring av kroniske sykdommer, samt tilbud til samiske barn og utviklingshemmede. Sametinget har løftet dette inn i konsultasjoner om oppdragsdokumenter til regionale helseforetak og er fornøyd med at Helse Nord i 2015 har fått i oppdrag å etablere et tilbud innen geriatri og rehabilitering som ivaretar samisk språk og kulturforståelse.

Sametinget har i møte med helseministeren tatt opp vår bekymring over at det stadig stilles spørsmål om behovet for tilrettelagte tjenester til samiske pasienter når omorganisering og spareprosesser settes i gang. SANKS er økonomisk og organisatorisk lagt under Finnmarkssykehuset HF, og har gjentatte ganger i 2014 vært foreslått nedprioritert i en omorganiseringsprosess. Sametinget har påpekt at tilrettelagte tjenestetilbud til samiske pasienter er et nasjonalt ansvar, og kan ikke være avhengig av den enkelte lokale foretaks økonomiske situasjon og prioriteringer.

Sametinget vektlegger behovet for å tenke helhetlig og overordnet om organisering og utvikling av tjenestetilbudet til samiske pasienter. Sametinget har derfor også vist til behovet for å samorganisere somatiske tilbud og tilbud innen psykisk helse og rus til samiske pasienter. Dette er viktig både for å rekruttere og utvikle sterke samiske fagmiljø og for fleksibel bruk av fagressurser.

Samisktalende pasienters mulighet til å bruke samisk i kontakt med spesialisthelsetjenesten er begrenset. Sametinget har i flere år vært opptatt av at dette må bedres og var derfor tilfreds med at Helse Nord's tolkeprosjekt, som ble gjennomført i perioden 2011–2013, skulle videreføres i 2014. Prosjektet har dessverre ikke blitt videreført, med den begrunnelse at det ikke hadde prioritet fra utførende helseforetak. Dette beklager Sametinget og er fornøyd med at oppfølging av tolkeprosjektet gjentas i oppdragsdokumenter for 2015.

7.2.4 *Språklig og kulturelt tilpasset helse og omsorgstjeneste til samiske pasienter i kommunene*

Sametinget har i 2014 hatt møter med ulike kommuner for blant annet å rette oppmerksomheten på samiske pasienters behov. Det er positivt at kommunale samarbeidsprosjekter i samiske områder, som interkommunalt medisinsk senter i ETS-området (Evenes, Tjeldsund, og Skånland kommuner), ønsker å involvere Sametinget i deres arbeid med å ivareta samiske brukere.

Sametinget erfarer også at det er avstand mellom forventninger samiske innbyggere har til helse og omsorgstilbudet og tilbudet kommunene gir. Behovet for etablering av distriktsmedisinsk senter i lulesamisk område er et eksempel på at samiske innbyggere mener de ikke når frem i egen kommune. Sametinget har vært engasjert som dialogpartner i den saken. Helse- og omsorgstilbudet til samiske pasienter er derfor også et tema som ivaretas i Sametingets arbeid med samarbeidsavtaler med byer som ønsker å inngå avtale med Sametinget.

7.3 **En likeverdig barneverntjeneste**

Sametinget har gitt høringsuttalelse til forskrift om barns rett til medvirkning og barns mulighet til å ha en særskilt tillitsperson i egen barnevernsak. Sametinget er tilfreds med at det fremgår i forskriften at barnets etniske, religiøse, kulturelle og språklige bakgrunn, herunder samiske barns språk og kultur, skal ivaretas ved medvirkning.

Sametinget er også gjort kjent med at regjeringen arbeider med forenkling av barnevernsloven og at det i den forbindelse er nedsatt et lovutvalg. For å sikre at samiske barns rettigheter ivaretas, har Sametinget bedt om konsultasjoner i saken. Vi har også bedt om samisk representasjon i lovutvalget, men vi har dessverre ikke mottatt tilbakemelding på dette.

Sametinget har også hatt møte med Norsk Fosterhjemsforening, der ivaretagelse av samisk språk og kultur for barn som er plassert i fosterhjem var tema.

7.4 **En likeverdig nødmeldingstjeneste**

I forbindelse med oppbygging og fremtidig organisering av nødmeldetjenesten, har Sametinget i 2014 hatt dialogmøte med direktoratet for samfunnssikkerhet og beredskap, kommuner innenfor forvaltningsområdet for samiske språk og 110-sentralene som betjener nødmeldinger fra disse

kommunene. Sametinget vil ta med seg utfordringer og synspunkter fra dialogmøtet i videre konsultasjoner med regjeringen.

7.5 Likeverdige soningsforhold for samiske innsatte

Sametinget har i 2014 i samarbeid med Kriminalomsorgen region nord utarbeidet en tiltaksplan for samiske innsatte og soningsdømte. Et av tiltakene i planen er å samle samarbeidspartnere med kompetanse på området til et årlig nettverksseminar. Sametinget har i 2014 deltatt på et nettverksseminar for kriminalomsorgen i Tromsø.

Sivilombudsmannen har etablert en forebyggingsenhet mot tortur og umenneskelig behandling ved frihetsberøvelse. Sametinget har gitt innspill til hvordan samers rettigheter kan ivaretas under frihetsberøvelse og bedt om informasjon angående samiske innsattes soningsforhold, sett i lys av deres første rapport fra Tromsø fengsel.

8 Arealer og miljø

Hovedmål

- Bærekraftig forvaltning av natur og ressursgrunnlaget for slik å sikre og utvikle samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv.

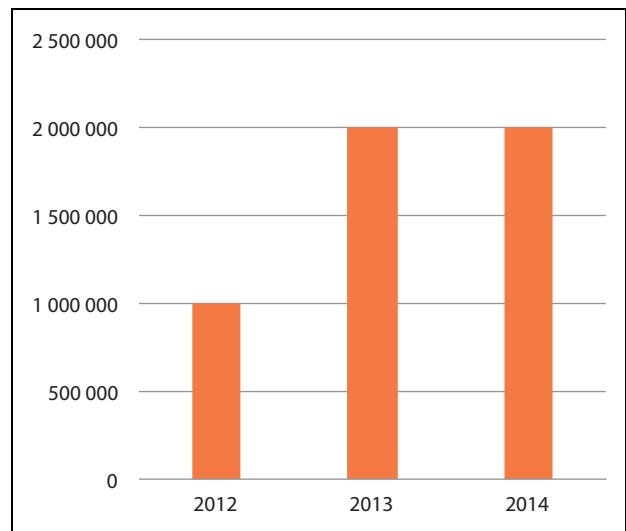
8.1 Rammebetingelser

8.1.1 Protect Sápmi

Protect Sápmi er en stiftelse opprettet av Norske Reindriftssamers Landsforbund og Svenske Samers Riksforbund. Sametinget oppnevner ett medlem i styret. Stiftelsen skal yte faglig bistand til å ivareta samiske rettighetshaveres arealinteresser, land- og ressursrettigheter og utviklingsmuligheter.

Protect Sápmi får en direktebevilgning for sitt arbeid med at samiske rettighetshavere kan gi sitt frie og på forhånd informerte samtykke i utbyggingssaker. I 2014 har Protect Sápmi 4 personer tilknyttet virksomhetens arbeid.

Sametinget legger til grunn at grunnfinansieringen av Stiftelsen Protect Sápmi i økende grad må komme fra andre offentlige og/eller ikke-offentlige myndigheter, slik at Sametingets finansierungsandel gradvis kan trappes ned. Sametinget har derfor ved flere anledninger, senest i møte med næringsministeren 8. desember 2014, bedt

Figur 1.33 Forbruk – tilskudd til Protect Sápmi

regjeringen bidra med grunnfinansiering til Protect Sápmi.

8.2 Forvaltning av arealer

I et fåtall av arealplanene i 2014 har Sametinget vurdert det slik at planene har kunnet få vesentlige konsekvenser for samisk kultur eller næringsutøvelse. Vi har derfor brukt vår innsigelsesrett. Rent konkret har innsigelsene vært fremmet med hensyn til reindrift, tradisjonelt kystfiske og kulturminneverdier. Så langt har sakene funnet løsning gjennom dialog med kommunen eller gjennom mekling hos Fylkesmannen.

Nye arealbruksmåter bidrar til et økende press på de tradisjonelle samiske områdene. Dette kan være svært utfordrende for tradisjonelle samiske næringer, og skaper i noen tilfeller uforenlige interessekonflikter. Særlig i slike saker ser Sametinget det viktig å ha en god dialog med planmyndighetene allerede fra oppstart av planarbeidet.

8.2.1 Kommuneplanens arealdel for Bodø kommune 2014–2026

Innsigelsen gjaldt hensynet til sikring av naturgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsliv generelt, samt samiske kulturminner og reindriftsnæringen spesielt. Saken ble løst gjennom dialog og meklingsmøte hos Fylkesmannen. Planen ble justert slik at naturgrunnlaget er sikret i tilstrekkelig grad til at grunnlaget for innsigelsen falt bort.

8.2.2 *Kommunedelplanen Byplan Sortland, Blåbyen 2014–2026*

Innsigelsen gjaldt hensynet til reindrift, avgrenset til den delen av planen som ligger på Hinnøya.

Sametinget, Sortland kommune og det berørte reinbeitedistriktet er i dialog. Det er enighet om å finne fram til konkrete alternativer til plangrep og prosesser som kan løse innsigelsen. Saken sees i sammenheng med utbyggingen av Hålogalandsveien som går gjennom planområdet, og den reindriftsfaglige konsekvensutredningen som nå utarbeides for veiprojektet.

8.2.3 *Kystsoner i tradisjonelle samiske områder*

For Sametinget er det viktig å sikre arealene til tradisjonelle fiskeplasser og gyteområder. Disse områdene danner ressursgrunnlaget for levedyktig fiske i samiske kyst- og fjordområder. Sametinget har anmodet kommunene om å ta i bruk føre var prinsippet i avsetting av områder for akvakulturformål. I tilfeller der nye bruksformer truer tradisjonelle fiskeplasser og gyteområder eller kan medføre irreversibel skade eller ødeleggelse av lokalt fiske, har Sametinget valgt å fremme innsigelse til planen. I tillegg har vi anmodet kommunene å ta i bruk tradisjonell og lokal kunnskap om bruken av kyst- og havområdene i planprosessen.

8.3 **Naturressurser**

8.3.1 *Oppfølging av konsesjonssaker*

Sametinget har gitt uttalelse om vindkraftprosjektene Øyfjellet vindkraftverk, Riehppi vindkraftverk, Kopperaa vindkraftverk og Markavola, Hyllfjellet og Sognvola vindkraftverker. Det er avgitt innsigelse til alle disse prosjektene.

Det er blitt konsultert med Norges vassdrags- og energidirektorat (NVE) om prosjektene Mosjøen vindkraftverk og Øyfjellet vindkraftverk, samt prosjektene, Kopperaa, Markavola, Hyllfjellet og Sognvola. I konsultasjonene gir ikke NVE uttrykk for hvilket vedtak de kommer til å gjøre. Man kan dermed ikke vurdere om man er blitt enig med myndigheten eller ikke.

Sametinget har i løpet av 2014 fremmet innsigelser mot søknader om småkraftverk i Fauske, Bodø, Balsfjord kommuner og i Vest-Finnmark. Sametinget er av den oppfatning at samla belastning av tiltakene for reindrifta ikke har vært vurdert. Det er heller ikke vurdert om konsekvensene av småkraftutbygging får vesentlige negative konsekvenser for reindrifta. NVE har sendt disse

søknadene på høring i pakker der flere småkraftverk i samme område er behandla samtidig. En slik samla saksbehandling gir større mulighet til å avdekke den samla belastninga for reindriftsnæringen i et større område.

Det er blitt konsultert med NVE om småkraftpakkene uten at NVE har gitt uttrykk for hvilket utfall sakene vil få. Sametinget anser dermed at konsultasjonene ikke er fullført med hensikten om å oppnå enighet.

8.3.2 *Mineralvirksomhet i samiske områder*

Sametinget har i 2014 gjennom vedtak bedt regjeringen raskt å ta initiativ til konsultasjoner med sikte på endringer av mineralloven slik at den uomtvistet er innenfor folkeretten. Dette særlig knyttet til plikten for å ta hensyn til samisk kultur i hele det samiske området, retten til konsultasjoner om mineralvirksomhet og innføring av fordelordninger som medfører at nytteverdien fra gruvevirksomhet kommer samiske samfunn og rettighetshavere til gode.

Regjeringen aksepterte i august 2014 FN's Menneskerettsråd sin anbefaling om å videreutvikle en dialog for å oppnå enighet om mineralaktivitet i nord. Sametinget merker seg også at en enstemmig kommunal- og forvaltningskomité i Stortinget i Innst. 57 S (2014–2015) gir uttrykk for at det er viktig at det oppnås en gjensidig forståelse for hvordan mineralressursene i de samiske områdene skal forvaltes på en måte som kan forenes med reindriftsnæringen, og at dette må ivaretas gjennom myndighetenes dialog med Sametinget. Spørsmålet om endring av mineralloven er også tatt opp av Sametinget i møte med næringsministeren. Nærings- og fiskeridepartementet har overfor Sametinget ikke gitt noen signaler om at de akter å vurdere endringer i mineralloven.

Denne situasjonen gjør det meget krevende for Sametinget å gi tilslutning til noen form for mineralvirksomhet i samiske områder. Det er behov for å videreutvikle Sametingets mineralveileder til en mer gjennomarbeidet og oppdatert mineralpolitisk plattform. Dette for å ivareta at hensynet til berørte samiske interesser og rettighetshavere i større grad innarbeides.

Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) har ikke tatt hensyn til Sametingets innsigelse til reguleringsplan for gruvevirksomhet på Nussir og Gumpenjuni i Kvalsund kommune. Reguleringsplanen ble godkjent av KMD etter et møte med kommunalministeren, men uten at konsultasjoner ble gjennomført. Sametinget har påbe-

gynt konsultasjoner med Miljødirektoratet om Nussir ASA sin søknad om tillatelse etter forurensingsloven. Det vil bli lagt fram en egen sak i Sametinget for endelig stillingtaking til gruveplanene i Nussir og Gumpenjunni.

8.3.3 *Oppfølging av finnmarksloven*

Sametinget har foretatt en helhetlig gjennomgang av finnmarksloven. Sametingets behandling knytter seg til hvordan finnmarksloven blir fulgt opp i praksis og ikke om behov for endringer av loven.

Sametinget har hatt politisk og administrativ dialog med Finnmarkseiendommen om oppfølging av plenumsvedtaket og opplever denne dialogen som konstruktiv med behov for videreføring.

Kartleggings- og anerkjennesarbeidet av land og ressurser etter finnmarksloven er underfinansiert. Sametinget har bedt om i statsbudsjettet avsettes midler til Finnmarkskommisjonens arbeid på en egen post.

Sametinget er kritisk til noen av de rettslige vurderingene Finnmarkskommisjonen har foretatt. Sametinget har derfor framhevet at fortidens statlige disposisjoner må tolkes i lys av overgrep- og diskrimineringsvernet i folkeretten når de underliggende rettigheter skal kartlegges og anerkjennes. Dette må inngå i den tingsrettslige vurderingen som gjøres i Finnmarkskommisjonens arbeid. Stortinget har lagt til grunn at samer og samiske lokalsamfunn har kollektiv eiendomsrett av områder i Finnmark, og sikkert i indre deler av Finnmark (jf. finnmarksloven §§ 5, 9 og 10 og justiskomiteens notat av 21.03.05). Dette må etter Sametingets syn gis større betydning i Finnmarkskommisjonens vurderinger i arbeidet med identifisering av rettigheter i Finnmark.

8.3.4 *Vårjakt på ender*

Sametinget mener at dagens prøveordning ikke er i tråd med de sedvanemessige måtene den tradisjonelle vårjakta har vært drevet på. Dette har Sametinget tilkjennegitt ved Norges rapportering til ILO-konvensjon nr. 169. Sametinget ønsker at vårjakta skal aksepteres som en tradisjonell samisk kulturutøvelse og at rammene for jakta må utvides slik av den er i tråd med tradisjonen, men samtidig innenfor det som kan regnes som biologisk bærekraftig.

Sametinget har hatt møter med Klima- og miljøverndepartementet der det har vært enighet om at kunnskapsgrunnlaget må forbedres. Miljødirektoratet har fått i oppdrag å utrede mulighetene for å tilpasse rammen for jakta slik at den blir mer

i tråd med de sedvanemessige måtene den tradisjonelle vårjakta har vært drevet på i generasjoner.

8.4 **Naturmangfold**

I 2014 ble det oppnevnt nye samiske styrerepresentanter til nasjonalpark- og verneområdestyrene. I alt 20 av de totale 39 samiske medlemmer i nasjonalpark- og verneområdestyrene sto på valg. Sametinget var fornøyd med at Miljødirektoratet fulgte Sametingets innstilling oppnevning.

For å styrke oppfølging av de samiske representantene i verneområdestyrene ble det utarbeidet en veiledningsbrosjyre for Sametingets oppnevnte styremedlemmer.

Sametinget ønsker å tilrettelegge for mer kontakt og nettverksbygging mellom de samiske representanter i verneområde- og nasjonalparkstyrene. Sametinget har opprettet et diskusjonsforum for representanter i sosiale media.

Sametinget har vært i konsultasjoner med Miljødirektoratet om forvaltningsplan for Femundsmarka nasjonalpark med tilliggende landskapsvernområder. I konsultasjonene ble det oppnådd enighet om forvaltningsplanen. Sametinget har fulgt opp arbeidet med konvensjon om biologisk mangfold (CBD) artikkel 8 (j) ved deltakelse på det 12. partsmøtet i år. Partsmøtet vedtok at terminologien «indigenous peoples and local communities» skal benyttes i fremtidige vedtak knyttet til konvensjonen. Sametinget har avtalt med det finske og det svenske sametinget å utrede mulighetene for et nærmere samarbeid i saker som vedrører konvensjonens artikkel 8 (j), samt om Nagoya-protokollen.

8.5 **Samerettsutvalget**

Sametinget vil uttrykke bekymring over den manglende framdriften når det gjelder samerettsutvalget og ser det som uheldig at anerkjennelsen av samenes kollektive og individuelle land- og ressursrettigheter utenfor Finnmark fortsatt er uavklart.

Samtidig som det ikke foregår en oppfølging av Samerettsutvalget, skjer det et tiltakende press på areal- og ressursgrunnlaget for samisk kultur, næringsutøvelse og samfunnsniv. Regjeringen iverksetter prosesser og tiltak som griper rett inn i problemstillinger Samerettsutvalget har utredet. Dette gjelder endringer av motorferdselloven, forenkling av utmarksforvaltningen og privatisering og arronderingssalg av skoger Statskog SF disponerer.

8.5.1 *Privatisering og arronderingssalg av skoger Statskog disponerer*

Statskog SF fortsetter det såkalte arronderingssalg. Sametinget har uttrykt prinsipiell motstand mot den type salg av grunn i samiske områder før dette er kartlagt slik Samerettsutvalget har foreslått og folkeretten forutsetter. Samarbeidsavtalen mellom Sametinget og Statskog omfatter derfor ikke konsultasjoner om et slikt salg. Sametinget prinsipielt er i mot. Landbruks- og matdepartementets pålegg til styret i Statskog SF om privatisering av drivverdig skog omfatter også det samiske området og vil i høy grad kunne påvirke samiske rettigheter og interesser uten at Sametinget ble konsultert om dette. Landbruks- og matdepartementet har informert Sametinget om at det vil bli konsultert dersom det blir aktuelt å vurdere salg i disse områdene. Sametinget kan ikke se at et slikt eventuelt salg eller delprivatisering samsvarer med folkerettslige forpliktelser overfor det samiske folk og den prosessforståelsen som hele tiden har ligget til grunn for nedsettelsen og oppfølgingen av Samerettsutvalget.

8.5.2 *Forenkling av utmarksforvaltningen*

Sametinget ble ikke konsultert om mandat og sammensetning av faggruppe som skulle avgi rapport om forenkling av utmarksforvaltningen. Kommunal- og moderniseringsministeren valgte å orientere Sametinget om at vi skulle konsulteres om eventuelle tiltak som kan berøre samiske interesser. Sametinget har hatt et administrativt drøftingsmøte med faggruppen og vil avgi høringsuttalelse til rapporten som ble avgitt i desember 2014. Det er Sametinget klare for mening at forenklingstiltak må bidra til å styrke det samiske folks deltakelse i forvaltningen av utmarksressursene, og ikke svekke den.

8.5.3 *Endring av motorferdselloven*

Sametinget har hatt konsultasjoner med Miljøverndepartementet om snøscooterløyper i verneområder i Finnmark og Nord-Troms. Sametinget støtter forbudet mot løyper i verneområder, men mener det likevel bør gis anledning til å vurdere dette ved etablering av verneområder og ta inn bestemmelser for dette i verneforskriftene. Sametinget påpeker at et forbud vil kunne skape utfordringer i Finnmark hvor man allerede har løyper i verneområder.

Når det gjelder spørsmålet om samtykke til motorferdsel i statsallmenninger ønsker ikke

Sametinget at regjeringen gjør endringer i hvem som skal samtykke til motorferdsel i statsallmenninger nå. Spørsmålet må tas opp i arbeidet med oppfølgingen av samerettsutvalget 2.

Sametinget må konsulteres om spørsmålet i den anledning. Vi er generelt opptatt av at det ikke gjøres inngrep i underliggende eier- og bruksrettigheter som ennå ikke er kartlagt og identifisert.

9 **Kulturminnevern**

Hovedmål:

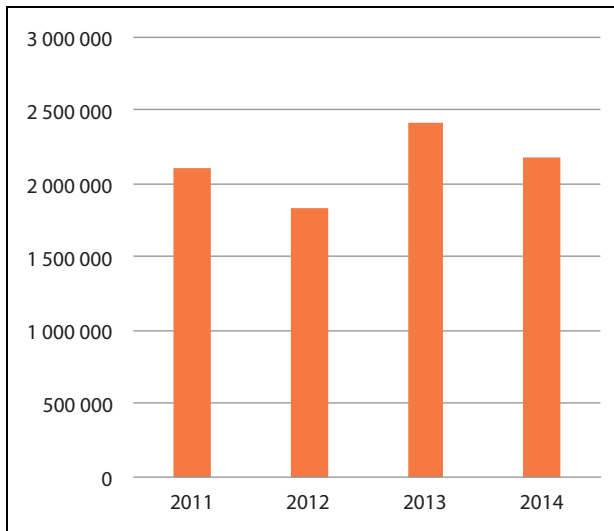
- Dokumentere, formidle og forvalte kunnskapen om fortida og for framtida, som samiske kulturminner og kulturmiljøer representerer.

Det har vært stor aktivitet innen det samiske kulturminnevernet i 2014. Sametinget har hatt kontakt med informanter, bygdelag, reinbeitedistrikt, kommuner og enkeltpersoner. Vi har gjennomført 152 befaringer, der det er registrert 784 nye kulturminnelokaliteter med samiske kulturminner, som alle er lagt inn i Riksantikvarens kulturminne-database Askeladden. Innenfor de nevnte lokalitetene er det registrert 6047 nye eller endrede enkeltminner, 413 av disse ble funnet på Noiddiidcearru (Varangervidda) i forbindelse med det forberedende verdensarv arbeidet.

I nordre del av Nordland er det foretatt 15 befaringer sammen med ulike informanter, og det har blitt registrert 46 nye enkeltminner, fordelt på 12 lokaliteter. Disse registreringene er i stor grad blitt gjort ved at lokale enkeltpersoner med interesse for kulturminnevern har tatt kontakt med Sametinget. Et godt samarbeid over år har dermed ført til dokumentasjon av verdifull ny kunnskap.

Sametinget har gjennom prosjektet «Identifisering og registrering av samiske bygninger» siden 2012 registrert omkring 600 samiske bygninger, der ca. 210 er stabbur og ca. 180 er boliger. Dette prosjektet er viktig for dokumentasjon av samisk tilstedeværelse.

Registreringene og aktiviteten for øvrig i kulturminnevernarbeidet gjenspeiler at Sametinget på en god måte har vært med på å dokumentere, formidle og forvalte kunnskapen om samiske kulturminner og kulturmiljøer i Norge. Vi ser at det imidlertid er felt innenfor det samiske kulturminnevernet der det fortsatt er nødvendig med økt oppmerksomhet. Dette gjelder immaterielle kul-

Figur 1.34 Forbruk – tilskudd til kulturminnevern

turminner, der det kreves ytterligere innsats for å nå det oppsatte målet.

9.1 Rammebetingelser for samisk kulturminnevern

Mottakere av søkerbaserte midler har i stor grad vært museer eller andre samiske organisasjoner. Her følger noen eksempler fra 2014:

- Aajege språksenter fikk midler til registrering av samiske bygg i Meråker, dokumentasjon av sagn og fortellinger i Røros, samt tilrettelegging av kulturminner i Forollhogna.
- Saemien Sijte fikk midler til å registrere kulturminner i snøfonner. På grunn av endret klima er det større nedsmelting av snø og is, og det kan derfor dukke opp eldre samiske gjenstander på slike steder.
- Spildra grendelag fikk tilskudd til å dekke landskapsarkitektens arbeid med å utarbeide detaljerte planer for sikringen av bjørnegraver langs kultursti.
- Árran lulesamisk senter fikk midler til å videreføre en flerårig registrering av krigsminner, samt foreta dokumentasjon av en offerplass i Sørfold.
- Midt-Troms museum fikk midler til å restaurere samiske bygg i Kaperdalen.

Det ble videre tildelt midler fra Riksantikvarens bevaringsprogram for fredete bygninger i privat eie. Av større restaureringsprosjekter er det gitt midler til Middagmoen i Sørreisa, Fjellidal i Gratangen, husmannsplassen Kjelvik i Sørfold, Tuva i Hamarøy, Tolkhuset i Nesseby og en skjeltersjø i Tana.

Når det gjelder samisk bygningsvern for øvrig, er huset på Varsigården i Sirbmá satt opp på avtalt tomt, og arbeidet med ferdigstilling av huset har pågått. Huseier har også fått noe tilskudd fra Norsk kulturminnefond til oppsettingen. Mennahuset på Sandnes i Sør-Varanger kommune er også satt i stand utvendig, etter planer som Sametinget har godkjent og gitt tilskudd til.

9.1.1 Det samiske perspektivet i nasjonalt og regionalt kulturminnevern

Sametinget har deltatt i den regionale styringsgruppen for Goarahat og Sandvikhalvøya, utvalgt kulturlandskap i Finnmark sammen med Finnmark fylkeskommune, Fylkesmannen og FEFO. Sametinget har vært med på felles befaringsområde, samt deltatt på kulturminnevandring sammen med presse og lokal samarbeidsgruppe. Sametinget har også bevilget midler til Sjøsamisk kompetansesenter, slik at de kan registrere kulturminner innenfor området. På den måten vil en få synliggjort det sjøsamiske perspektivet i et kystkulturlandskap.

Sametinget har i 2014 oppnevnt Sverre Fjellheim som Sametingets nye representant i verdensarvrådet for Røros bergstad og Circumferensen. En slik deltakelse er viktig for å synliggjøre sørsamisk kultur i verdensarvområdet Røros.

9.1.2 En effektiv og smidig forvaltning av samiske kulturminner

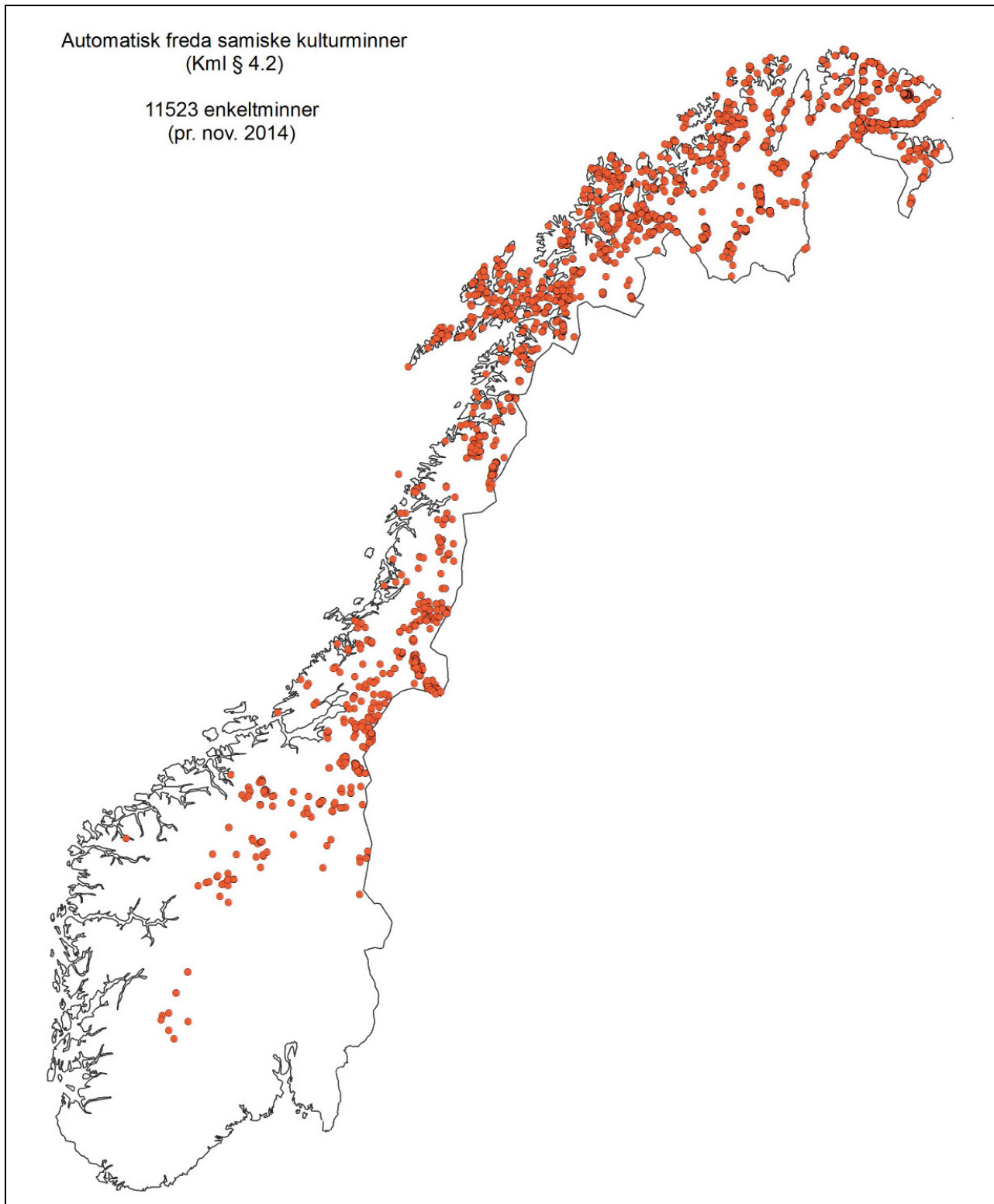
Sametinget har i innspill til Riksantikvarens (RA) prioriteringsbrev for 2015 blant annet pekt på samisk bygningsvern og Várjjat siida inn på UNESCOs verdensarvliste som aktuelle saker for Sametinget å arbeide aktivt videre med.

Når det gjelder Sametingets utfordringer, har vi spesielt pekt på 100-års grensa i kulturminneloven for samiske kulturminner og kvalitetssikring og oppdatering av kulturminnedatabasen, Askeladden.

9.2 Forvaltning av samiske kulturminner

9.2.1 Funksjonell og forutsigbar forvaltning etter kulturminneloven og plan- og bygningsloven

Sametinget har i samarbeid med Finnmark fylkeskommune (FFK) i to feltsesonger foretatt utfyllende registreringer på Porsangmoen og Hálkavárri skyte- og øvingsfelt i Porsanger kommune. I 2014 er det registrert 56 samiske kulturminner.

Figur 1.35 Kartet viser kartfestede automatisk fredete samiske kulturminner i Norge per november 2014. Antallet enkeltminner i Askeladden er 11523, men det er omtrent bare halvparten som er kartfestede og vises i kartet. Det er sikkert også flere kulturminner i databasen som er samiske, og som vil dukke opp i forbindelse med ytterligere kvalitetsheving av materialet. Kartet er utarbeidet av Bjørn Berg, Sametinget.

Totalt er det nyregistrert 82 kulturminner, og i tillegg er det kjent i overkant av 430 enkeltminner innenfor skyte- og øvingsfeltet. De fleste av disse kan settes inn i en samisk kontekst.

Sametinget har i 2014 fått i stand en revegetering av et skadet kulturminneområde ved Høyvikhøyden i Vadsø kommune. I området er det blant annet en rekke samiske urgraver. Skadene oppsto i forbindelse med Avinors utbedringsarbeid for sirklingslysene til Vadsø lufthavn i 2007. Den praktiske revegeteringen ble utført av Bioforsk. Saken har versert innenfor kulturminneforvaltninga i flere år, og den er nå avsluttet på en etter forholdene akseptabel måte.

Sametinget fikk i 2014 innvilget et tilskudd av Riksantikvaren til å kontrollregistrere kulturminner ved Lenesjávri/Leinavann i Bardu. Prosjektet var et samarbeid med Troms fylkeskommune. Formålet med årets registrering var å få en oppdatert oversikt over kulturminnene og få dem kartfestet ved hjelp av ny teknologi (avansert GPS). Undersøkelser bekreftet antakelsen om stor kulturminnetetthet ved Lenesjávri og om stor variasjonsbredde og tidsdybde i kulturmiljøet. Arbeidet resulterte i ca. 50 registrerte kulturminner, hvorav 32 på en og samme holme (Duopmáasa-suolu/Tomasholmen). Ny kunnskap førte også til omdefinering av kulturminner. Det som før feltarbeidet var kjent som en gravholme, viste seg også å ha en eldre forhistorie som fangstlokalitet for villrein.

Etter oppdrag fra Fylkesmannen i Nordland har Sametinget i 2014 foretatt kulturminneregistreringer innenfor Møysalen nasjonalpark og landskapsverneområde. Møysalen nasjonalpark og Møysalen landskapsvernområde skal til sammen sikre et større, sammenhengende natur- og kulturlandskapsområde.

Det ble valgt ut tre avgrensede områder innenfor Møysalen nasjonalpark for Sametingets feltarbeid, der det ble registrert 23 kulturminnelokaliteter. Disse består av kulturminner knyttet til den eldre samiske reindriften, slik som árran/teltboplasser, gammetufter og hellere; kulturminner knyttet til den eldre samiske gårdsbosetningen og kulturminner knyttet til skjerppe-/gruvedriften fra begynnelsen av 1900-tallet. Årets kulturminneregistrering har vært verdifull og viktig når det gjelder å synliggjøre eldre samisk tilstedeværelse og samiske kulturminner i denne delen av Sápmi.

Det største registreringsprosjektet på sørsamisk område i 2014 har blitt gjort i forbindelse med den planlagte 420 kV-kraftlinja på Fosen. Det ble registrert fem automatisk fredete samiske kulturminnelokaliteter, herunder to gætie-sijjeh/

gammetufter, én gælmie/urgrav, én aernie/ildsted og én tsiegle/merkestein. Registreringene er en viktig dokumentasjon av eldre tiders samisk bruk og bosetning på Fosenhalvøya. Sametinget har også, etter avtaler med Statnett, fått endret kraftlinjetiltakene slik at ingen av disse kulturminnene vil bli skadet eller ødelagt i forbindelse med byggingen av kraftlinja.

9.2.2 *Registrering og identifisering av samiske bygninger*

I forbindelse med prosjektet, identifisering og registrering av samiske bygninger, har det i 2014 vært gjennomført befaringer i kommunene Kautokeino, Lenvik, Tranøy, Berg, Målselv, Sørreisa, Dyrøy, Ibestad, Salangen og Lavangen. Det ble befart 180 bygninger i løpet av feltsesongen.

Totalt ble 180 bygninger befart, av disse ble 107 konkludert som samiske. Av de resterende bygningene er det noe tidlig å konkludere, men trolig vil om lag halvparten av disse være å regne som samiske. Til sammen dreier det seg om ca. 51 hus/hytter, de øvrige er áiti, fjøs/stall/låver, samt andre mindre uthus og gammer. For 42 av de 145 bygningene er det nødvendig med store utbedringer og strakstiltak for å bevare disse. Et stort antall av de bygningene som regnes som samiske, rundt regnet 40 har tilstandsgrad TG3, som betyr at dette er bygninger som trenger strakstiltak og store utbedringer.

9.2.3 *Kulturmiljøet Skoltebyen*

Skjøtselen i Skoltebyen for 2014 er gjennomført etter planene og sluttresultatet er bra. Det er arbeidet med vegetasjonspleie, hogd kratt og brukt beitepusser for å få bukt med gjenstridige tuer. Svanhovd miljøsenter har vært engasjert for å få dyrket fram stedegent frø som er spredd på gravhaugen.

Videre har Sametinget sørget for at St. Georgs kapell er bedre brannsikret. Dette er gjort ved å legge et grusbelt rundt bygningen som en hindring mot gressbranner i området. Det er også engasjert rørlegger til å reparere vannanlegget i Hallonen-huset.

Sametingets dialog med Statens vegvesen og med Sør-Varanger kommune har avklart at et trespråklig stedsnavneskilt for Skoltebyen skal settes opp.

Planen for anlegg av universell adkomst ned til fiskeplassen ved Skoltefossen er ferdig utarbeidet og vil bli lagt ut på anbud.

9.3 Synliggjøring av kulturminner

9.3.1 Samiske kulturminner brukes for å dokumentere kunnskap om tilpassing til ressurser og landskap

Både Sametinget og Riksantikvaren har innvilget tilskudd til Árran julevsáme guovdásj/lulesamisk senter for videreføring av prosjektet, Krigsminner i Nord-Salten som ledd i verdiskaping på kulturminneområdet. Resultatene fra prosjektet formidles blant annet gjennom bloggen, krigsminner.blogspot.no. Temaet har vært spesielt aktuell i forbindelse med den oppmerksomheten som har vært på andre verdenskrig i 2014.

9.3.2 Sametinget er hovedaktør i formidlingen av den samiske kulturarven

Prosjektet for registrering av samiske kulturminner langs 420kV-kraftledning Balsfjord – Hammerfest er avsluttet. Det er utarbeidet en sluttrapport for registreringsprosjektet. Registreringsprosjektet pågikk i perioden 2010–2012, og det ble registrert om lag 1000 samiske kulturminner. Sluttrapporten synliggjør eldre samisk bruk og bosetning i de aktuelle områdene fra kyst til fjell og bidrar dermed til økt kunnskap om kulturhistorien i Sápmi.

Som et resultat av den sentrale kulturminnepolitikken har Riksantikvaren satt i gang flere bevaringsprogrammer for kulturminner. Et av disse er bevaringsprogrammet for utvalgte arkeologiske kulturminner 2010–2020 (BARK). Sametinget har mottatt tilsagn fra Riksantikvaren til arbeid med BARK, og vi har laget en langsiktig plan for skjøtsel av samiske kulturminner.

Sametinget har i 2014 arbeidet med sikring, tilrettelegging og skilting av samiske kulturminner på Spildra og på kirkegårdene i Nordstraumen og på Skorpa i Kvænangen kommune, Sarinatangen i Røyrvik kommune samt sikring av og informasjon om samiske kulturminner ved Klubben i Nesseby kommune. Alle prosjektene har lokal forankring og er viktige når det gjelder tilrettelegging og formidling av samiske kulturminner og kulturmiljø på lokalt nivå.

10 Næring

Hovedmål:

- Et sterkt og allsidig næringsliv som bygger på og tar hensyn til samisk kultur, natur og miljø, og danner grunnlaget for livskraftige lokalsamfunn der mennesker ønsker å bo.

10.1 Rammebetingelser i primærnæringer

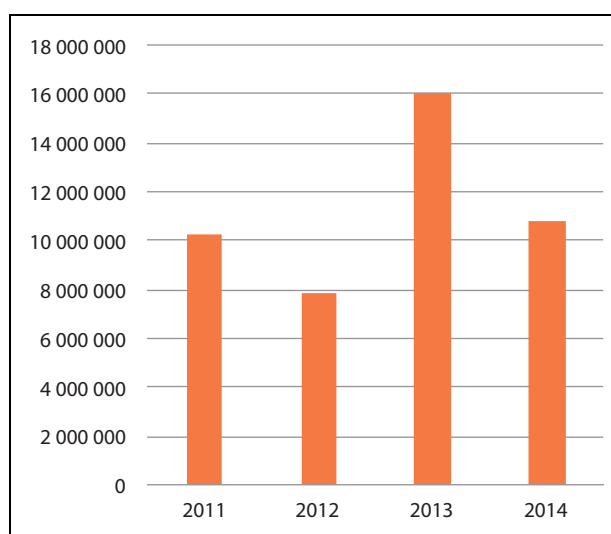
10.1.1 Marine næringer

Sametinget har i 2014 hatt stor fokus på sjøsamiske utfordringer. Det er blant annet avholdt flere folkemøter i sjøsamiske bygder. Møtene har vært gode bidrag til en kontinuerlig politikktutvikling på dette feltet. Sametinget har merket seg at antall saker, høringer, proposisjoner og lignende fra Nærings- og fiskeridepartementet har vært uvanlig høyt i 2014. Sametinget har på best mulig måte gitt gode og konstruktive innspill på sentrale politikkområder innenfor den marine sektoren i 2014.

10.1.1.1 Fiskerireguleringer

Sametinget har deltatt i fiskerireguleringene og gitt innspill i saker som angår kyst- og fjordområdene, både gjennom reguleringsmøtene med fiskeridirektøren og gjennom norsk-russisk fiskerikommisjon. Fjordfiskenemnda ble etablert i 2014 og har påbegynt sitt arbeid i 2014. Sametinget har store forventninger til nemndas bidrag i fiskeriforvaltningen og er oppmerksom på nemndas utfordringer framover.

Sametinget og Nærings- og fiskeridepartementet gjennomfører hver høst en politisk konsultasjon om neste års fiskerireguleringer. Det hadde i forkant av den politiske konsultasjonen også vært avholdt administrative konsultasjoner om ny stortingsmelding om kongekrabbeforvaltningen. Konsultasjon om kongekrabbemeldingen vil fortsette i 2015. Sametinget mener at alle fartøy under 15 meter som er utstyrt og rigget for kongekrabbefisket skal kunne få delta i dette fiskeriet. Same-

Figur 1.36 Forbruk – tilskudd til primærnæringer

tinget er ikke fornøyd med at konsultasjoner om dette ikke førte fram og ble avvist av Nærings- og fiskeridepartementet.

Regjeringen ønsket i 2014 å endre deltakerloven. Sametinget går ikke inn for disse endringene, og har bedt om konsultasjoner med regjeringen, uten å nå fram.

10.1.1.2 Laksefiske

Sametinget har i 2014 foreslått at Finnmarkseiendommen (FEFO) og Finnmark fylkeskommune sammen utvikler en rekrutteringsordning i sjølaksefisket gjennom lakseplasser avsatt til ungdom og at sjølaksefiske blir satt på timeplanen i den videregående skolen. Dette er fulgt opp i FEFOs regler for tildeling av lakseplasser.

Sametinget er representert i den norske forhandlingsdelegasjonen om ny overenskomst på grensetrekket i Tanavassdraget. Delegasjonen har ikke lyktes med å bli enig om reguleringer i turistfisket og med å bedre tilgangen til de tradisjonelle fiskeplasser på grensestrekket for lokalbefolkningen.

Sametinget i Norge har observatørstatus i The North Atlantic Salmon Conservation Organization (NASCO). Sametinget var til stede på NASCO-års møtet 2014. Årets sesjon ble avholdt i Saint-Malo, Frankrike 3.-6. juni. Sametinget hadde et eget åpningsinnlegg.

10.1.1.3 Økonomiske virkemidler til marine næringer

Som tidligere år har det vært stor søkerpågang om investeringsstøtte både på sjø- og landsiden, til fartøyinvesteringer og til utbygging av mottaksanlegg. Mange vil fortsatt etablere seg som fiskere både med eget fartøy gjennom førstegangsinvesteringer i tillegg til utskifting av fartøy for å effektivisere og styrke sin fangst- og fiskeriaktivitet. Blant disse er mange unge fiskere som gjennom investeringsstøtte fra Sametinget har bidratt til å utløse støtte fra andre finansieringsinstanser for å kunne etablere seg med egne fartøy i næringen.

Sametinget har bidratt med støtte til felles serviceanlegg for fiskere for å tilrettelegge for effektiv drift og samtidig bidra til et fellesskap i lokale fiskerimiljø. Sametinget vil som et tilretteleggende tiltak trekke fram sitt bidrag til å bygge opp mottaksanlegget i Seglvik i Kvænangen kommune. Oppstart av mottaksanlegget er viktig for leveranser av fjord- og den kystnære flåten i regionen Nord-Troms. Den lokale flåtegruppen er av en slik størrelse at det vil være lite gunstig å gjøre

leveranser til anlegg langt utenfor lokalområdet, og vel 50 % av landet kvantum i Kvænangen kommune er blitt levert på anlegget.

10.1.2 Jordbruk

10.1.2.1 Arktisk landbruk

2014 var det siste året programmet Arktisk landbruk kunne finansiere nye prosjekter. Sametinget har deltatt både i forvaltningen av midlene og i styringsgruppa for programmet. Forvaltningsgruppa består av fylkeslandbruksdirektørene, bondeorganisasjonene, Norske reindriftssamers landsforbund (NRL) og Sametinget. Av de større prosjektene som gruppa finansierte var blant annet å følge opp det nye klassifiseringssystemet for reinkjøtt, arktiske grønnsaksproduksjon, grovforproduksjon og hagebær i arktisk.

10.1.2.2 Virkemidler til jordbruk

I jordbruksavtalen for 2015 ble virkemidler til Sametinget på totalt kr. 4 mill. avvirket som ordning. Dette vil få konsekvenser for jordbruket i samiske områder og Sametinget er svært lite tilfreds med at mulighetene for å støtte bruksutbygginger i samiske områder fra og med 2015 er falt bort.

I likhet med 2013 har det vært en stor pågang av søkere som vil investere i jordbruksnæringen. Flere av de geitebrukene som har måttet slakte sine besetninger og sanere driftsbygg for å bli kvitt sykdommer, har fått tilskudd til bygg. Sametinget fikk 2 millioner kroner til arktisk landbruk. 1 million kroner ble overført til forvaltningsgruppa for arktisk landbruk, og 1 million kroner ble brukt til ulike prosjekter som Sametinget selv finansierte. Blant annet bevilget Sametinget midler til videreføring av Ávjovárri-prosjektet der kommunene Porsanger, Karasjok og Kautokeino er med.

10.1.3 Reindrift

10.1.3.1 Reintilpasningen i Finnmark

Sametinget registrerer at det er stor usikkerhet i reindriftsnæringa når det gjelder konsekvenser og videre oppfølging etter endt reduksjonsperiode. Sametinget har derfor bedt om at prosessen med reintallstilpasning evalueres, og at det settes i gang et arbeid snarest for å etablere forutsigbare løsninger for eventuelle fremtidige reintallsreduksjoner, som har legitimitet blant utøverne. Same-

tinget har også påpekt at reintallsfastsettelsen skal ta utgangspunkt i alle årstidsbeiter, og at rettighetssituasjonen på vinterbeitene i de berørte områdene ikke er avklart. Dette må gjøres slik at man makter å få til stabile og forutsigbare rammer for reindrifta.

10.1.3.2 Dialogmøter med reinbeitedistriktene

Sametinget gjennomførte fra januar 2014 til mars 2014 dialogmøter med reinbeitedistrikter i alle reinbeiteområder. Formålet var å etablere kontakt og dialog med reinbeitedistriktene. Hovedtema i alle dialogmøtene har vært sikring av reindrifas arealgrunnlag. Mange av reinbeitedistriktene er bekymret for ivaretagelsen av reindrifas arealgrunnlag i den nye regionale forvaltninga og med utviklingen av områdestyrene. Reinbeitedistriktene er særlig bekymret for at innsigelsesinstituttet ikke vil bli brukt i stor nok grad av fylkesmennene. Alle reinbeitedistriktene har påpekt at det er ressursmessig utfordrende for distriktene å følge alle planprosesser, og at dette gjør at reindrifas rettsikkerhet svekkes.

10.1.3.3 Norske Reindriftssamers Landsforbund (NRL)

Sametinget har sammen med Norske reindrifasamers landsforbund (NRL), Landbruks- og matdepartementet (LMD), fylkesmennene og Reindrifasforvaltningen deltatt i en prosess om utvikling av rammer for samisk og reindrifasfaglig medvirkning i regional forvaltning av reindrift. Arbeidsgruppa avleverte rapport til LMD 1. juni 2014. For Sametingets og NRLs representanter i arbeidsgruppa var det viktig at man etablerer gode rutiner for kontakt med og involvering av reindrifasnæringa i forvaltninga.

Norske Reindriftssamers Landsforbund har satt i gang arbeid med organisasjonsutvikling, og Sametinget har bevilget midler for å støtte opp om dette arbeidet. Sametinget har også bevilget midler til Gáldu for arrangering av seminar om reindrifasloven og folkeretten. Dette er et viktig bidrag for å høyne kompetansen blant reindrifasutøverne om egne rettigheter.

10.1.3.4 Avvikling av bevilgningen over reindrifasavtalen

Under reindrifasforhandlingene i 2014 valgte avtalepartene å avvikle bevilgningen fra 2015. Sametinget ser med bekymring på at regjeringens effektivisering av offentlig forvaltning, fra 2015 vil

gå utover Sametingets muligheter for å jobbe for verdiskaping i samisk tradisjonell næring.

10.1.3.5 Norsk-svensk reinbeitekonvensjon

Sametinget har koordinert og deltatt i den samiske arbeidsgruppa som har levert forslag til endringer i norsk-svensk reinbeitekonvensjon. Arbeidsgruppa overleverte sitt forslag til regjeringene i Norge og Sverige i mars 2014.

I sin overleveringstale understreket arbeidsgruppa behovet for de foreslåtte endringer i konvensjonsteksten, samt betydningen av å igangsette prosesser om rettighetsavklaring i konvensjonsområdet. Vern mot arealinngrep og god rovviltpolitikk er også avgjørende for den fremtidige grenseoverskridende reindrift. Sametinget deltok på overleveringa og understreket behovet for oppfølging av arbeidsgruppas forslag hos de respektive regjeringer. Sametinget forventer å bli konsultert av regjeringen videre i prosessen med norsk-svensk reinbeitekonvensjon.

10.1.4 Rovvilt

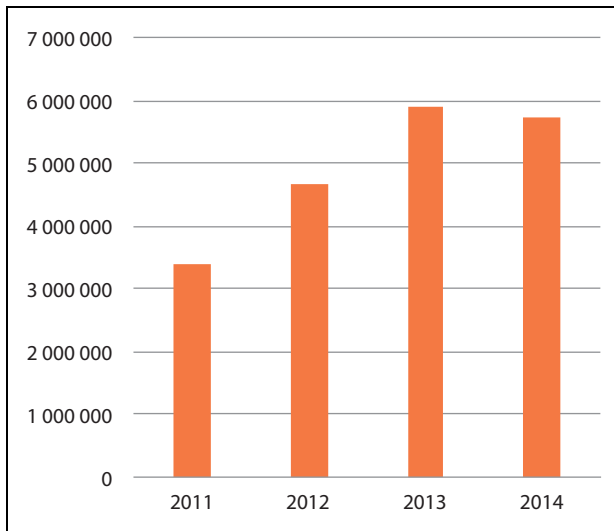
Sametinget har avholdt et seminar for sine oppnevnte medlemmer i de regionale rovviltnevnene. Hensikten var å få en enhetlig oppfatning om hva Sametingets rovviltpolitikk er.

Sametinget er misfornøyd med statens rovviltpolitikk som ikke i tilstrekkelig grad tar hensyn til næringsinteressene i rovviltpolitikken. Klima og miljødepartementet har satt i gang et arbeid med å vurdere ulvesonen. Et av forslagene er å utvide denne sonen i østlandsområdet, og Sametinget har uttrykt skepsis til denne utvidelsen.

10.2 Attraktive lokalsamfunn

Sametinget har bidratt med finansiering av utviklingstiltak og investeringer som bidrar til en betydelig grad av bedriftsutvikling. Blant annet er det en etterspørsel etter tilskudd til investeringer innenfor fisketurisme. Sametinget mener at disse tilskuddene bidrar til å redusere risikoen for den enkelte bedrift, og på den måten bidrar til et levende lokalsamfunn i samiske områder.

Sametinget har deltatt med finansiering av en rekke gode prosjekter, både på bedriftsnivå og mer tilretteleggende prosjekter. Sametinget får mange gode tilbakemeldinger. Mange mindre bedriftsutviklingsprosjekter ville ikke blitt realisert uten Sametingets medvirkning. Sametinget er også i svært mange tilfeller en utløsende faktor

Figur 1.37 Forbruk – tilskudd til næringsliv og bedriftsutvikling

for at prosjekter og bedrifter får annen privat og offentlig finansiering.

10.3 Kulturnæringer

I 2014 har Sametinget satset spesielt på kompetanseheving, nettverksbygging og lønnsomhet i utvikling av kulturnæringen. Som en del av denne satsingen har bedriftsutviklingsprogrammet Dáhttu blitt igangsatt. Dette programmet er utviklet spesielt for kulturnæringsbransjen. I 2014 startet Sametinget opp 3 ulike program. Dahttu1 Finnmark, Dáhttu2 Troms og ett program spesielt for duodjiutøvere fra hele landet, Dáhttu Duodji. Til sammen er 36 samiske kulturnæringsaktører nå i ferd med å utvikle sin bedrift gjennom dette programmet. Hvert program går over ett år og inneholder 3 samlinger som tar for seg temaene forretningsidé, etableringshjelp og strategiutvikling.

I tillegg får hver deltager 50 rådgivningstimer hver. Programmet samler utøverne som til daglig jobber alene og geografisk spredt, og styrker deres mulighet for å bli gode næringsaktører.

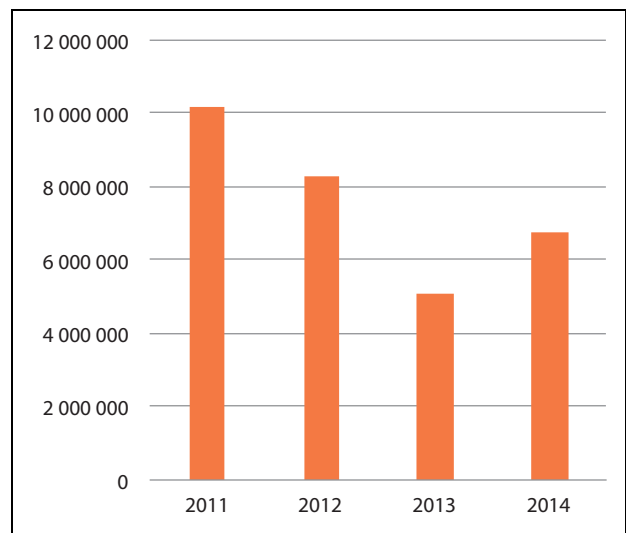
Sametinget arrangerte samisk kulturnæringskonferanse i Kautokeino og har støttet etableringen av Kultursiida, nettverk for samisk kulturnæring i Nord-Troms.

Sametinget igangsatte i 2014 et samarbeid med Senter for samiske studier ved Norges arktiske universitet (UIT) for å lage en statusrapport på samisk kulturnæring.

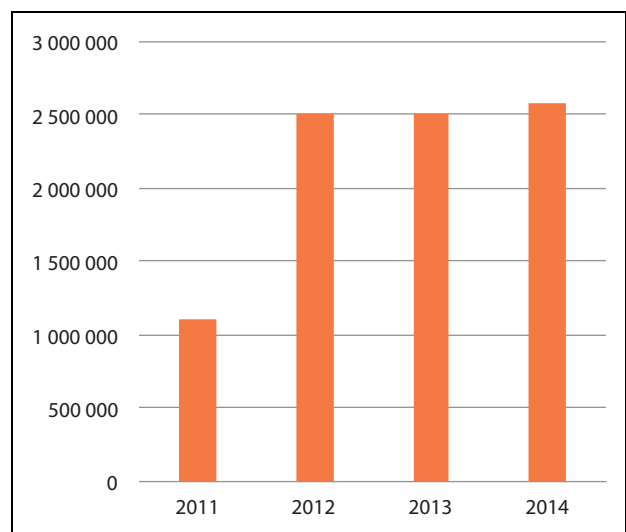
10.3.1 Duodji

Sametinget sendte ut på høring en sak om hvordan forbedre støtteordningene i duodji. Sametinget holdt også et seminar om det samme temaet. I notatet ble det vurdert ulike alternativer for en driftsstøtteordning. Et av alternativene var å overføre hele ordningen til duodjiorganisasjonene. Dette alternativet er blitt fulgt opp og en arbeidsgruppe skal vurdere om dette er gjennomførbart.

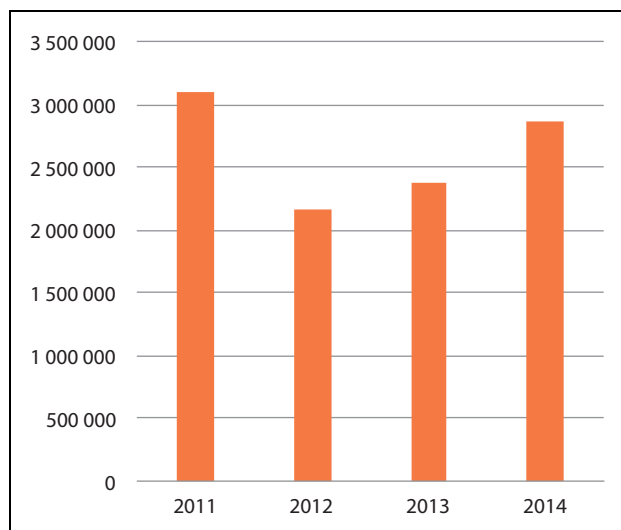
Sametingsrådet utarbeidet en redegjørelse om duodji. I redegjørelsen ble eksisterende mål for duodjinæringen videreført. Målet er å utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer.

Figur 1.38 Forbruk – næringsavtalen for duodji

Figur 1.39 Forbruk – tilskudd til utvikling og rekruttering i duodji-næringen

Figur 1.40 Forbruk – tilskudd til Duodjeinstituttet

Sametinget inngikk en næringsavtale for duodji med Sámiid duodji og Duojáriid ealáhussarvi for 2014. Målet for næringsavtalen er å utvikle en næringsrettet duodji med økt lønnsomhet og omsetning av egenproduserte varer. Rammen var på 9,4 millioner kroner for 2014.

I likhet med 2013 var etterspørselen etter investeringsmidler lavere enn det som var satt av i avtalen. Forbruket var nær 3 millioner kroner. Det største tilskuddet var på 1 millioner kroner til videreføring av to veilederprosjekter i Midt- og Øst-Finnmark. Merkevarerprosjektet for duodji, som ble satt i gang i 2013, er foreløpig stoppet opp, men organisasjonene har en intensjon om å ta opp igjen arbeidet.

I 2014 ble flere kulturrelaterte duodjikurs finansiert over næringskapitlet. Kursene er korte og lite relatert til næringsutvikling.

I 2014 ble 10 søkere til driftstilskuddsordningen kontrollert av et regnskapsfirma. For 6 av disse anbefalte regnskapsfirmaet bokettersyn.

10.4 Verdiskaping og nyetableringer

I utviklingsprosjektet Samisk Reiseliv i Nord-Norge er 36 bedrifter med, 7 fra Nordland, 7 fra Troms og 22 fra Finnmark. Dette viser at det er stor interesse fra næringen for å utvikle det samiske reiselivet. I 2014 innvilget Sametinget et tilskudd på kr 867 000 til gjennomføring av tredje og siste år av hovedprosjektet Samisk reiseliv.

I oktober 2014 ble Samisk reiselivskonferanse avholdt. Konferansen ble arrangert av Samisk Rei-

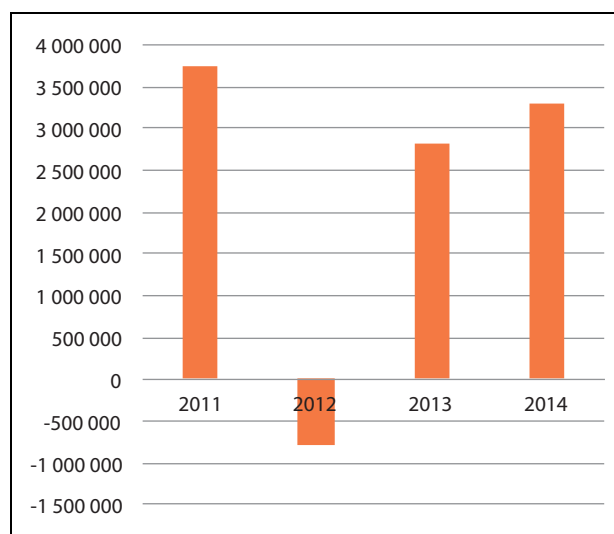
seliv i Nord-Norge i regi av Kunnskapsparken Origo. Konferansen var fulltegnet med 71 deltagere. Konferansen gikk over to dager og besto av innledere fra både forskningsmiljø og reiselivsbedrifter.

Sametinget har gitt kr 350 000 i tilskudd til Matfestivalen Márkomeannu HERSKO. Dette var en matfestival med fokus på samisk mat og samiske mattradisjoner i Nordre Nordland og Sør-Troms. Slike arrangementer er svært viktig for å utvikle reiselivsnæringen og satsingen på samisk mat i de samiske områdene i denne regionen.

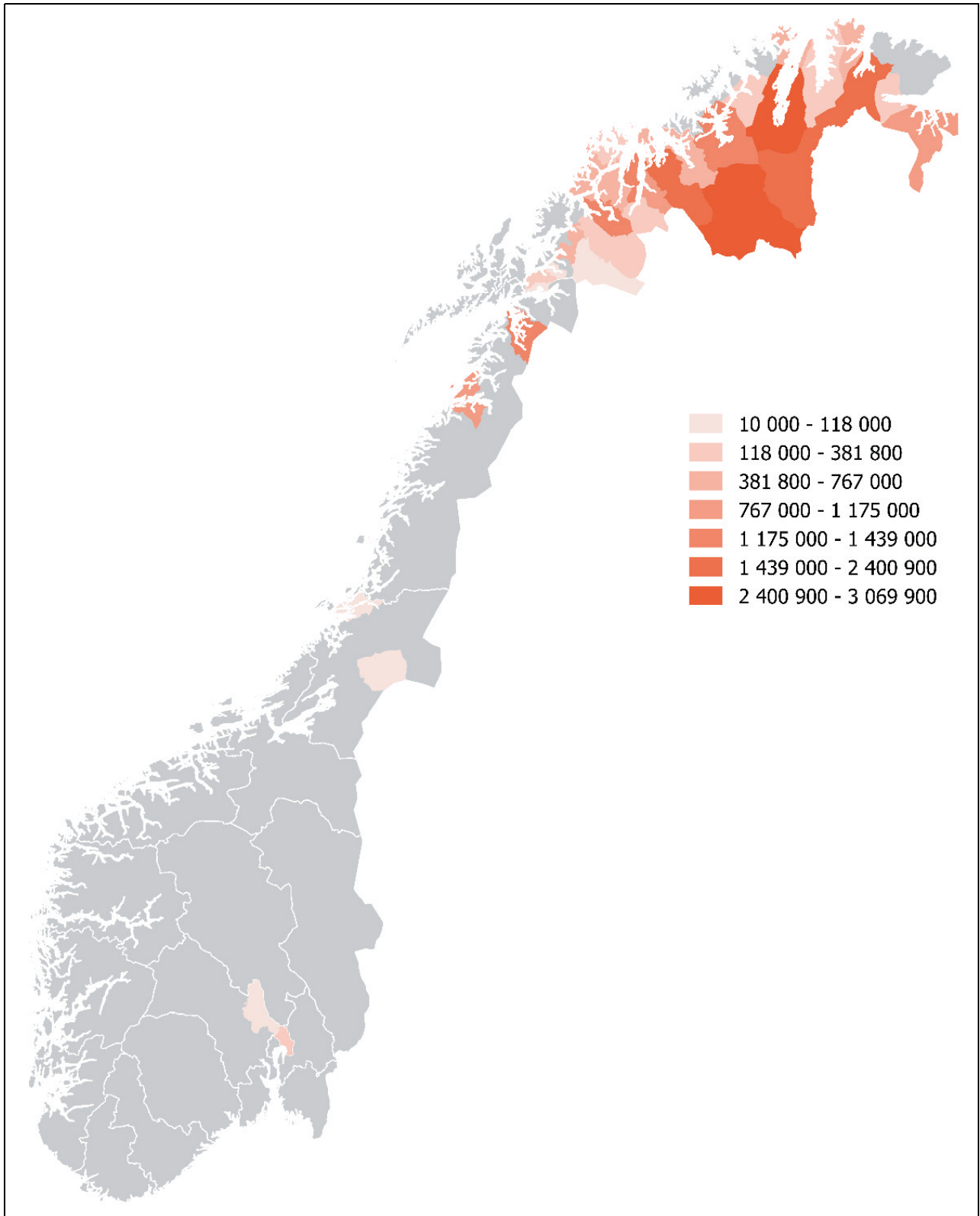
Sametinget har innvilget etablererstipend og tilskudd til oppstart og utvikling av samiske reiselivsbedrifter, kombinasjonsnæringer og tiltak som gir videreføring av råvarer fra samiske områder.

Det ble igangsatt etablereroppløring og opplæring i Karasjok og indre Finnmark i 2014. Sametinget har inngått rammeavtale med ekstern konsulent, som gjennomførte programmet for Sametinget. Etablereroppløring og oppfølging ble også forsøkt igangsatt i Sør-Troms, men Sametinget fikk dessverre ikke nok påmeldte til samlingen.

Sametinget har fokus på utmarksnæring og videreføring av mat i samiske områder, og ga i 2014 tilskudd til flere prosjekter knyttet til utmarksnæring, reindriftsbasert turisme og samisk reiseliv. Sametinget registrerer at aktører som vil satse på utmarksnæring, først og fremst gjør det i sammenheng med reiseliv.

Figur 1.41 Forbruk – tilskudd til verdiskaping og nyetableringer

Figur 1.42 Kartet viser en kommunevis fordeling av de søkerbaserte næringsstilskuddene i 2014

11 Regionalutvikling

Hovedmål:

- Et aktivt og målrettet samarbeid med regionale og lokale myndigheter for å styrke og utvikle samisk kultur, språk og samfunnsliv.

I møter med kommuner og fylkeskommuner har Sametinget påpekt manglende lokal og regional finansiering av en rekke samiske institusjoner og organisasjoner, spesielt på museumssiden. Nordnorsk kulturavtale er et godt eksempel på at samarbeid mellom de tre nordligste fylkeskommunene og Sametinget har gitt gode resultater.

11.1 Samarbeidsavtalene med fylkeskommunene

Sametinget har igangsatt en prosess med å gjennomgå de regionale samarbeidsavtalene for å foreta nødvendige justeringer dersom dette er nødvendig. Sametinget og Troms fylkeskommune har hatt et møte på politisk nivå i november 2014. Partene er fornøyd med avtalen hittil og ønsker å rullere avtalen i løpet av 2015.

Sametinget og Finnmark fylkeskommune hadde et oppfølgingsmøte på politisk nivå i april om avtalen der man ble enige om handlingsplan for 2014.

Det er mange spennende prosjekter som er finansiert over samarbeidsavtalene med Finnmark, Troms, Nordland og den sørsamiske avtalen, blant annet:

- Merking og gradering av stier og turløyper i Finnmark i regi av Finnmark fylkeskommune
- Lara & Leisa II Sørsamisk barne-Tv i regi av TMM Produksjon AS
- Samisk institusjonsutvikling på Røros i regi av Sør-Trøndelag fylkeskommune og Aajege
- Samisk kultur på Youtube i regi av Várdobáiki
- Prosjekt arktisk kjevkjøtt i regi av Senja vgs og utvikling av det samiske reiselivet i regi av Árran

11.2 Samarbeidsavtalene med kommunene

Sametinget og Tromsø kommune gjennomførte et folkemøte i august der samarbeidsavtalen var tema.

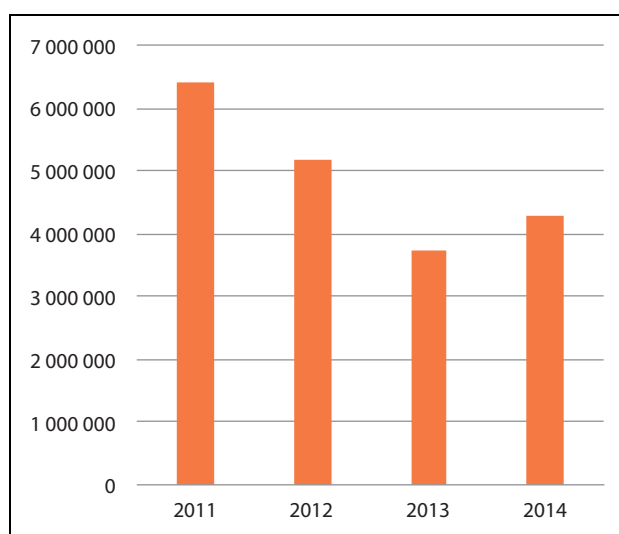
Det ble gitt gode tilbakemeldinger på erfaringene med avtalen og gode innspill til oppfølgingen av avtalen. Blant annet er det stor interesse for å få etablert en møteplass i Tromsø, og det er satt i gang et arbeid for å følge dette opp.

Sametinget har innledet samtaler med mål om å oppnå enighet om samarbeid, med bykommunene Alta og Bodø. Samarbeidsavtalene skal styrke og ivareta samisk språk og kultur i de nevnte bykommuner. Vi har også faste halvårige møter med Oslo kommune.

Sametinget har også i 2014 brukt betydelig kapasitet til å følge opp at samiske brukere i kommunene får gjennomført de rettigheter de har i henhold til ulike lover. Eksempler på dette er rett til opplæring eller barnehageplass som ivaretar samiske barns behov for et tilpasset språktilbud og barnas kulturbakgrunn.

Sametinget ser utvilsomt at svak kommuneøkonomi kan føre til at presset på det kommunale tjenestetilbudet til samiske brukere blir større, og det allerede marginaliserte kommunale tjenestetilbudet til samiske brukere blir utsatt for reduksjoner. Skolestruktursaker er blant disse sakene. I de tilfeller Sametinget har samarbeidsavtaler med kommunene er det en inngangsport til en tett dialog med de kommuner dette gjelder. Også med kommuner innenfor forvaltningsområdet er det god anledning til at Sametinget viser engasjement i slike type saker. Slike saker kan komme frem også utenfor forvaltningsområdet for samisk språk og i kommuner Sametinget ikke har samarbeidsavtaler med, men hvor Sametinget blir engasjert av forskjellige grunner.

Dette er noen av de utfordringer som Sametinget mener også kan ses i lys av den pågående kommunereformen. Sametinget forventer at det offentlig oppnevnte språkutvalget vil drøfte disse

Figur 1.43 Forbruk – tilskudd av regionalutviklingsprosjekter

utfordringene og komme med løsningsforslag på i sin NOU som skal leveres innen 15. februar 2016.

11.3 Kommunereformen

Sametinget har i kommunereformprosessene understreket at arbeidet må ivareta og videreutvikle det samiske tjenestetilbudet og at målet må være å sikre utvikling av samisk språk, kultur og samfunnsliv i samsvar med statens samepolitikk fastslått i folkeretten og Grunnloven § 108.

Sametingets plenum behandlet sin første sak om kommunereformen i desember 2014. Her vedtok plenum Sametingets prinsipper for prosessen videre med kommunereformen. Prinsippene går ut på at forvaltningsområdet for samisk språk ikke skal innskrenkes, de samiske rettighetene må ivaretas, og det må tas sikte på å bedre lovverket, slik at den samiske befolkningen får enda bedre tilbud når det gjelder samisk. Samiske pasienter har rett til en helse- og omsorgstjeneste som tar utgangspunkt i samisk språk og kultur. Mange kommuner har varierende bevissthet og kunnskap om samiske pasienters rettigheter og behov. Dette må det tas hensyn til i nasjonale føringer og lovverk i forbindelse med en fremtidig kommuneorganisering.

Det understrekes i vedtaket at Sametinget skal ha en aktiv rolle videre i prosessen med kommunereformen og at Sametinget skal konsulteres før eventuelle vedtak blir gjort i Stortinget eller kommunene. Det ble også vedtatt at Sametinget skal gjøre en utredning om samiske spørsmål knyttet til kommunereformen.

11.4 Interreg 2014–2020

En arbeidsgruppe, med Sametingets deltakelse, har utarbeidet et programutkast for en eget samisk delprogram innenfor rammen av det nye programmet Interreg V-A Nord 2014–2020. De tematiske målområdene for både Nord- og Sápmi-programmet er følgende:

- Forskning, teknologiutvikling og innovasjon.
- Utvikling av næringslivet/entreprenørskap.
- Kultur og miljøvern.
- Fremme felles arbeidsmarked over landegrensene.

12 Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid

Hovedmål:

- Urfolk bestemmer over sin egen utvikling og har mulighet til å ivareta egne interesser internasjonalt.

12.1 Internasjonalt arbeid

12.1.1 FNs verdenskonferanse om urfolk

Sametingets internasjonale arbeid i 2014 har vært konsentrert om prosessen fram mot FNs verdenskonferanse om urfolk. Sametinget har hatt en svært aktiv rolle i denne prosessen siden 2011.

Under FNs permanente forum for urfolkssaker i mai 2014 var den viktigste saken å finne en akseptabel løsning for urfolks deltakelse i prosessen fram mot verdenskonferansen og i forhandlingene om sluttdokumentet fra verdenskonferansen.

Dette arbeidet ga resultater. Under forumet oppnevnte presidenten for FNs generalforsamling 2 urfolksrådgivere for verdenskonferanseprosessen, som i samarbeid med de 2 oppnevnte statlige rådgivere skulle koordinere verdenskonferanseprosessen og forhandlingene om innhold til sluttdokumentet. Kort tid etter forumets avslutning fikk man igjen fremgang i verdenskonferanseprosessen.

FNs verdenskonferanse om urfolk ble arrangert i september 2014. Sametinget deltok i verdenskonferansen gjennom Samisk parlamentarisk råd. I tillegg var russiske samer, samisk ungdom og representanter fra Samerådet representert. Sametingspresidenten holdt et av åpningsinnleggene under verdenskonferansen.

12.1.2 Verdenskonferansens sluttdokument

Resultatet av den 3 år lange prosessen er verdenskonferansens sluttdokument. Sluttdokumentet inneholder handlingsorienterte nasjonale og internasjonale tiltak som Sametinget vil bidra til å få realisert. FNs generalsekretær oppnevnte en urfolkskoordinator i FN-systemet. Urfolkskoordinatoren skal foreslå en handlingsplan for bedre gjennomføring av FNs erklæring om urfolks rettigheter, og rapportere om fremdriften i dens gjennomføring.

Gjennom sluttdokumentet har medlemsstatene forpliktet seg til å utarbeide og gjennomføre nasjonale handlingsplaner, strategier og tiltak for

å sikre bedre gjennomføring av FN erklæringen om urfolks rettigheter. Dette skal gjøres i samarbeid med urfolk. Sluttdokumentet åpner i tillegg for at mandatet til FNs ekspertmekanisme for urfolksrettigheter endres, slik at den kan utvikles til et overvåkingsorgan, hvor stater kan rapportere om sin gjennomføring av FN erklæringen om urfolks rettigheter.

Verdenskonferansen vedtok et sluttdokument med konsensus.

12.1.3 Rapportering på ILO konvensjonen nr. 169 om urfolk og stammefolk i selvstendige stater

Sametinget har i 2014 hatt dialog med ILO om rapporter som omfattet Sametingets rapport til ILO for perioden fra 1. juni 2008 til og med 31. mai 2013.

Sametingets rapport er bygd opp slik at den, i likhet med regjeringens rapport, følger hovedstrukturen til ILO-169, der konsultasjoner vektlegges under alminnelige retningslinjer. I denne delen rapporteres det også om sametingsvalg, barnevern, samt kriminalitet og straff. Land- og ressursrettigheter følger i delen etterpå, sammen med deltakelse i forvaltningen av bruk og bevaring av naturressurser. Så følger henholdsvis helse, opplæring og utdanning, språk og til slutt kontakt og samarbeid over statsgrenser der arbeidet med Nordisk samekonvensjon redegjøres for.

12.2 Samisk samarbeid

12.2.1 Samisk parlamentarisk råd

Den fjerde sameparlamentarikerkonferanse ble avholdt i februar 2014 i Umeå i Sverige. Tema for konferansen var utnytting av naturressurser i samiske områder. I uttalelsen fra konferansen slås det fast at samenes selvbestemmelsesrett gir samene rett til selv å beslutte hvilken utvikling som ønskes for samiske samfunn og hvordan man ønsker å forvalte og bruke naturressursene i samiske områder på grunnlag av internasjonal folkerett og med grunnlag i samenes rettigheter. Erklæringene fra de tidligere parlamentarikerkonferansene er grunnlaget for uttalelsen.

Sameparlamentarikerkonferansen ga også en felles uttalelse om forhandlingene om en nordisk samekonvensjon. Uttalelsen slår fast at sametingene krever enighet om en løsning innen 2016 og at sametingene ikke godtar at forhandlingene forsinkes eller at fremdriften i arbeidet hindres.

Samisk parlamentarisk råd har vært representert på seminarer, konferanser og møter hvor urfolkspolitiske spørsmål har vært på dagsordenen. Slike møteplasser er viktige arenaer i realisering av samarbeid over landegrensene og i ivaretagelsen av samenes interesser internasjonalt. Dette gjelder både i FN og EU.

Det nordiske samarbeidet gjennom Nordisk råd er viktig. Samene er ikke tatt opp som fullverdige medlemmer i Nordisk råd, men har observatørstatus med talerett under generaldebatten i Nordisk Råds årlige sesjon. Samisk parlamentarisk råd har i 2014 på nytt søkt om fast medlemskap i Nordisk råd.

12.2.2 Barentssamarbeidet

Sametinget har uttrykt bekymring om at vi ser en utvikling i Russland som reverserer grunnleggende sivile og politiske rettigheter. Vi ser nå eksempler på at russiske myndigheter overtar styringen av regionale urfolksorganisasjoner. Det skjer i organisasjoner og foreninger som er tilknyttet RAIPON, som er paraplyorganisasjonen for de nordlige urfolkene i Russland.

Det har vært grunn til å rope varsko når vi ser at samiske representanter fra Kola Sámi Sobbar og fra samiske foreninger i Lovozero ble forsøkt hindret av russiske myndigheter til å delta på verdenskonferansen for urfolk. Sametinget har tatt til orde for at det er viktigere enn noen gang å fortsette folk-til-folk-samarbeid, kulturtiltak og næringslivssamarbeid i Barentsregionen. Sametinget vil legge enda mer til rette for å skaffe tilstrekkelig kapasitet og økonomiske ressurser til at samer fra russisk side kan delta politisk på en effektiv og konstruktiv måte i Samisk parlamentarisk råd.

12.2.3 Nordisk samekonvensjon

Det har i 2014 blitt oppnådd enighet mellom Sametinget og Kommunal- og moderniseringsdepartementet om endret mandat for Norges forhandlingsdelegasjon til forhandlingene om Nordisk samekonvensjon. Det ble avholdt ett forhandlingsmøte i 2014.

12.2.4 Arktisk Råd

12.2.4.1 Den arktiske parlamentarikerkomiteen
Samisk parlamentarisk råd har ikke deltakerstatus i Arktisk råd, men har så langt deltatt på Arktisk råds møter i de statlige delegasjonene.

Samisk parlamentarisk råd har i 2014 søkt om særskilt status i Arktisk råd. Sámiráđđi/Samerådet er permanent deltaker i Arktisk Råd.

12.2.4.2 Arktisk næringslivsforum (Arctic Economic Council, AEC)

I 2014 ble arktisk næringslivsforum (Arctic Economic Council, AEC) etablert av næringslivsrepresentanter fra alle de arktiske statene og fra urfolkorganisasjonene representert i Arktisk råd. Målet med det økonomiske rådet er å fremme økonomisk utvikling, samtidig som man legger til rette for sosial utvikling og beskytte miljøet i Arktis.

12.2.5 Nordområdepolitikk

Sametinget har vært aktiv på mange arenaer som omhandler nordområdepolitikk i 2014, blant annet på Arctic Frontiers, Kirkeneskonferansen, Agenda Nord-Norge og Nordisk forum for sikkerhetspolitikk. Sametinget har tatt til ordet for at ny næringsvirksomhet i tradisjonelle urfolksområder må være til gagn for og direkte styrke og utvikle urfolks kultur og lokalsamfunn. Sametinget har anbefalt at det gjennomføres prosesser mellom statlige myndigheter, industri og urfolk som har til formål om å oppnå forhåndsinformert samtykke til lover og tiltak fra berørte urfolks samfunn og deres representative organer.

13 Likestilling

Sametinget arbeider for et likestilt samisk samfunn med like rettigheter, plikter og muligheter for alle, uavhengig av kjønn.

Sametinget arbeider med likestilling på ulike områder. Både ved å være til stede på arenaer der likestillingsspørsmål tas opp, å ha fokus på likestillingspolitiske saker og ved å gi penger til andre som arbeider med likestilling.

13.1 Samiske likestillingsorganisasjoner

Likestillingsspørsmål må forankres i det sivile samiske samfunn. Sametinget gir derfor tilskudd til to likestillingsorganisasjoner, Sámi Nisson-Forum og Sáráhkka. Organisasjonene fremmer likestillingspolitiske saker i det samiske samfunnet og de utfordrer og gir verdifulle innspill til Sametinget på likestillingsspørsmål. Fra og med budsjettåret 2014 har tilskuddet til organisasjonen

blitt en direkte bevilgning. Dette gir større forutsigbarhet for organisasjonene og det vil bli kompensert for prisstigning ved nytt budsjettår.

13.2 Vold i nære relasjoner

Sametinget har null-toleranse for vold i nære relasjoner i samiske samfunn. I anledning kvinnedagen i 2014 hadde Sametinget en markering mot vold i nære relasjoner under plenum. Markeringen var et samarbeid med politiet i Finnmark og var en del av deres kampanje «Leker med ilden». Sametinget har gitt støtte til denne kampanjen. I sin åpningstale trakk sametingsrådet fram viktigheten av å tørre å snakke om vold i nære relasjoner. Nettopp tausheten om temaet er det største hinderet for å bekjempe volden.

Også mangel på kunnskap om vold i nære relasjoner i samiske samfunn bidrar til å hindre oss i å finne gode tiltak for å bekjempe volden. Sametinget og Justis- og beredskapsdepartementet har lenge prøvd å få til et prosjekt om vold i nære relasjoner i samiske samfunn. I 2014 fikk Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress (NKVTS) tildelt prosjektet, og det kom i gang i januar 2015. Med prosjektet ønsker vi å kartlegge hvilke faktorer i samiske samfunn som påvirker forekomst og utøvelse av vold i nære relasjoner. Prosjektet skal også se på hvordan avdekking, forebyggende tiltak og hjelpetiltak kan tilrettelegges best mulig for den samiske befolkningen.

13.3 Deltakelse på FNs kvinnekommisjon

Sametinget deltok på den årlige sesjonen av FNs Kvinnekommisjon i 2014. Kommisjonen har som mandat å følge opp handlingsplanen fra FNs kvinnekonferanse i Beijing (1995). Temaet var status for oppnåelse av FNs tusenårs mål for kvinner og jenter. Tusenårs målene er åtte konkrete mål for bekjempelse av fattigdom, som skal nås innen 2015.

Sametinget hadde to plasser i den norske delegasjonen og hadde anledning til å gi innspill til sluttdokumentet gjennom Norges forhandlere. Da tusenårs målene ble formulert, ble ikke hensynet til urfolk og andre marginaliserte grupper inkludert. For Sametinget var det derfor viktig at de spesielle behovene og de rettighetene urfolk-kvinner har, ble synliggjort i slutterklæringen for sesjonen og i det videre arbeidet med nye utviklingsmål. Vi opplevde imidlertid at Norge i liten grad ivaretok urfolkshensyn i forhandlingene.

13.3.1 Lesbiske, homofile, bifile og transpersoner i samiske samfunn

Sametinget har i 2014 startet arbeidet med å sette utfordringene til lesbiske, homofile, bifile og transpersoner i samiske samfunn på den politiske dagsorden. Sametinget ønsker en større bevissthet og åpenhet om de utfordringene lesbiske, homofile, bifile og transpersoner i samiske samfunn har. Vi har deltatt på ulike pride-arrangement, vi har sendt ut pressemeldinger og vi har flagget med regnbueflagget utenfor sametingsbygningen. Sametinget er glad for at det er etablert en ny organisasjon for lesbiske, homofile, bifile og transpersoner i samiske samfunn, og har signalisert til dem at vi ønsker å bidra til at organisasjonen har rammebetingelser for å kunne fungere.

14 Avkastning av Samefolkets fond

Samefolkets fond ble i 2000 opprettet som en kollektiv erstatning for de skadene og den uretten som fornukspolitikkene har påført det samiske folket. Fondet hadde en fast grunnkapital på 75 millioner kroner, hvor avkastningen av fondet ble fastsatt lik renten på langsiktige statsobligasjoner med 10 års løpetid. Den årlige avkastningen av fondet ble bevilget til Sametinget.

Fra og med 2014 ble Samefolkets fond avsluttet. Den årlige avkastningen ble erstattet med ordinære årlige bevilgninger. Bevilgningen i 2014 var på kr 5 000 000.

Formålet med bevilgningen er uendret og Sametingets plenum skal fortsatt være styre for bevilgningen. Bevilgningen skal gå til ulike tiltak for å styrke samisk språk og samisk kultur. Prioriteringer fastsettes av Sametinget i de årlige budsjettvedtakene.

For 2014 er det avsatt kr 5 000 000 av den årlige bevilgningen og kr 2 800 000 av den oppsparte avkastningen, totalt kr 7 800 000.

Det er totalt et overforbruk på kr 366 199 sammenlignet med budsjettet. Forklaringen til avvikene finner man under hvert fagkapittel.

Opparbeidet avkastning pr. 31.12.2014 er bevilget i Sametingets budsjett for 2015.

15 Politisk nivå

15.1 Sametingsrådet

Sametingsrådet hadde i 2014 syv møter. I tillegg har rådet telefonmøter hver uke. Rådet har i alt behandlet 614 saker.

15.2 Sametingets komité- og plenumssamlinger

Sametinget hadde i 2014 fire komité- og plenumsamlinger. På samlingene i mars, oktober og desember ble komitémøtene og plenumsmøtet holdt i samme uke, mens det på den andre samlingen ble holdt komitémøter i mai og plenumsmøte i juni. Det ble fremmet i alt 46 saker for behandling i plenum.

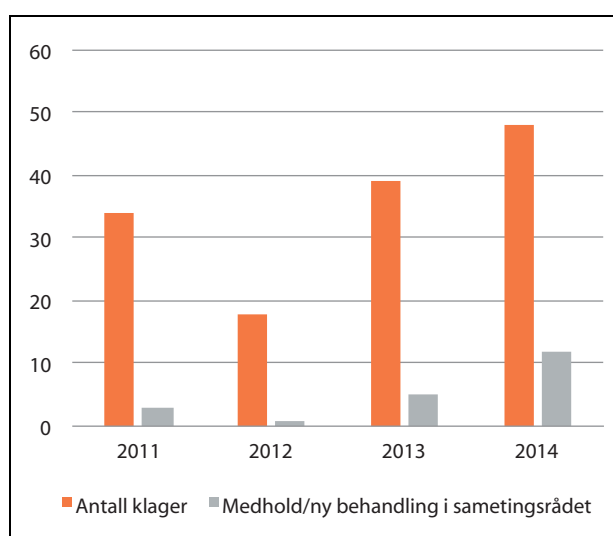
15.3 Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker

Sametingets klagenemnd for tilskuddssaker, som Sametinget opprettet i 2011, skal ivareta rettsikkerheten til de som søker tilskudd fra Sametinget. Klagenemnd skal behandle påklagede enkeltvedtak for å oppfylle forvaltningslovens regler om klagebehandling.

Klagenemnda har i årene 2011–2014 behandlet i alt 139 klager, og antallet klager pr år er fordelt som følger:

Tallene viser at antallet klager øker og at antallet som har fått medhold eller der saken er sendt til ny behandling i sametingsrådet øker enda mer.

Grunnen til at antallet klager i 2011 er så høyt er at man i slutten av 2010 ventet med å behandle

Figur 1.44 Antall klager pr år

klagesaker i påvente av opprettelsen av klagenemnda.

15.4 Viktige markeringer i Sametinget

I forbindelse med plenumsmøtet i juni arrangerte Sametinget sammen med Sámi allaskuvla et seminar for å markere Grunnlovens 200-årsdag. Tema for seminaret var samenes kulturelle og materielle rettigheter etter Grunnloven av 1814.

Sametinget markerte sitt 25-års jubileum for åpningen av det første Sametinget, 9. oktober 1989, med et jubileumsseminar på Sametinget 9. oktober 2014. Tema for seminaret var Sametingets 25-årige historie.

I forbindelse med markeringen ble også de to jubileumbøkene, «Sametinget 25 år» og «Kunsten på Sametinget» lansert.

15.5 Sametingets ungdomspolitiske utvalg, SUPU

Det ble oppnevnt nye medlemmer til Sametingets ungdomspolitiske utvalg (SUPU) for perioden 2014–2015. SUPU har i 2014 hatt fire møter. SUPU fulgte Sametingets plenumssamling i mars, har hatt møte med sametingsrådet, arrangert et treff med samisk ungdom i Oslo, deltatt på konferanser og seminarer, og har ved et par anledninger også hatt innlegg. De har også deltatt på Samisk parlamentarikerkonferanse i Umeå, Raasten rastah – sørsamisk kulturfestival,

Globaliseringskonferansen og Europarådets og Sametinget i Finlands seminar i Enare om samisk kultur og språk. SUPU deltok i Sametingets delegasjon til FNs Verdenskonferansen for urfolk i New York i september.

I det årlige møtet med Barneombudet tok SUPU opp samisk ungdoms psykiske helse,

teksting og dubbing av film og program på samisk.

SUPU har gitt innspill til Sametingets nærings- og kulturkomite om mineralvirksomhet i samiske områder, og innspill til sametingsrådet om Sametingets budsjett for 2015. De ga innspill om samisk ungdoms situasjon i Norge til Arctic Focal Point i UN Indigenous Youth Caucus, og innspill til nettsiden Ung.no i forbindelse med deres arbeid med å oppdatere og kvalitetssikre blant annet sine artikler om samer/samiske tema.

Sammen med ungdomsorganisasjonen Noerreh! publiserte SUPU en kronikk om samisk språk, litteraturoversetting og dubbing av film til samisk. De sendte også brev til flere norske og svenske filmutgivere med oppfordring til dubbing av filmer til samisk.

SUPU satt i juryen for Sametingets konkurranse om å lage en plakat for å bekjempe mobbing.

15.6 Sametingets eldreråd

Sametingsrådet har oppnevnt Sametingets eldreråd for perioden 2014–2017. Eldrerådet er et rådgivende organ for sametingsrådet og skal bistå rådet i utformingen av Sametingets eldrepolitikk.

Sametingets eldreråd ønsker samarbeid med eldrerådene for de 5 nordligste fylkene. De har i 2014 hatt møte med eldrerådet i Nord-Trøndelag, der det ble satt fokus på samarbeid mellom eldrerådene og samiske eldre i Nord-Trøndelag fylke og samisk representasjon i eldrerådene. Eldrerådet har også hatt møter med samisk befolkning i flere kommuner og med kommuneadministrasjonen. Eldrerådet ønsker å bli informert om ulike utfordringer samiske eldre har, og å bevisstgjøre kommunene på det at det finnes samisk befolkning i kommunene.

Vedlegg 2

Sametingets regnskap 2014

Vedlegg 1 til sak 07/15 Sametingets årsmelding 2014

Ledelseskommentarer

Formål

Sametinget er det samiske folkets folkevalgte parlament i Norge. Sametingets formål er å styrke samenes politiske stilling og fremme samenes interesser i Norge, bidra til en likeverdig og rettferdig behandling av det samiske folket og arbeide med å legge forholdene til rette for at samene kan sikre og utvikle sitt språk, sin kultur og sitt samfunnsliv.

Sametinget er et demokratisk instrument for samisk selvbestemmelse og for utvikling av nyttige og nødvendige tjenester og tilbud til den samiske befolkningen. Sametinget er samenes talerør nasjonalt og internasjonalt.

Sametinget er organisert som et forvaltningsorgan med særskilte fullmakter til bruttoføring utenfor statsbudsjettet (nettobudsjetterte virksomheter). I henhold til Finansdepartementets rundskriv R-106 innebærer det at Sametinget:

- I tillegg til inntekter fra bevilgning over 50-post kan disponere eksterne inntekter fullt ut til virksomhetens formål.
- Får overført resultat av årets drift til påfølgende budsjettår. Virksomheten disponerer eventuelt positivt årsresultat og har ansvaret for å dekke eventuelt negativt årsresultat.

Sametinget fordeler bevilgningene etter egne prioriteringer, men i tråd med Stortingets budsjettvedtak.

Bekreftelse

Årsregnskapet er avlagt i henhold til:

- Reglement og bestemmelser om økonomistyring i staten.
- Rundskriv 115 «Utarbeidelse og avleggelse av statlige virksomheters årsregnskap».
- Reglement for Sametingets økonomiforvaltning fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet.

- Tildelingsbrev for 2014 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet, hvor det fremkommer at Sametinget skal følge nye krav til årsregnskap (pkt VI), men er ikke bundet av de øvrige bestemmelser om årsrapporten (pkt I–V).

Jeg mener regnskapet gir et dekkende bilde av Sametingets disponible bevilgninger, regnskapsførte utgifter, inntekter, eiendeler og gjeld.

Vesentlige forhold ved årsregnskapet

Samefolkets fond ble avsluttet i 2014. Den årlige avkastningen ble erstattet med ordinære årlige bevilgninger og fondets grunnkapital på 75 millioner kroner er tilbakeført staten.

Sametingets ansatte og politiske rådgivere ble i 2014 flyttet til en ikke premiebetalende gruppe i Statens Pensjonskasse.

Andre driftskostnader er redusert med 14,1 % i forhold til 2013 og reduksjonen skyldes først og fremst at Sametinget arrangerte forberedende konferanse for WCIP i Alta i juni 2013 som medførte ekstra store kostnader i 2013.

I 2014 har de største investeringene vært i forbindelse med investeringer av teknisk utstyr, inventar og kontormøbler i nye kontorlokaler i Varangerbotn, Tromsø og Evenskjer. For øvrig er det foretatt investeringer i datamaskiner, servere, nettverksutstyr, postskanner og AV-utstyr.

De største investeringer som er planlagt i 2015 relaterer seg til nytt kontorbygget som er planlagt ferdigstilt 4. kvartal, herunder teknisk- og kontorutstyr, møblering av møterom, kontorer og fellesarealer. I tillegg er det også planlagt investeringer i fotodatabase programvare og utstyr. For øvrig gjennomføres de årlige investeringer i datamaskiner, servere og annet teknisk utstyr.

Revisjonsordning

Riksrevisjonen er Sametingets revisor og bekrefter årsregnskapet for Sametinget. Årsregnskapet

er ikke ferdig revidert pr. d.d., men revisjonsberetningen antas å foreligge i løpet 2. kvartal 2015.

Revisjonsberetningen er unntatt offentlighet frem til Stortinget har mottatt Dokument 1 fra Riksrevisjonen, men revisjonsberetningen vil bli offentliggjort på Sametingets nettsider så snart dokumentet kan offentliggjøres.

Karasjok, 5. februar 2015

Aili Keskitalo Rune Fjellheim

President Direktør

Prinsippnote årsregnskapet

Årsregnskap for Sametinget er utarbeidet og avlagt etter nærmere retningslinjer fastsatt i bestemmelser om økonomistyring i staten («bestemmelsene»). Årsregnskapet er avlagt i henhold til krav i bestemmelsene punkt 3.4, nærmere omtalt i i Finansdepartementets rundskriv R-115, punkt 6, og eventuelle tilleggskrav fastsatt av eget departement.

Årsregnskapet er utarbeidet med utgangspunkt i punkt 3.5 «Reglement for Sametingets økonomiforvaltning» fastsatt av Kommunal- og moderniseringsdepartementet – Regnskapsprinsipp og regnskapsføring:

- Ettårsprinsippet
- Fullstendighetsprinsippet
- Bruttoprinsippet

Årsregnskapet er utarbeidet etter periodiseringsprinsippet med unntak av aktivering av eiendeler i balansen i samråd med KMD, jfr. Bestemmelsene punkt 3.4.2 og punkt 3.5 i «Reglement for Sametingets økonomiforvaltning».

Beskrivelse på hvordan enkelte poster føres i regnskapet:

Utgifter og inntekter

Periodisering gjennomføres ved postering i resultat- og balanse for å oppnå at periodens resultat blir korrekt. Inntekter og utgifter bokføres i den perioden/året de tilhører, uavhengig av tidspunktet for betaling.

Bevilgning

Sametinget mottar en samlet tildelingsbrev fra Kommunal- og moderniseringsdepartement, hvorav man inntektsfører bevilgningene fra hver enkelt departement på en inntektskonto og hvor debetpostering er Kundefordringer. Ved innbetaling av bevilgningene fra hvert enkelt departement krediteres kundefordring og bankkontoen debiteres.

Tilskudd

Innvilgede tilskudd bokføres det året det blir innvilget som en utgift med en debetpostering på utgiftskonto og en kreditpostering på leverandørgjeld. Ved utbetaling av tilskuddet blir leverandørgjeldskontoen debitert og bankkontoen kreditert.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen omfatter en øvre del med bevilgningsrapporteringen og en nedre del som viser beholdninger virksomheten står oppført med i kapitalregnskapet.

Oppstillingen av bevilgningsrapporteringen er utarbeidet etter de samme prinsippene som for årsregnskapet. Prinsippene korresponderer med krav i bestemmelsene punkt 3.5 til hvordan virksomhetene skal rapportere til statsregnskapet. Sumlinjen «Netto rapportert til bevilgningsregnskapet» er lik i begge oppstillingene.

Nettobudsjetterte virksomheter har en forenklet rapportering til statsregnskapet. Virksomhetens betalingsformidling skal skje gjennom statens konsernkontoordning og oppgjørskonto i Norges Bank. Beholdninger på oppgjørskonti overføres til nytt år.

Resultatregnskap

Tabell 2.1

	Note	31.12.2014	31.12.2013
Driftsinntekter			
Inntekt fra bevilgninger	1	421 268 000	409 894 000
Inntekt fra gebyrer	1	1 023	0
Inntekt fra tilskudd og overføringer	1	6 313 351	7 286 500
Salgs- og leieinntekter	1	3 077 856	4 535 278
Andre driftsinntekter	1	3 498 000	5 299 854
Sum driftsinntekter		434 158 230	427 015 632
Driftskostnader			
Lønn og sosiale kostnader	2	99 278 430	97 818 090
Kjøp av maskiner, inventar, datamaskiner o.l.	3	2 986 685	2 233 859
Andre driftskostnader	3	57 975 388	67 462 354
Sum driftskostnader		160 240 503	167 514 304
Driftsresultat		273 917 727	259 501 329
Finansinntekter og finanskostnader			
Finansinntekter	4	7 422	-19 431
Finanskostnader	4	19 180	0
Sum finansinntekter og finanskostnader		-11 759	-19 431
Resultat av periodens aktiviteter		273 905 968	259 481 898
Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten			
Utbetalinger av tilskudd til andre	5	268 906 574	270 859 443
Sum tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten		268 906 574	270 859 443
Resultat av periodens aktiviteter etter tilskuddforvaltning		4 999 394	-11 377 545
Avregninger			
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet	14	4 999 394	-11 377 545
Sum avregninger		4 999 394	-11 377 545
Periodens resultat		4 999 394	-11 377 545
Disponeringer		-4 999 394	11 377 545

Balanse

Tabell 2.2

	Note	31.12.2014	31.12.2013
Eiendeler			
A. Anleggsmidler			
III Finansielle anleggsmidler			
Investeringer i aksjer og andeler	6	0	4
Sum finansielle anleggsmidler		0	4
Sum anleggsmidler		0	4
B. Omløpsmidler			
II Fordringer			
Kundefordringer	7	2 932 172	8 679 659
Andre fordringer	8	1 107 428	3 605 012
Sum fordringer		4 039 599	12 284 671
III Kasse og bank			
Bankinnskudd	9	153 082 948	138 220 109
Samfolketsfond Kapital	9	0	75 000 000
Sum kasse og bank		153 082 948	213 220 109
Sum omløpsmidler		157 122 548	225 504 780
Sum eiendeler		157 122 548	225 504 784
Virksomhetskapi tal og gjeld			
C. Virksomhetskapi tal			
II Opptjent virksomhetskapi tal			
Oppspart avkastning Samefolkets fond	10	991 099	3 791 099
Sum opptjent virksomhetskapi tal		991 099	3 791 099
Sum virksomhetskapi tal		991 099	3 791 099
D. Gjeld			
I Avsetning for langsiktige forpliktelse r			
Ikke inntektsfø rt bevilgning, tilskudd og overføringer (nettobudsjetterte virksomheter)			
Avsetning vedlikehold	12	4 765 846	4 765 846
Sum avsetning for langsiktige forpliktelse r		8 317 071	4 765 846
II Annen langsiktig gjeld			
Samefolkets fond kapital		0	75 000 000
Sum annen langsiktig gjeld		0	75 000 000
III Kortsiktig gjeld			
Leverandø rgjeld		1 214 735	191 936
Gjeld vedrø rende tilskuddsforvaltning	13	130 800 976	127 734 637
Avsetning medlemsandel SPK(2%)		1 540 857	643 296
Skyldig skattetrekk		3 944 745	4 265 534
Skyldige offentlige avgifter		607 395	464 633
Avsatte feriepenge r		8 644 073	8 260 170
Annen kortsiktig gjeld		3 031 977	7 357 406
Sum kortsiktig gjeld		149 784 757	148 917 613
IV Avregning med statskassen			
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet	14	-1 970 379	-6 969 773
Sum avregning med statskassen		-1 970 379	-6 969 773
Sum gjeld		156 131 449	221 713 685
Sum virksomhetskapi tal og gjeld		157 122 548	225 504 784

Noter til årsregnskapet*Note 1 Driftsinntekter*

Tabell 2.3

	31.12.2014	31.12.2013
Inntekt fra bevilgninger		
Årets bevilgning fra overordnet departement	271 540 000	260 560 000
Årets bevilgning fra andre departement	149 728 000	149 334 000
Sum inntekt fra bevilgninger	421 268 000	409 894 000
Inntekt fra gebyrer		
Gebyrer driftsinntekt	1 023	0
Sum inntekt fra gebyrer	1 023	0
Inntekt fra tilskudd og overføringer		
Inntekt fra tilskudd og overføringer fra andre statlige forvaltningsorganer / etater		
Tilskudd fra Troms Fylkeskommune og Nordland fylkeskommune	522 855	1 500 000
Tilskudd opplæringskontoret – lærlingtilskudd	10 496	0
Tilskudd fra Riksantikvaren	5 780 000	5 786 500
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer fra andre statlige forvaltningsorganer / etater	6 313 351	7 286 500
Sum inntekt fra tilskudd og overføringer	6 313 351	7 286 500
Salgs- og leieinntekter		
Befaringsinntekter, avgiftsfri	2 675 818	3 200 835
Andre oppdragsinntekter, avgiftsfri	100 948	216 252
Inntekter annen virksomhet eksternt, avg.fri	-906	0
Tilfeldige inntekter	301 997	1 118 191
Sum salgs- og leieinntekter	3 077 856	4 535 278
Andre driftsinntekter		
Gaver	2 000	0
Andre tilskudd og overføringer	696 000	-1 391 356
Forbruk av Samefolkets fond	2 800 000	6 691 210
Sum andre driftsinntekter	3 498 000	5 299 854
Sum driftsinntekter	434 158 230	427 015 632

Note 2 Lønn og sosiale kostnader

Tabell 2.4

	31.12.2014	31.12.2013
Lønn	90 694 275	91 334 422
Feriepenger	8 950 045	8 475 882
Arbeidsgiveravgift	1 014 579	935 943
Pensjonskostnader	166 427	-698 880
Sykepenger og andre refusjoner	-2 709 435	-4 660 793
Andre ytelser	1 162 537	2 431 516
Sum lønn og sosiale kostnader	99 278 430	97 818 090
Antall årsverk:	141	138

Sametinget trekker medlemsinnskudd med 2 % fra alle ansatte og politiske rådgivere. Pr. 31.12.2014 har Sametinget bokført kr 1 540 857 som trukket medlemsinnskudd. Dette iht. inn-gåtte arbeidsavtaler og Statens personalhåndbok.

Sametingets ansatte og politiske rådgivere ble fra og med 2014 flyttet til en ikke premiebetalende gruppe av virksomheter i Statens Pensjonskasse (SPK). Dette innebærer at verken medlemsinn-skuddet på 2 % eller AFP-premien faktureres av SPK. SPK vil få kompensert dette bortfallet av inn-betalt medlemsinnskudd over statsbudsjettet ved at tilskuddet til utbetaling av pensjoner øker.

Sametinget tilhører en gruppe som verken betaler medlemsinnskudd eller arbeidsgiverandel til SPK (ansatte og politiske rådgivere). Pensjons-ordning for sametingsrepresentanter er regulert i en egen forskrift.

Sametinget har gått i dialog med Kommunal- og moderniseringsdepartementet for å avklare hvordan vi skal behandle foretatt trekk i medlem-sinnskuddet som er gjennomført/avsatt i 2014 og trekk i medlems-innskuddet som vil bli gjort i 2015. Trukne/avsatte midler er bokført som kort-siktig gjeld inntil avklaring foreligger.

Note 3 Andre driftskostnader

Tabell 2.5 Kjøp av maskiner, inventar, datamaskiner o.l.

	31.12.2014	31.12.2013
Programvarelisenser	63 438	61 563
Maskiner, listeføres	230 471	341 919
Inventar, listeføres	1 467 071	25 337
Datamaskiner, servere etc. listeføres	1 073 267	884 994
Andre driftsmidler	0	566 297
Telefon, mobiltelefon m.m.listeføres	152 439	353 749
Sum kjøp av maskiner, inventar, datamaskiner o.l.	2 986 685	2 233 859

Tabell 2.6 Andre driftskostnader

	31.12.2014	31.12.2013
Husleie	7 813 910	6 885 916
Vedlikehold egne bygg og anlegg	713 059	1 430 858
Vedlikehold og ombygging av leide lokaler	38 117	41 678
Andre kostnader til drift av eiendom og lokaler	2 134 625	2 073 399
Reparasjon og vedlikehold av maskiner, utstyr mv.	1 047 720	1 351 093
Mindre utstyrsanskaffelser	842 590	746 082
Leie av maskiner, inventar og lignende	2 548 892	2 670 190
Konsulenter og andre kjøp av tjenester fra eksterne	12 745 612	12 088 842
Reiser og diett	20 079 836	23 703 012
Øvrige driftskostnader	10 011 027	16 471 284
Sum andre driftskostnader	57 975 388	67 462 354

Note 4 Finansinntekter og -kostnader

Tabell 2.7

	31.12.2014	31.12.2013
Finansinntekter		
Renteinntekter	-6 256	19 431
Agiogevinst	-1 166	0
Sum finansinntekter	-7 422	19 431
Finanskostnader		
Rentekostnad	19 177	0
Agiotap	4	0
Sum finanskostnader	19 180	0

Note 5 Tilskuddsforvaltning og andre overføringer fra staten

Tabell 2.8

	31.12.2014	31.12.2013
Tilskudd til kommuner	63 201 182	68 556 300
Tilskudd til fylkeskommuner	11 102 800	11 289 000
Tilskudd til ikke-finansielle foretak	149 047 361	162 372 523
Tilskudd til husholdninger	1 500 300	3 556 600
Tilskudd til ideelle organisasjoner	35 230 475	17 673 488
Tilskudd til statsforvaltningen	8 824 456	8 549 900
Tilfeldige og andre inntekter – tilbakebetaling tilskudd	0	-1 138 368
Sum utbetalinger av tilskudd til andre	268 906 574	270 859 443

Note 6 Investering i aksjer og andeler

Tabell 2.9

	Forretnings- kontor	Ervervsdato	Antall aksjer	Eierandel	Stemme- andel	Årets res. i selskapet	Balanseført EK i selskapet	Balanseført verdi virks. regnskap
Beaivvaš Sámi Našunalteahter AS	Kautokeino	01.02.2010	40	40,0 %	40,0 %	175 011	3 886 841	0
Senter for Nordlige Folk AS	Kåfjord	20.04.2009	6 540	30,0 %	30,0 %	13 546	16 016 476	0
Åarjelhsaemien Teatere AS	Mo i Rana	09.09.2012	55	55,0 %	55,0 %	-87 859	1 342 150	0
Samisk Hus Oslo AS*	Oslo	10.12.2013	392	65,8 %	65,8 %	0	71 520	0
Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS	Kautokeino	07.04.2014	90	43,8 %	47,4 %	3 605	113 452	0
Balanseført verdi 31.12.2014								0

* Samisk Hus Oslo AS ble etablert 10.12.2013 og er i drift fra 1.1.2014. Det foreligger ingen regnskap for år 2014 for institusjonen.

Note 7 Kundefordringer

Tabell 2.10

	31.12.2014	31.12.2013
Kundefordringer til pålydende	977 131	1 379 785
Kundefordringer, departementer	2 000 000	7 331 000
Avsatt til forventet tap (-)	-44 960	-31 126
Sum kundefordringer	2 932 172	8 679 659

Note 8 Andre fordringer

Tabell 2.11

	31.12.2014	31.12.2013
Forskuddsbetalt lønn	34 449	7 000
Reiseforskudd	11 097	7 410
Lån til ansatte	12 500	27 500
Andre fordringer	1 049 382	2 704 472
Refusjoner fra NAV	0	858 630
Sum andre fordringer	1 107 428	3 605 012

Note 9 Bankinnskudd, kontanter og lignende

Tabell 2.12

	31.12.2014	31.12.2013
Innskudd statens konsernkonto	153 082 948	138 220 109
Øvrige bankkontoer	0	75 000 000
Sum bankinnskudd og kontanter	153 082 948	213 220 109

Note 10 Oppspart avkastning Samefolkets fond

Tabell 2.13

	31.12.2014	31.12.2013
Innskutt virksomhetskapi tal 01.01.	3 791 099	10 482 309
Endring i oppspart avkastning Samefolketsfond – Forbruk	-2 800 000	-6 691 210
Oppspart avkastning Samefolkets fond 31.12.	991 099	3 791 099

Note 11 Ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer

Tabell 2.14

	31.12.2014	31.12.2013
Riksantikvaren – Tilskudd til prosjekt BARK	349 481	0
Riksantikvaren – Tilskudd til registrering samiske bygninger	1 531 744	0
Riksantikvaren – Tilskudd til prosjekt BARK	820 000	0
Riksantikvaren – Tilskudd til registrering samiske bygninger	850 000	0
Sum ikke inntektsført bevilgning, tilskudd og overføringer	3 551 225	0

Note 12 Avsetning vedlikehold bygg

Tabell 2.15

	31.12.2014	31.12.2013
Avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	4 765 846	4 765 846
Sum avsetning vedlikehold Sametingsbygningen	4 765 846	4 765 846

Sametinget eier sametingsbygningen i Karasjok. Sametinget er ansvarlig for kostnader knyttet til løpende vedlikehold og mer langsiktige vedlikeholdsoppgaver. Planmessig vedlikehold vil over tid føre til at vedlikeholdskostnadene blir lavere.

Da Sametinget som statlig institusjon er selvassurandør må det i tillegg til planmessig vedlikehold avsettes midler til reparasjoner av skader som for eksempel lekkasje, oversvømmelse eller hærverk. Derfor er det nødvendig at Sametinget gjennom flere år avsetter midler som kan benyttes

når større vedlikehold eller reparasjoner må tas. Det må foretas avsetninger over flere år for å bygge opp nok midler for vedlikehold som har et akseptabelt nivå. Det er fra 2008 avsatt midler til ekstraordinære vedlikeholds- og reparasjonskostnader.

Arbeidet med å utarbeide en vedlikeholdsplan er påbegynt og det er Statsbygg Nord som bistår Sametinget med dette. Før det kan gjøres systematisk vedlikeholdsplanlegging skal det utarbeides en oversikt over de større vedlikeholdstilt-

kene som er gjennomført de siste år. I tillegg skal det vurderes å få gjennomført en tilstandsvurdering av Sametingsbygningen som identifiserer

nødvendige vedlikeholdstiltak med tilstands- og konsekvensgrad.

Note 13 Gjeld vedrørende tilskuddsforvaltning

Tabell 2.16

	31.12.2014	31.12.2013
Leverandørgjeld næring	27 748 482	32 444 350
Leverandørgjeld kultur	20 814 165	19 205 750
Leverandørgjeld opplæring	47 122 834	39 706 741
Leverandørgjeld språk	8 959 450	9 909 850
Leverandørgjeld Samefolkets fond	6 532 900	6 237 250
Leverandørgjeld direkte tilskudd	2 020 500	2 375 600
Leverandørgjeld andre virkemidler	17 602 645	17 855 096
Sum gjeld tilskuddsforvaltning	130 800 976	127 734 637

Note 14 Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet

Tabell 2.17

Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet 01.01	-6 969 773
Endring i avregning bevilgningsfinansiert virksomhet (periodens resultat)	4 999 394
Avregning bevilgningsfinansiert virksomhet pr 31.12	-1 970 379

Bevilgningsrapportering

Bevilgningsrapporteringen viser regnskapstall som Sametinget har rapportert til statsregnskapet. Det stilles opp etter de kapitler og poster i bevilgningsregnskapet som Sametinget har fullmakt til å disponere. Oppstillingen viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser Sametinget står oppført med i statens kapitalregnskap. Kolonnen samlet tildeling viser hva Sametinget har fått stilt til disposisjon i tildelingsbrev for hver kombinasjon av kapittel/post.

Oppstilling av bevilgningsrapportering omfatter en øvre del som viser hva som rapportert i likvidrapporten til statsregnskapet. Likvidrapporten viser virksomhetens saldo og likvidbevegelser på oppgjørskonto i Norges Bank.

Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet i oppstillingens nedre del, viser alle finansielle eiendeler og forpliktelser som virksomheten er oppført med i statens kapitalregnskap.

Oppstilling av bevilgningsrapportering

Tabell 2.18 Samlet tildeling i henhold til tildelingsbrev

Utgiftskap.	Kapittelnavn	Post	Posttekst	Samlet tildeling
560	Sametinget	50	Sametinget	265 540 000
560	Samefolkets fond	54	Samefolkets fond	5 000 000
223	Sametinget	50	Tilskudd til Sametinget	39 043 000
231	Barnehager	50	Tilskudd til samiske barnehage-tilbud	15 160 000
320	Almenne kulturformål	53	Sametinget	77 202 000
762	Primærhelsetjenester	50	Samisk Helse	5 247 000
854	Tiltak i barne- og ungdomsvernet	50	Forskning og utvikling	1 000 000
1150	Til gjennomføring av jordbruksavtalen m.m.	50	Fondsavsetninger	4 000 000
1151	Til gjennomføring av reindriftsavtalen	51	Tilskudd til Utviklings- og investeringsfondet	2 000 000
1429	Riksantikvaren	50	Tilskudd til samisk kulturminnearbeid	3 307 000
-	Kulturdepartementet	-	Spillemidler til samisk idrett 2014	750 000
163	Nødhjelp, hum. bistand og menneskerett. mv.	72	Menneskerettigheter	650 000
118	Nordområdetiltak mv.	70	Nordområdetiltak og prosj.samarb. m/Russland	350 000
500	Kommunal- og moderniseringsdepartementet	22	Forskning	1 000 000
1800	Olje- og energidepartementet	50	Overføring Sametinget	1 019 000
	Sum utgiftsført			421 268 000

Tabell 2.19

Beholdninger rapportert i likvidrapport	Note	Regnskap 2014
Inngående saldo på oppgjørskonto i Norges Bank	9	138 220 109
Endringer i perioden	9	14 862 839
Sum utgående saldo oppgjørskonto i Norges Bank		153 082 948

Tabell 2.20

Beholdninger rapportert i likvidrapport	Note	Regnskap 2014
Inngående saldo i Norges Bank – Samefolkets fond	9	75 000 000
Endringer i perioden	9	-75 000 000
Sum utgående saldo i Norges Bank – Samefolkets fond		0

Tabell 2.21 Beholdninger rapportert til kapitalregnskapet (31.12)

Konto	Tekst	Note	2014	2013	Endring
1961	Beholdninger på konto(er) i Norges Bank	9	153 082 948	138 220 109	14 862 839
1910	Beh. på konto(er) i Norges Bank, Samefolketsfond	9	0	75 000 000	-75 000 000
1351	Beaivvaš Sámi Našunalateahter AS	6	40 000	40 000	0
1352	Senter for Nordlige Folk AS Davvi álbmogiid guovddáš OS	6	1 308 000	1 308 000	0
1353	Åarjelhsaemien Teatere AS	6	55 000	55 000	0
1354	Samisk Hus Oslo AS	6	39 200	39 200	0
1355	Internasjonalt Samisk Filminstitutt AS	6	90 000	0	90 000

Vedlegg 3**Årsregnskap mot budsjett 2014**

Vedlegg 2 til sak 07/15 Sametingets årsmelding 2014

Regnskapet for 2014 presenteres i forhold til revidert budsjett for 2014.

Det vises til Sametingets reviderte budsjett for 2014, sak 17/14, vedtatt 5. juni 2014, hvor refordelingen av budsjettet for 2014 er foretatt.

1 Resultatregnskap – revidert budsjett 2014

Sametinget er en nettobudsjettert virksomhet og disponerer eventuelt positivt årsresultat og har ansvaret for å dekke eventuelt negativt årsresultat. Eventuelt underskudd dekkes inn ved neste års budsjett.

Tabell 3.1

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Driftsinntekter				
Bevilgninger fra departementene	417 499 000	417 499 000	0	0,0 %
Avkastning Samefolkets fond	2 800 000	2 800 000	0	0,0 %
Sum driftsinntekter	420 299 000	420 299 000	0	0,0 %
Virkemidler				
Virkemidler	279 604 865	280 390 227	785 362	0,3 %
Sum virkemidler	279 604 865	280 390 227	785 362	0,3 %
Driftskostnader				
Drift politisk nivå	33 099 807	30 567 000	-2 532 807	-8,3 %
Drift administrativt nivå	102 594 934	102 372 000	-222 935	-0,2 %
Sum driftskostnader	135 694 741	132 939 000	-2 755 741	-2,1 %
Resultat	4 999 394	6 969 773	-1 970 379	
Anvendelse av årsresultatet				
Til annen egenkapital	-4 999 394			
Sum anvendelse	0			

Årsregnskapet viser et overskudd på kr 4 999 394 pr 31.12.2014. Det var ved revidert budsjett 2014 budsjettert med et overskudd på kr 6 969 773. Sammenlignet med revidert budsjettet 2014 er det en underdekning på kr 1 970 379, dette beløpet må dekkes inn ved revidert budsjett 2015.

Sametinget foretar årlige budsjett revideringer i plenum i juni måned, på bakgrunn av vedtaket av årsmelding i mars.

2 Bevilgninger fra departementene

Fordeling av bevilgningene fra departementene er som følger:

Tabell 3.2

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Kommunal- og moderniseringsdepartementet – KMD	265 540 000	265 540 000	0	0,0 %
Kunnskapsdepartementet – KD	39 043 000	39 043 000	0	0,0 %
Kunnskapsdepartementet – KD	15 160 000	15 160 000	0	0,0 %
Miljøverndepartementet – MD	3 307 000	3 307 000	0	0,0 %
Kulturdepartementet – KUD	77 202 000	77 202 000	0	0,0 %
Helse- og omsorgsdepartementet – HOD	5 247 000	5 247 000	0	0,0 %
Barne-, likestillings- og inkluderingsdept. – BLD	1 000 000	1 000 000	0	0,0 %
Landbruks- og matdepartementet – LMD	6 000 000	6 000 000	0	0,0 %
Sum	412 499 000	412 499 000	0	0,0 %
Samefolkets fond	5 000 000	5 000 000	0	0,0 %
Sum	417 499 000	417 499 000	0	0,0 %

Sametinget hadde ved sak 54/13, Sametingets budsjett 2014, en bevilgning på totalt kr 417 499 000.

I tillegg til ovennevnte bevilgninger, har Sametinget mottatt tilleggsbevilgninger og tilskudd som er inntektsført under andre hovedposter i regnskapet.

- Kr 1 000 000 fra Kommunal- og moderniseringsdepartementet (KMD) til å arbeide med valgforskning.
- Kr 750 000 fra Kulturdepartementet (KUD) til samisk idrett for 2014.
- Kr 1 019 000 fra Olje- og energidepartementet (OED) til en prosjektstilling som skal arbeide med energisaker for 2014.
- Kr 1 000 000 fra Utenriksdepartementet (UD) til internasjonalt arbeid.

- Kr 2 000 000 fra Riksantikvaren til tildeling av tilskuddsmidler til vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljø.
- Kr 4 000 000 fra Riksantikvaren til prosjektet identifisering og registrering av samiske hus i Norge for 2014.
- Kr 250 000 fra Riksantikvaren til verdiskapingsprosjekt Krigsminner i Nord-Salten for 2014.
- Kr 820 000 fra Riksantikvaren til bevaringsprogram for utvalgte arkeologiske kulturminner og kulturmiljø (BARK).
- Kr 350 000 fra Innovasjon Norge til Dáhttu prosjektet.
- Kr 158 908 fra Troms fylkeskommune og kr 363 947 fra Nordland fylkeskommune til Giel-lagáldu.
- Kr 30 000 fra Riksantikvaren til Kvalitetsheving av data i Askeladden.

3 Virkemiddelregnskapet 2014

Tabell 3.3

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Språk	75 823 916	77 965 000	2 141 084	2,7 %
Kultur	104 115 013	102 277 000	-1 838 013	-1,8 %
Bibliotek	8 711 000	8 711 000	0	0,0 %
Kunnskap	37 603 803	39 293 000	1 689 197	4,3 %
Helse- og sosial	3 512 483	3 531 000	18 517	0,5 %
Arealer og miljø	2 000 000	2 000 000	0	0,0 %
Kulturminnevern	2 461 813	2 900 000	438 187	15,1 %
Næring	34 194 270	35 865 227	1 670 958	4,7 %
Regionalutvikling	4 268 900	2 500 000	-1 768 900	-70,8 %
Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid	3 068 345	1 796 000	-1 272 345	-70,8 %
Andre tiltak som ikke er virkemidler	3 845 322	3 552 000	-293 322	-8,3 %
Sum	279 604 865	280 390 227	785 362	0,3 %

Totalt viser virkemiddelregnskapet for 2014 et overskudd på kr 785 362.

Sametingets virkemidler består av direkte bevilgninger og søkerbaserte tilskuddsordninger.

Sametingsrådet fordeler de søkerbaserte virkemidlene innenfor Sametingets budsjett med unntak av de virkemidlene som er lagt til plenumsledelsens disposisjon.

I 2014 er omdisponeringsfullmakten brukt til å dekke underskuddet på enkelte tilskuddspostene ved at andre tilskuddsposter har et overskudd (jfr. kapittel 18). Denne omdisponeringen er informert til plenum i november 2014 under rådets beretning.

4 Språk

Tabell 3.4

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Språkbrukere	7 613 312	8 000 000	386 688	4,8 %
Bruken av samisk språk	68 210 604	69 965 000	1 754 396	2,5 %
Sum	75 823 916	77 965 000	2 141 084	2,7 %

4.1 Språkbrukere

Tabell 3.5

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Stipend elever med samisk i fagkretsen i videregående skole	2 646 954	3 000 000	353 046	11,8 %
Talesyntese	2 205 737	1 000 000	-1 205 737	-120,6 %
Sámi giellagáldu	2 203 703	2 500 000	296 296	11,9 %
Digitalisering av ordbøker og ordlister	404 259	1 000 000	595 741	59,6 %
Čállinrávagirji – ny utgave	152 658	500 000	347 342	69,5 %
Sum	7 613 312	8 000 000	386 688	4,8 %

Stipend til elever med samisk i fagkretsen i videregående skole viser et overskudd på kr 353 046. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

Talesyntese viser et underskudd på kr -1 205 737. Underskuddet skyldes økt bruk av menneskelige ressurser. Utvikling av samisk-språklig talesyntese er nybrottsarbeid, hvilket medførte at tidsbruk var vanskelig å budsjettere. Det er inngått bindende avtaler med eksterne aktører.

Sámi giellagáldu viser et overskudd på kr 296 296 som skyldes lavere aktivitet enn forventet i overgangen fra Interreg-prosjektet ble avsluttet 30. juni 2014 til nødvendige samarbeidsrelasjoner med Sametingene i Sverige og Finland var på plass i september/oktober 2014.

Overskuddene i Digitalisering av ordbøker og ordlister, samt Čállinrávagirji går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

4.2 Bruken av samisk språk

Tabell 3.6

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Bevisstgjøring om samisk språk	1 402 666	1 400 000	-2 666	-0,2 %
Forvaltningsområdet for samisk språk	59 288 878	60 955 000	1 666 122	2,7 %
Språkprosjekter	7 519 060	7 610 000	90 940	1,2 %
Sum	68 210 604	69 965 000	1 754 396	2,5 %

Tospråklighetstilskudd til kommuner og fylkeskommuner og språksenter viser et overskudd på kr 1 666 122. Overskuddet skyldes tilbaketreking fra kommunene; Porsanger, Kåfjord, Snåsa, Røyrvik, Tysfjord og Finnmark fylkeskommune.

Språkprosjekter viser et overskudd på kr 90 940. Overskuddet skyldes tilbaketreking og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd.

Tabell 3.7 Gyldige tilsagn pr. 31/12-14 og tilbaketrekt/-betalt i 2014

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2011	525 000	5,9 %	267 243	55 000
2012	1 282 500	14,3 %	85 297	0
2013	4 043 000	45,1 %	6 900	0
2014	3 108 950	34,7 %	0	0
Sum	8 959 450	100,0 %	359 440	55 000

Det er gjort tilbaketrekinger og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 414 440. Det avsettes kr 8 959 450 til dekning av gyldige til-

sagn pr. 31. desember 2014 som er bevilgede tilsagn til tilskuddsmottakere.

5 Kultur

Tabell 3.8

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Gode rammevilkår for samiske kunstnere	22 344 512	21 408 000	-936 512	-4,4 %
Samiske kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelser av samisk kultur	75 276 501	74 677 000	-599 501	-0,8 %
Samisk idrett	2 729 000	2 427 000	-302 000	-12,4 %
Samisk medietilbud	3 765 000	3 765 000	0	0,0 %
Sum	104 115 013	102 277 000	-1 838 013	-1,8 %

5.1 Gode rammevilkår for samiske kunstnere

Tabell 3.9

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Samisk kunstneravtale	6 870 000	6 870 000	0	0,0 %
Samiske kultur- og ungdomsorganisasjoner	291 400	400 000	108 600	27,2 %
Musikk og litteratur	9 302 325	9 038 000	-264 325	-2,9 %
Forfatterskap	497 057	500 000	2 943	0,6 %
Kulturtiltak	5 383 730	4 600 000	-783 730	-17,0 %
Sum	22 344 512	21 408 000	-936 512	-4,4 %

Samiske kultur- og ungdomsorganisasjoner viser et overskudd på kr 108 600. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

Tilskudd til musikk og litteratur viser et underskudd på kr -264 325. Underskuddet skyldes mer-

forbruk og kommenteres også samlet i kapittel 5.2 siste avsnitt.

Tilskudd til kulturtiltak viser et underskudd på kr -783 730. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 18 Omdisponeringer. Posten kommenteres også samlet i kapittel 5.2 Siste avsnitt.

5.2 Kulturinstitusjoner som arena for formidling og opplevelser av samisk kultur

Tabell 3.10

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Samiske festivaler	4 585 000	4 585 000	0	0,0 %
Samisk teater	21 428 000	21 428 000	0	0,0 %
Samiske museer	27 752 000	27 752 000	0	0,0 %
Samiske kulturhus og kulturformidlingsinstitusjoner	14 914 000	14 914 000	0	0,0 %
Arenaer for kunst- og kulturformidling	3 360 000	2 848 000	-512 000	-18,0 %
Samiske forlag	2 750 001	2 750 000	-1	0,0 %
Program for institusjonsutvikling	487 500	400 000	-87 500	-21,9 %
Sum	75 276 501	74 677 000	-599 501	-0,8 %

Arenaer for kunst- og kulturformidling for viser et underskudd på kr -512 000. Underskuddet skyldes

merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

Program for institusjonsutvikling viser et underskudd på kr -87 500, underskuddet skyldes merforbruk.

Søkerbaserte tilskuddordninger under kultur viser et underskudd på kr -1 647 556. Underskud-

det skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til postene jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

Tabell 3.11 Gyldige tilsagn pr. 31/12-14 og tilbaketrekt/-betalt i 2014

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2007	60 000	0,3 %	0	0
2009	55 000	0,3 %	0	0
2010	75 000	0,4 %	0	0
2011	531 500	2,6 %	588 175	22 775
2012	3 051 000	14,7 %	867 055	146 300
2013	4 563 000	21,9 %	173 400	83 000
2014	12 478 665	60,0 %	3 300	0
Sum	20 814 165	100,0 %	1 631 930	252 075

Det er gjort tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 1 884 005.

Det avsettes kr 20 814 165 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2014.

5.3 Samisk idrett

Tabell 3.12

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Samisk idrett	2 729 000	2 427 000	-302 000	-12,4 %
Sum	2 729 000	2 427 000	-302 000	-12,4 %

Samisk idrett viser et underskudd på kr -302 000. Underskuddet skyldes tapsføring av tilskuddet til samisk fotballforbund.

5.4 Samisk medier

Tabell 3.13

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Samisk medier	3 765 000	3 765 000	0	0,0 %
Sum	3 765 000	3 765 000	0	0,0 %

6 Bibliotek

Tabell 3.14

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Formidlingsvirksomheter/bokbusser	8 711 000	8 711 000	0	0,0 %
Sum	8 711 000	8 711 000	0	0,0 %

6.1 Formidlingsvirksomhet

Tabell 3.15

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Samisk bokbusser	8 711 000	8 711 000	0	0,0 %
Sum	8 711 000	8 711 000	0	0,0 %

7 Kunnskap

Tabell 3.16

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Barnehage	10 340 750	11 045 000	704 250	6,4 %
Grunnopplæring	23 518 053	24 248 000	729 947	3,0 %
Høyere utdanning og forskning	3 745 000	4 000 000	255 000	6,4 %
Sum	37 603 803	39 293 000	1 689 197	4,3 %

7.1 Barnehage

Tabell 3.17

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Samisk barnehagetilbud	10 340 750	11 045 000	704 250	6,4 %
Sum	10 340 750	11 045 000	704 250	6,4 %

Samiske barnehager viser et overskudd på kr 704 250. Overskuddet skyldes tilbaketrekning og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd. Overskuddet går til inndekning av underskudd på

andre poster jfr. kapittel 18 Omdisponeringer. Posten kommenteres også samlet i kapittel 7.2 Siste avsnitt.

7.2 Grunnopplæring

Tabell 3.18

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Den samiske skolens innhold og verdigrunnlag	23 518 053	24 248 000	729 947	3,0 %
Sum	23 518 053	24 248 000	729 947	3,0 %

Tabell 3.19 Den samiske skolens innhold og verdigrunnlag

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Ovttas/Aktan/Aktesne	1 000 000	1 000 000	0	0,0 %
Utvikling av læringsressurser	17 337 393	17 625 000	287 607	1,6 %
Kjøp av læremidler	154 592	0	-154 592	-
Oversetting og tilpasning av læreverk	3 862 000	3 323 000	-539 000	-16,2 %
Sørsamisk læremiddel- og terminologiutvikling	334 468	1 000 000	665 532	66,6 %
Trad. kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen	679 600	1 000 000	320 400	32,0 %
Kompetanseutvikling etterutdanning	-150 000	0	150 000	-
Samisk lærenettverk	300 000	300 000	0	0,0 %
Sum	23 518 053	24 248 000	729 947	3,0 %

Utvikling av læringsressurser viser et overskudd på kr 287 607. Overskuddet skyldes tilbaketreking og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd. Posten kommenteres også samlet i kapittel 7.2 Siste avsnitt.

Kjøp av læremidler viser et underskudd på kr -154 592. Underskuddet skyldes at det ikke er satt av midler til å dekke dette i budsjettet for 2014.

Oversetting og tilpasning av læreverk viser et underskudd på kr -539 000, som skyldes merforbruk. Sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 18 Omdisponeringer. Underskuddet skyldes merforbruk på oversetting av blant annet «kjennetegn for måloppnåelse» som er en oppfølging av læreplanarbeidet til samisk (nord-, julev- og sørsamisk). Posten kommenteres også samlet i kapittel 7.2 Siste avsnitt.

Sørsamisk læremiddel- og terminologiutvikling viser et overskudd på kr 665 532. Overskuddet skyldes at Elgå kommune har tilbakebetalt tidligere gitt tilsagn.

Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen viser et overskudd på kr 320 400. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

Kompetanseutvikling etterutdanning viser et overskudd på kr 150 000. Overskuddet skyldes tilbaketreking av tidligere gitt tilsagn og går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

De søkerbaserte tilskuddspostene under barnehage og grunnopplæring viser et overskudd på kr 923 257. Overskuddet skyldes tilbaketreking og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd.

Tabell 3.20

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2002	0	-	192 950	0
2003	0	-	326 813	0
2006	796 984	1,7 %	45 850	0
2009	142 000	0,3 %	129 200	0
2010	4 623 000	9,7 %	734 925	0
2011	5 163 500	10,8 %	471 316	16 081
2012	8 548 600	17,9 %	203 300	19 222
2013	11 426 100	23,9 %	0	0
2014	16 422 650	35,8 %	42 500	
Sum	47 122 834	100,0 %	2 146 854	35 303

Det er gjort tilbaketreking og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 2 182 157.

Det avsettes kr 47 122 834 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2014.

7.3 Høyere utdanning og forskning

Tabell 3.21

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Rekruttering høyere utdanning og forskning	2 595 000	2 850 000	255 000	8,9 %
Samisk forskning	1 150 000	1 150 000	0	0,0 %
Sum	3 745 000	4 000 000	255 000	6,4 %

Stipend for høyere utdanning viser et overskudd på kr 255 000 som skyldes endringer på beregningsregler for ordningen. I tillegg er det foretatt

tilbaketreknings av tidligere tildelte stipender. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

8 Helse og sosial

Tabell 3.22

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
En likeverdig helse og sosialtjeneste	3 512 483	3 531 000	18 517	0,5 %
Sum	3 512 483	3 531 000	18 517	0,5 %

8.1 En likeverdig helse og sosialtjeneste

Tabell 3.23

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Brukerrettede tilbud for eldre samer	547 000	547 000	0	0,0 %
Samisk legeförening	150 000	150 000	0	0,0 %
Helse- og sosialprosjekter	2 827 216	2 834 000	6 784	0,2 %
Oppfølging av samhandlingsreformen	-11 733	0	11 733	-
Sum	3 512 483	3 531 000	18 517	0,5 %

Helse- og sosialprosjekter viser et overskudd på kr 6 784. Overskuddet skyldes tilbaketrekning og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd.

Tabell 3.24

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2011	221 250	6,9 %	34 000	0
2012	508 500	15,9 %	15 000	7 284
2013	539 547	16,9 %	0	0
2014	1 924 000	60,3 %	0	0
Sum	3 193 297	100,0 %	49 000	7 284

Det er gjort tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 56 284. Det

avsettes kr 3 193 297 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2014.

9 Arealer og miljø

Tabell 3.25

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Rammebetingelser	2 000 000	2 000 000	0	0,0 %
Sum	2 000 000	2 000 000	0	0,0 %

9.1 Rammebetingelser

Tabell 3.26

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Stiftelsen Protect	2 000 000	2 000 000	0	0,0 %
Sum	2 000 000	2 000 000	0	0,0 %

10 Kulturminnevern

Tabell 3.27

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Forvaltning av samiske kulturminner	2 461 813	2 900 000	438 187	15,1 %
Sum	2 461 813	2 900 000	438 187	15,1 %

10.1 Forvaltning av samiske kulturminner

Tabell 3.28

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Samisk kulturminnevern	2 180 400	2 400 000	219 600	9,2 %
Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen	281 413	500 000	218 587	43,7 %
Sum	2 461 813	2 900 000	438 187	15,1 %

Samisk kulturminnevern viser et overskudd på kr 219 600. Overskuddet skyldes tilbaketreking av tidligere gitte tilskudd. Sametinget har i tillegg fått bevilget kr 2 000 000 av Riksantikvaren til tildeling av tilskuddsmidler til vern og sikring av fredete og verneverdige kulturminner og kulturmiljø. Bevilgningen er inntektsført og tildelt under denne posten. I tillegg har Sametinget fått bevilget kr

250 000 fra Riksantikvaren til verdiskapingsprosjekt Krigsminner i Nord-Salten for 2014. Denne bevilgningen skal videreføres til Árran og er derfor avsatt til 2015.

Østsamisk kulturmiljø i Skoltebyen viser overskudd på kr 218 587. Overskuddet skyldes at anbudsforespørselen ble forsinket og ble ikke sendt ut i 2014, men forskjøvet til 2015.

Tabell 3.29

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2008	75 000	1,0 %	19 000	0
2009	0	-	119 000	
2010	275 000	3,6 %	151 000	0
2011	401 800	5,2 %	106 600	0
2012	1 264 000	16,4 %	128 000	0
2013	2 065 500	26,7 %	0	0
2014	3 649 500	47,2 %	0	0
Sum	7 730 800	100,0 %	523 600	0

Det er gjort tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 523 600.

Det avsettes kr 7 730 800 til dekning av gyldige til-sagn pr. 31. desember 2014.

11 Næring

Tabell 3.30

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Rammebetingelser i primærnæringene	10 776 300	7 212 000	-3 564 300	-49,4 %
Attraktive lokalsamfunn	5 721 318	6 369 227	647 909	10,2 %
Kulturnæring	14 406 257	17 284 000	2 877 744	16,6 %
Verdiskapning og nyetableringer	3 290 395	5 000 000	1 709 605	34,2 %
Sum	34 194 270	35 865 227	1 670 958	4,7 %

11.1 Rammebetingelser i primærnæringene

Tabell 3.31

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Tilskudd til primærnæringene	10 776 300	7 212 000	-3 564 300	-49,4 %
Sum	10 776 300	7 212 000	-3 564 300	-49,4 %

Tilskudd til primærnæringene viser et underskudd på kr -3 564 300. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert

midler til posten jfr. kapittel 18 Omdisponeringer. Posten kommenteres også samlet i kapittel 11.4 Verdiskapning og nyetablering.

11.2 Attraktive lokalsamfunn

Tabell 3.32

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Næringsliv og bedriftsutvikling	5 721 318	6 369 227	647 909	10,2 %
Sum	5 721 318	6 369 227	647 909	10,2 %

Næringsliv og bedriftsutvikling viser et overskudd på kr 647 909. Overskuddet skyldes tilbaketrekning og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd.

Posten kommenteres også samlet i kapittel 11.4 Verdiskapning og nyetablering.

11.3 Kulturnæring

Tabell 3.33

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Utvikling og rekruttering til duodjinæringen	2 578 000	2 578 000	0	0,0 %
Duodjeinstituttta	2 856 000	2 856 000	0	0,0 %
Utvikling kompetansebasert kulturnæring	2 182 292	2 450 000	267 708	10,9 %
Næringsavtale for duodji	6 789 965	9 400 000	2 610 035	27,8 %
Sum	14 406 257	17 284 000	2 877 744	16,6 %

Utvikling av kompetansebasert kulturnæring viser et overskudd på kr 267 708. Overskuddet skyldes lavere aktivitet i prosjektet første halvår 2014 enn planlagt. Sametinget har fått bevilget kr 350 000 fra Innovasjon Norge til Dåhttu prosjektet for 2014-2015. Denne bevilgningen er inntektsført på posten og avsatt til 2015.

Næringsavtalen for duodji viser et overskudd på kr 2 610 035. Overskuddet skyldes tilbaketreking og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 18 Omdisponeringer. Posten kommenteres også samlet i kapittel 11.4 Verdiskapning og nyetablering.

11.4 Verdiskapning og nyetableringer

Tabell 3.34

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Verdiskapning og nyetableringer	2 187 850	4 000 000	1 812 150	45,3 %
Kompetanseheving og oppfølging	1 102 545	1 000 000	-102 545	-10,3 %
Sum	3 290 395	5 000 000	1 709 605	34,2 %

Verdiskapning og nyetableringer viser et overskudd på kr 1 812 150. Overskuddet skyldes tilbaketreking og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

Kompetanseheving og oppfølging viser et underskudd på kr -102 545. Underskuddet skyldes merforbruk på posten.

Søkerbaserte tilskuddordninger under næring viser et overskudd på kr 1 505 794. Overskuddet skyldes tilbaketreking og tilbakebetaling av tidligere gitte tilskudd. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

Tabell 3.35

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2009	0	-	50 000	0
2010	0	-	953 500	0
2011	600 250	2,2 %	1 135 000	135 000
2012	679 350	2,4 %	1 669 865	113 000
2013	8 247 850	29,7 %	644 262	0
2014	18 221 032	65,7 %	231 200	100 000
Sum	27 748 482	100,0 %	4 683 827	348 000

Det er gjort tilbaketreking og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 5 031 827.

Det avsettes kr 27 748 482 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2014.

12 Regionalutvikling

Tabell 3.36

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Regionalutvikling	4 268 900	2 500 000	-1 768 900	-70,8 %
Sum	4 268 900	2 500 000	-1 768 900	-70,8 %

12.1 Regionalutviklingsprosjekter

Tabell 3.37

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Regionalutviklingsprosjekter	4 268 900	2 500 000	-1 768 900	-70,8 %
Sum	4 268 900	2 500 000	-1 768 900	-70,8 %

Regionalutvikling viser et underskudd på kr - 1 768 900. Underskuddet skyldes merforbruk og sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 18 Omdisponeringer. Merforbruket

skyldes at det har vært innvilget flere søknader til blant annet produksjoner og prosjekter som har vært samfinansiert med fylkeskommunene.

Tabell 3.38

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2011	75 000	1,5 %	0	0
2012	419 000	8,5 %	308 900	0
2013	1 108 000	22,5 %	279 000	0
2014	3 330 800	67,5 %	0	0
Sum	4 932 800	100,0 %	587 900	0

Det er gjort tilbaketreknings og tilbakebetaling av ikke gjennomførte prosjekter på kr 587 900.

Det avsettes kr 4 932 800 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2014.

13 Samisk samarbeid og internasjonalt arbeid

Tabell 3.39

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Internasjonalt arbeid	3 068 345	1 796 000	-1 272 345	-70,8 %
Sum	3 068 345	1 796 000	-1 272 345	-70,8 %

13.1 Internasjonalt arbeid

Tabell 3.40

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Internasjonale tiltak	-323 000	0	323 000	-
Tilskudd til internasjonalt arbeid	986 000	986 000	0	0,0 %
Samiske likestillingsorganisasjoner	310 000	310 000	0	0,0 %
Forberedende konferanse for WCIP 2014	2 095 345	500 000	-1 595 345	-319,1 %
Sum	3 068 345	1 796 000	-1 272 345	-70,8 %

Internasjonale tiltak viser overskudd på kr 323 000. Overskuddet skyldes tilbaketreking av tidligere gitte tilskudd. Overskuddet går til inndekning av underskudd på andre poster jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

Forberedende konferanse for WCIP 2014 viser underskudd på kr -1 595 345. Underskuddet skyldes at faktura for 2013 ble bokført i 2014. Sametingsrådet har omdisponert midler til posten jfr. kapittel 18 Omdisponeringer.

14 Andre tiltak

Tabell 3.41

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Konferanser i regi av Sametinget	1 046 719	1 000 000	-46 719	-4,7 %
Samiskrelatert statistikk i Norge	375 000	375 000	0	0,0 %
Utdeling av priser og stipender	125 000	125 000	0	0,0 %
Utredninger og evalueringer	1 131 361	1 052 000	-79 361	-7,5 %
Sametingets 25-årsjubileum	1 167 243	1 000 000	-167 243	-16,7 %
Sum	3 845 322	3 552 000	-293 322	-8,3 %

Konferanser viser underskudd på kr -46 719. Underskuddet skyldes merforbruk.

Utredninger og evalueringer viser underskudd på kr -79 361. Underskuddet skyldes merforbruk.

Sametingets 25-årsjubileum viser underskudd på kr -167 243. Underskuddet skyldes merforbruk.

15 Samefolkets fond

Tabell 3.42

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Forbruk samefolkets fond	8 183 653	7 800 000	-383 653	-4,9 %
Sum	8 183 653	7 800 000	-383 653	-4,9 %

Tabell 3.43 Samefolkets fond

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Talesyntese	2 205 737	1 000 000	-1 205 737	-120,6 %
Digitalisering av ordbøker og ordlister	404 259	1 000 000	595 741	59,6 %
Språkprosjekter	1 797 000	1 700 000	-97 000	-5,7 %
Litteratur	1 450 000	1 450 000	0	0,0 %
Forfatterskap	497 057	500 000	2 943	0,6 %
Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen	679 600	1 000 000	320 400	32,0 %
Systematisk kartlegging av tradisjonell kunnskap	650 000	650 000	0	0,0 %
Stipend høyere utdanning	500 000	500 000	0	0,0 %
Sum	8 183 653	7 800 000	-383 653	-4,9 %

Søkerbaserte tilskuddordningene språkprosjekter og tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunnskolen viser et overskudd på kr 223 400.

Tabell 3.44

År	Beløp	i %	Tilbaketrekt	Tilbakebet.
2009	0	-	10 600	0
2010	117 500	1,8 %	110 500	0
2011	0	-	7 400	0
2012	1 325 500	20,3 %	16 000	0
2013	1 830 000	28,0 %	0	0
2014	3 259 900	49,9 %	0	0
Sum	6 532 900	100,0 %	144 500	0

Det er gjort tilbaketreknings av ikke gjennomførte prosjekter på kr 144 500. Det avsettes kr

6 532 900 til dekning av gyldige tilsagn pr. 31. desember 2014.

16 Driftsutgifter politisk nivå

Tabell 3.45

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Driftsutgifter politisk nivå	25 091 602	22 491 000	-2 600 602	-11,6 %
Virkemidler til Plenumsledelsens disposisjon	8 008 205	8 076 000	67 795	0,8 %
Sum	33 099 807	30 567 000	-2 532 807	-8,3 %

16.1 Drift politisk nivå

Tabell 3.46

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Plenum	11 925 723	9 136 000	-2 789 723	-30,5 %
Sametingets plenumsledelse	1 636 572	2 150 000	513 428	23,9 %
Sametingets kontrollkomite	507 124	900 000	392 876	43,7 %
Samisk parlamentarisk råd	710 083	900 000	189 917	21,1 %
Sametingsrådet	9 464 941	8 500 000	-964 941	-11,4 %
Sametingets ungdomspolitisk utvalg	245 494	350 000	104 506	29,9 %
Eldreråd – Fagutvalget	405 505	400 000	-5 505	-1,4 %
Sametingets klagenemd	196 159	155 000	-41 159	-26,6 %
Sum	25 091 602	22 491 000	-2 600 602	-11,6 %

Totalt viser driftsregnskapet for politisk nivå et underskudd på kr -2 600 602.

Underskuddet på plenum skyldes at reiseutgifter på ca 1 071 000 i forbindelse med plenum/komite i desember 2013 er blitt belastet 2014. I tillegg er det høyere godtgjørelsesutgifter enn det som er budsjettet.

Overskuddet på plenumsledelsen skyldes i hovedsak at plenum i sin behandling av revidert budsjett vedtok å innstille komitéreisene for resten av året. Midlene til komiteene ligger på budsjettet til plenumsledelsen.

Kontrollkomite, Samisk parlamentarisk råd og Sametingets ungdomspolitiske utvalg viser overskudd, overskuddet skyldes mindreforbruk.

Underskuddet på Sametingsrådet skyldes etterlønn av tidligere rådsmedlemmer samt høyere aktivitet enn budsjettet.

Eldrerådet og Klagenemnd viser underskudd, underskuddet skyldes merforbruk.

16.2 Virkemidler til plenumsledelsens disposisjon

Tabell 3.47

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Politiske grupper i Sametinget	3 242 878	3 316 000	73 122	2,2 %
Opposisjonens arbeidsvilkår	1 720 004	1 720 000	-4	0,0 %
Tilskudd til lister ved sametingsvalget 2013	91 800	0	-91 800	-
Samiske hovedorganisasjoner	2 438 525	2 525 000	86 475	3,4 %
Tilskudd til organisasjonene til partier og grupper som er representert i Sametinget	514 998	515 000	2	0,0 %
Sum	8 008 205	8 076 000	67 795	0,8 %

Tilskuddet til politiske grupper i Sametinget viser et overskudd på kr 73 122. Overskuddet skyldes at kr 73 117 er krevd tilbakebetalt fra Samer bosatt i Sør-Norge.

Tilskudd til lister ved sametingsvalget 2013 viser underskudd på kr -91 800. Underskuddet

skyldes at to av listene, Avjovarre fastboendes liste og Venstre fikk utbetalt tilskuddet som det var budsjettet for i 2013 først i 2014.

Samiske hovedorganisasjoner viser overskudd på kr 86 475, overskuddet skyldes mindre forbruk.

17 Driftsutgifter administrativt nivå

Tabell 3.48

	Regnskap	Revidert bud	Avvik	i %
Driftsutgifter administrasjon	102 594 934	102 372 000	-222 935	-0,2 %
Sum	102 594 934	102 372 000	-222 935	-0,2 %

Driftsutgifter administrativt nivå viser et underskudd på kr -222 935 i forhold til budsjettet.

Det er foretatt en avsetning på kr 850 000 til Registrering av samiske bygninger. Dette arbeidet videreføres til 2015. Sametinget fikk bevilget kr 4 000 000 til dette prosjektet fra Riksantikvaren i 2014.

Det er videre avsatt kr 820 000 til prosjektet bevaring av arkeologisk kulturminner i 2014. Dette arbeidet videreføres til 2015. Sametinget

fikk bevilget kr 820 000 til dette prosjektet fra Riksantikvaren i 2014.

18 Omdisponeringer

Sametingsrådet vedtok i oktober i sak SR 116/14 Omdisponering av regnskap pr. september 2014. Denne omdisponeringen ble rapportert i rådets beretning under plenum i desember 2014.

Tabell 3.49

Post	Beskrivelse	Budsjett 2014	Midler som kan omdisponeres	Omdisponeres til følgende poster	Budsjett 2014 etter omdisponering
21100	Stipend for samiske elever i videregående skole	3 000 000	-350 000	0	2 650 000
12700	Digitalisering av ordbøker	1 000 000	-500 000	0	500 000
12800	Čállinrávagirji	500 000	-300 000	0	200 000
Sum språk		4 500 000	-1 150 000	0	3 350 000
17100	Kulturtiltak	4 600 000	0	450 000	5 050 000
17300	Arenaer for kunst- og kultur- formidling	2 848 000	0	250 000	3 098 000
56100	Samiske kultur- og ungdoms- organisasjoner	400 000	-94 000	0	306 000
Sum kultur		7 848 000	-94 000	700 000	8 454 000
21200	Tilskudd til samiske barnehager	11 050 000	-500 000	0	10 550 000
21130	Tradisjonell kunnskap og samisk utmarksbruk i grunn- skolen	1 000 000	-520 000	0	480 000
21140	Kvalitetsutvikling til etter- og videreutdanning	0	-150 000	0	-150 000
21030	Oversetting/tilpasning læreverk	3 323 000	0	540 000	3 863 000
Sum kunnskap		15 373 000	-1 170 000	540 000	14 743 000
40000	Tilskudd til primærnæringer	7 212 000	0	4 800 000	12 012 000
41051	Investering og utvikling – Duodji	4 100 000	-2 300 000	0	1 800 000
41052	Duodjistipend for VGS elever	200 000	-100 000	0	100 000
41010	Tilskudd til verdiskapning	4 000 000	-2 700 000	0	1 300 000
Sum næring		15 512 000	-5 100 000	4 800 000	15 212 000
45000	Regionalutvikling	2 500 000	0	775 000	3 275 000
60000	Frie virkemidler	0	-75 000	0	-75 000
Sum Regionalutvikling		2 500 000	-75 000	775 000	3 200 000
51000	Internasjonale tiltak	0	-323 000	0	-323 000
51100	Forberedende konferanse WCIP 2014	500 000	0	1 097 000	1 597 000
Sum internasjonale tiltak		500 000	-323 000	1 097 000	1 274 000
Sum omdisponert			-7 912 000	7 912 000	

Bestilling av publikasjoner

Offentlige institusjoner:

Departementenes sikkerhets- og serviceorganisasjon

Internett: www.publikasjoner.dep.no

E-post: publikasjonsbestilling@dss.dep.no

Telefon: 22 24 00 00

Privat sektor:

Internett: www.fagbokforlaget.no/offpub

E-post: offpub@fagbokforlaget.no

Telefon: 55 38 66 00

Publikasjonene er også tilgjengelige på
www.regjeringen.no

Departementet presenterer et verk
av en nordnorsk eller samisk kunstner
på forsiden av den årlige stortingsmeldingen
om Sametingets virksomhet.

Årets kunstner er Hilde Skancke Pedersen.

Bildets tittel: Grense

Trykk: 07 Aurskog AS – 10/2015

